

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ
RESEARCH INSTITUTE FOR TOURISM

ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΛΑΔΟΣ
HELLENIC CHAMBER OF HOTELS

Εξελίξεις στον Τουρισμό και στα Βασικά Μεγέθη της Ελληνικής Ξενοδοχίας το 2012

2013

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

1. Κυριάκος Εμμ. Ρερρές, Δρ. Οικονομολόγος, Επιστημονικός Διευθυντής ΙΤΕΠ.
2. Αγνή Χριστίδου, Δρ. Νομικός, Διευθύντρια ΞΕΕ
3. Αντώνης Σπινάκης, Δρ. Μαθηματικός, Διευθ. Σύμβουλος QUANTOS S.A.
4. Σοφία Γ. Πανούση, Οικονομολόγος, Ερευνήτρια ΙΤΕΠ.
5. Διονυσία-Χρυσσαυγή Αγγελοπούλου, Επικοινωνιολόγος, Βοηθός έρευνας ΙΤΕΠ.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Γεράσιμος Α. Ζαχαράτος

Ομότιμος Καθηγητής Τουριστικής Οικονομικής και Διοίκησης Πανεπιστημίου Πατρών

Γεν. Διευθυντής ΙΤΕΠ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ

Σταδίου 24

105 64 Αθήνα

Τηλ. 213 2169967, 213 2169968

Φαξ. 210 3312033

Email: itep@grhotels.gr

<http://www.itep.gr>

RESEARCH INSTITUTE FOR TOURISM

24 Stadiou Street

105 64 Athens

Tel. 213 2169967, 213 2169968

Fax. 210 3312033

Email: itep@grhotels.gr

<http://www.itep.gr>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόσφατες εξελίξεις στην παγκόσμια τουριστική αγορά.....	5
<i>Απολογισμός του 2012.....</i>	<i>5</i>
<i>Προβλέψεις για το 2013.....</i>	<i>8</i>
<i>Οι εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες.....</i>	<i>9</i>
Εξελίξεις του Ελληνικού Τουρισμού.....	10
<i>Η πορεία του ελληνικού τουρισμού κατά το 2012.....</i>	<i>10</i>
<i>Λόγοι επίσκεψης στην Ελλάδα.....</i>	<i>12</i>
<i>Αφίξεις αλλοδαπών ανά χώρα προέλευσης.....</i>	<i>14</i>
<i>Ταξιδιωτική δαπάνη και μέση διάρκεια παραμονής.....</i>	<i>17</i>
<i>Η εποχικότητα της τουριστικής κίνησης στην Ελλάδα.....</i>	<i>19</i>
<i>Εποχική κατανομή των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών τουριστών στην Ελλάδα.....</i>	<i>20</i>
<i>Δαπάνες ανά επίσκεψη και ημέρα παραμονής στην Ελλάδα κατά την περίοδο του έτους.....</i>	<i>22</i>
<i>Η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.....</i>	<i>24</i>
<i>Οι εξελίξεις στο θεσμικό περιβάλλον του ελληνικού τουρισμού.....</i>	<i>27</i>
<i>Εθνική Κλαδική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας για τους όρους αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της χώρας.....</i>	<i>31</i>
Ετήσια έρευνα του ΙΤΕΠ για την ξενοδοχειακή αγορά.....	32
<i>Ταυτότητα της έρευνας.....</i>	<i>32</i>
<i>Μεταβολές του ξενοδοχειακού δυναμικού.....</i>	<i>32</i>
<i>Κίνδυνος αποεπένδυσης στο χώρο του ελληνικού τουρισμού.....</i>	<i>36</i>
<i>Έσοδα των ελληνικών ξενοδοχείων κατά το 2011.....</i>	<i>39</i>
<i>Πληρότητες ελληνικών ξενοδοχείων κατά το 2012.....</i>	<i>41</i>
<i>Μέση πληρότητα ανά μέγεθος μονάδας.....</i>	<i>43</i>
<i>Τιμές διάθεσης του ελληνικού ξενοδοχειακού προϊόντος.....</i>	<i>46</i>
<i>Τιμολογιακή πολιτική με βάση το μέγεθος της μονάδας.....</i>	<i>48</i>
<i>Επιδόσεις ξενοδοχείων που φιλοξενούν κατά κύριο λόγο αλλοδαπούς πελάτες.....</i>	<i>50</i>
<i>Απασχόληση.....</i>	<i>52</i>
<i>Απασχόληση στα ελληνικά ξενοδοχεία.....</i>	<i>54</i>
<i>Ποσοστό απασχόλησης γυναικών στα ελληνικά ξενοδοχεία.....</i>	<i>57</i>
<i>Ποσοστό απασχόλησης αλλοδαπών στα ελληνικά ξενοδοχεία.....</i>	<i>59</i>
<i>Μέση απασχόληση ανά ξενοδοχειακή μονάδα.....</i>	<i>61</i>
<i>Σύνοψη.....</i>	<i>64</i>

Πρόσφατες εξελίξεις στην παγκόσμια τουριστική αγορά.

Απολογισμός του 2012.

Σήμερα έχει καταστεί γενικά αποδεκτό ότι ο τουρισμός αποτελεί καθοριστικό παράγοντα για την οικονομική ανάπτυξη μιας χώρας. Ένας ισχυρός τουριστικός τομέας συμβάλλει άμεσα στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος της χώρας, στην καταπολέμηση της ανεργίας και στη βελτίωση του ισοζυγίου πληρωμών. Εξίσου σημαντική είναι και η έμμεση συμβολή του στην οικονομία μέσω των πολλαπλασιαστικών επιδράσεων που προκαλεί. Παράλληλα, αποτελεί προωθητικό παράγοντα στη βελτίωση των διακρατικών σχέσεων, την ανάπτυξη του διεθνούς εμπορίου και την ενίσχυση της παγκόσμιας ειρήνης. Τέλος, με την ανάπτυξη υποδομών και ανωδομών βελτιώνεται η ανταγωνιστικότητα των περιοχών, όπου αναπτύσσονται τουριστικές δραστηριότητες.

Ενδεικτικό της μεγάλης σημασίας που έχει ο τουρισμός στην παγκόσμια οικονομία, είναι ότι το 2012 έφτασε να συνεισφέρει το 9% του παγκόσμιου ΑΕΠ και το 10% της συνολικής απασχόλησης.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, το 2012 οι διασυνοριακές μετακινήσεις τουριστών ξεπέρασαν για πρώτη φορά το ψυχολογικό όριο του ενός δις. Σε σχέση με το 2011, ήταν αυξημένες κατά 3,8%. Η ανάκαμψη του παγκόσμιου τουρισμού υπήρξε θεαματική και πέρα από κάθε πρόβλεψη, κατά το 4ο τρίμηνο του 2012. Ο μήνας που σημειώθηκε η καλύτερη επίδοση μέσα στο 2012 ήταν ο Μάρτιος (6%), ενώ η χειρότερη καταγράφηκε τον Ιούλιο (1%). Παρά την τρέχουσα οικονομική αστάθεια, η βέλτιωση των τουριστικών μεγεθών αναμένεται να συνεχιστεί και το 2013, με ελαφρά χαμηλότερους ρυθμούς (3-4%).

Σε περιφερειακό επίπεδο, καταγράφηκε αύξηση σε όλες τις μείζονες γεωγραφικές ενότητες, με εξαίρεση τη Μέση Ανατολή. Μεγαλύτερη αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας σημειώθηκε στις περιοχές Ασίας-Ειρηνικού και στην Αφρική (6,8% και 6,3% αντίστοιχα). Ακολούθησε η Αμερική με 3,7% και η Ευρώπη με 3,3%.

Οι αφίξεις στη Μέση Ανατολή μειώθηκαν κατά 5%, εξαιτίας των πολιτικών εντάσεων που εξακολουθούν να ταλαιπωρούν αρκετές χώρες της περιοχής.

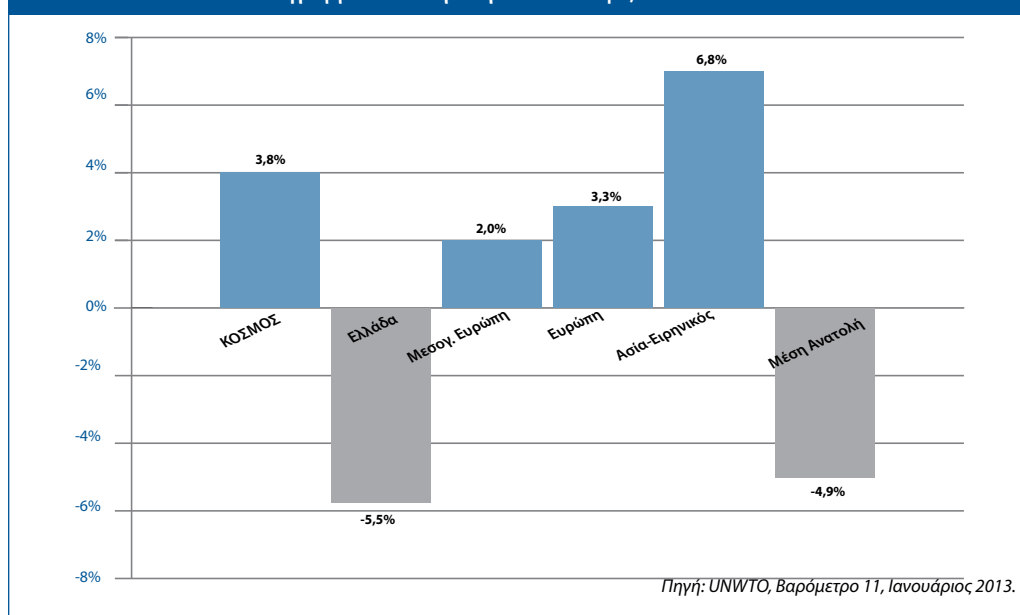
Στη Νότια Ευρώπη παρατηρήθηκε αύξηση των αφίξεων κατά 2%, ενώ την ίδια στιγμή στην Ελλάδα μειώθηκαν κατά 5,5% σε σχέση με το 2011.

Πίνακας 1. Διεθνείς Αφίξεις Τουριστών ανά Περιοχή

ΠΕΡΙΟΧΕΣ	2000	2005	2010	2011	2012	2011	10/09	11/10	12/11
	(σε εκατ.)					(μερίδιο %)	(% μεταβολή)		
ΚΟΣΜΟΣ	678	805	952	996	1.035	100	6,5	4,7	3,8
Αναπτυγμένες Οικονομίες	422	461	507	531	550	53,1	5,2	4,6	3,6
Αναδυόμενες Οικονομίες	256	344	445	466	485	46,9	8,0	4,8	4,1
Ευρώπη	389,4	447,0	487,6	517,5	534,8	51,7	3,0	6,1	3,3
ΕΕ-27	328,1	358,1	372,0	390,9	400,1	38,7	2,6	5,1	2,3
Βόρεια Ευρώπη	47,8	62,4	63,8	64,8	65,1	6,3	1,8	1,6	0,4
Δυτική Ευρώπη	139,7	141,7	154,3	161,0	165,8	16,0	3,9	4,3	3,0
Κεντρ. & Ανατ. Ευρώπη	69,3	90,4	95,9	105,3	113,7	11,0	3,4	9,8	8,0
Νότ. & Μεσογ. Ευρώπη	132,6	152,5	173,5	186,4	190,2	18,4	2,4	7,4	2,0
Ασία και Ειρηνικός	110,1	153,6	205,1	218,1	232,9	22,5	13,2	6,4	6,8
Ωκεανία	9,6	11,0	11,6	11,7	12,1	1,2	6,1	0,9	4,0
Νότια Ασία	6,1	8,1	12,0	13,4	14,0	1,4	19,5	12,0	4,4
Αμερική	128,2	133,3	150,3	156,3	162,1	15,7	6,4	4,0	3,7
Βόρεια Αμερική	91,5	89,9	99,3	102,1	105,6	10,2	6,7	2,8	3,4
Καραϊβική	17,1	18,8	19,5	20,1	20,9	2,0	1,6	3,0	4,0
Αφρική	26,2	34,8	49,8	49,2	52,3	5,1	8,5	-1,1	6,3
Μέση Ανατολή	24,1	36,3	59,2	55,3	52,6	5,1	13,5	-6,7	-4,9

Πηγή: UNWTO, Βαρόμετρο 11, Ιανουάριος 2013.

Διάγραμμα 1. Μεταβολή Διεθνών Αφίξεων 2012/2011

Οι τουριστικές εισπράξεις δημοσιοποιούνται κατά παράδοση με καθυστέρηση ενός έτους. Το 2011 επιτεύχθηκε ρεκόρ όλων των εποχών, αφού οι εισπράξεις ξεπέρασαν το ψυχολογικό όριο του ενός τρις δολαρίων το 2011. Σε σχέση με το 2010 ήταν

αυξημένες κατά 12,3%, με αποτέλεσμα το 83% των χωρών να κατορθώσουν να αυξήσουν τις τουριστικές τους εισπράξεις. Καλύτερες επιδόσεις πέτυχαν οι χώρες της Νοτιοανατολικής Ασίας με μέση άνοδο 21,6%. Σε επίπεδα υψηλότερα από το μέσο όρο κυμάνθηκαν και οι εισπράξεις των ευρωπαϊκών προορισμών (13,5%).

Στην Ελλάδα η αύξηση κατά το 2011 υπήρξε πιο περιορισμένη και ανήλθε στο 9,3%. Από τη θετική πορεία των διεθνών τουριστικών μετακινήσεων και εισπράξεων κατά τα δύο τελευταία έτη, επιβεβαιώνεται η ανθεκτικότητα της τουριστικής δραστηριότητας σε περιόδους παρατεταμένης οικονομικής αβεβαιότητας.

Πίνακας 2. Τουριστικές Εισπράξεις ανά Περιοχή							
ΠΕΡΙΟΧΕΣ	2000	2005	2009	2010	2011	2010/09	2011/10
	(σε δις \$)					Δ%	
ΚΟΣΜΟΣ	475	679	854	928	1.042	8,7	12,3
Ευρώπη	231,6	349,4	411,5	409,5	464,6	-0,5	13,5
<i>Βόρεια Ευρώπη</i>	36,1	53,6	58,6	61,7	69,8	5,3	13,1
<i>Δυτική Ευρώπη</i>	83,7	123,2	144,2	142,4	161,6	-1,2	13,5
<i>Κεντρ. & Ανατ. Ευρώπη</i>	20,3	32,8	47,4	48,1	56,3	1,5	17,0
<i>Νότ. & Μεσογ. Ευρώπη</i>	91,5	139,7	161,3	157,4	176,9	-2,4	12,4
Ασία και Ειρηνικός	85,3	135,8	203,2	255,6	299,7	25,8	17,3
<i>Ωκεανία</i>	14,3	25,9	33,6	38,5	41,7	14,6	8,3
<i>Νότια Ασία</i>	4,8	9,9	14,9	19,9	24,2	33,6	21,6
Αμερική	131,3	145,5	165,9	180,7	198,3	8,9	9,7
<i>Βόρεια Αμερική</i>	102,0	107,7	119,2	131,2	144,7	10,1	10,3
<i>Καραϊβική</i>	17,2	20,9	22,4	22,8	23,5	1,8	3,1
Αφρική	10,3	22,0	28,6	30,5	32,7	6,6	7,2
Μέση Ανατολή	16,8	26,6	42,0	52,2	46,6	24,3	-10,7

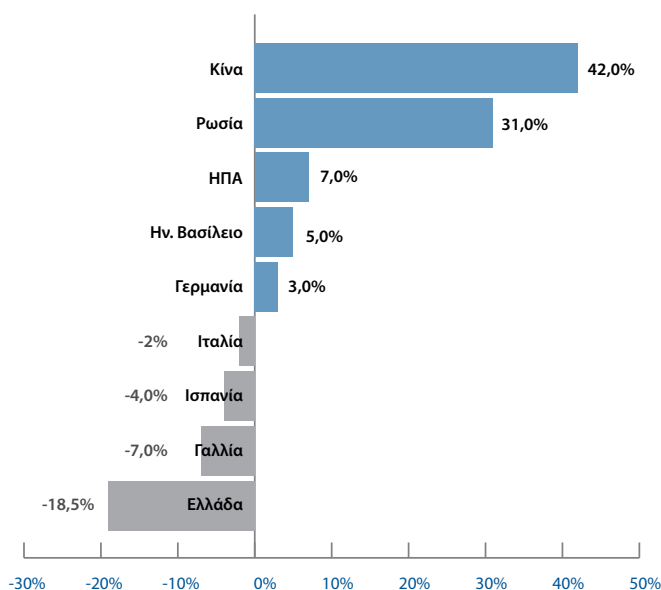
Πηγή: UNWTO, Βαρόμετρο 11, Ιανουάριος 2013.

Όσον αφορά στις τουριστικές πληρωμές, η Κίνα βρέθηκε για μία ακόμη χρονιά στην κορυφή του πίνακα με τις χώρες που αύξησαν ταχύτερα τη δαπάνη για ταξίδια στο εξωτερικό, πετυχαίνοντας ετήσια άνοδο 42%. Ακολούθησε η Ρωσία που είναι 7η στον κόσμο στη δημιουργία τουριστικών ροών, με αύξηση της δαπάνης για ταξίδια στο εξωτερικό κατά 31%.

Σε χρηματικούς όρους η αγορά διευρύνθηκε επίσης στις ΗΠΑ κατά 7%, στο Ην. Βασίλειο κατά 5% και στη Γερμανία κατά 3%. Αντίθετα, συρρικνώθηκαν οι αγορές των χωρών της Νότιας Ευρώπης που εφαρμόζουν αυστηρά προγράμματα λιτότητας προκειμένου να διορθώσουν τις δημοσιονομικές τους ανισορροπίες.

Στη Γαλλία η δαπάνη για ταξίδια στο εξωτερικό μειώθηκε κατά 7%, στην Ιταλία κατά 2%, στην Ισπανία κατά 4% και στην Ελλάδα κατά 18,5%.

Διάγραμμα 2. Διεθνείς Τουριστικές Πληρωμές Δ% 2012/11

Πηγή: UNWTO, Βαρόμετρο 11, Ιανουάριος 2013.

Προβλέψεις για το 2013.

Για το 2013 ο WTO εκτιμά ότι η αύξηση των διεθνών αφίξεων θα κυμανθεί μεταξύ του 3 και 4%.

Πίνακας 3. Εκτίμηση Μεταβολής Διεθνών Αφίξεων για το 2013

ΚΟΣΜΟΣ	+3% έως +4%
Ευρώπη	+2% έως +3%
Ασία και Ειρηνικός	+5% έως +6%
Αμερική	+3% έως +4%
Αφρική	+4% έως +6%
Μέση Ανατολή	+0% έως +5%

Πηγή: UNWTO, Βαρόμετρο 11, Ιανουάριος 2013.

Πρωταγωνιστές στη συνεχιζόμενη αύξηση της τουριστικής δραστηριότητας θα είναι για μια ακόμη χρονιά οι χώρες της Ασίας-Ειρηνικού και οι χώρες της Υποσαχάριας Αφρικής, όπου αναμένεται αύξηση των αφίξεων κατά 6%. Η Αμερική αναμένεται να βελτιώσει τις επιδόσεις της κατά 3 με 4% και η Ευρώπη θα ακολουθήσει με μικρότερους ρυθμούς.

Η πορεία της τουριστικής αγοράς στη Μέση Ανατολή θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τις πολιτικές εξελίξεις στην περιοχή. Αν συνεχιστεί ο πόλεμος στη Συρία και η αναστάτωση σε χώρες, όπως η Αίγυπτος και η Τυνησία, ο τουρισμός θα πληγεί σοβαρά. Από μια τέτοια εξέλιξη αναμένεται να ευνοηθούν οι τουριστικές επιχειρήσεις των υπόλοιπων μεσογειακών προορισμών, και ειδικότερα οι χώρες του ευρωπαϊκού νότου.

Οι εξελίξεις στις ανταγωνίστριες χώρες.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένα, οι προορισμοί των χωρών της Νότιας και Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με εξαίρεση την Ελλάδα, προσέλκυσαν μεγαλύτερο αριθμό τουριστών το 2012.

Από τον Πίνακα 4, προκύπτει πως όλες οι κύριες ανταγωνίστριες χώρες της Ελλάδας πέτυχαν άνοδο των αφίξεων μέσα στο 2012. Στην Κροατία οι αφίξεις αλλοδαπών αυξήθηκαν κατά 5,1%, στην Πορτογαλία κατά 4%, την Κύπρο κατά 3% και την Τουρκία κατά 1,1%.

Αντίθετα, στην Ελλάδα καταγράφηκε μείωση των αφίξεων αλλοδαπών κατά 5,5%.

Πίνακας 4. Εξέλιξη Αλλοδαπού Τουρισμού στην Ελλάδα και τις Ανταγωνίστριες Χώρες (% Μεταβολή)

Χώρα	Αφίξεις			Συναλλαγματικές Εισπράξεις				
	Περίοδος	2010/09	2011/10	2012/11	Περίοδος	2010/09	2011/10	2012/11
ΕΛΛΑΔΑ	Ιαν.- Δεκ.	0,6	9,5	-5,5	Ιαν.- Δεκ.	-7,6	9,3	-4,6
Ιταλία	Ιαν.- Δεκ.	1,0	5,2	0,8	Ιαν.- Δεκ.	1,4	5,6	3,4
Ισπανία	Ιαν.- Δεκ.	0,9	7,6	1,8	Ιαν.- Δεκ.	3,9	8,6	0,7
Πορτογαλία ⁽¹⁾	Ιαν.- Δεκ.	1,7	10,1	5,0	Ιαν.- Δεκ.	10,0	7,2	5,6
Κροατία ⁽¹⁾	Ιαν.- Δεκ.	3,6	7,4	5,1	Ιαν.- Δεκ.	-2,1	5,9	3,6*
Κύπρος	Ιαν.- Δεκ.	1,5	10,1	3,0	Ιαν.- Δεκ.	3,8	12,9	6,1
Τουρκία	Ιαν.- Δεκ.	5,7	9,9	1,1	Ιαν.- Δεκ.	-2,0	10,6	1,8

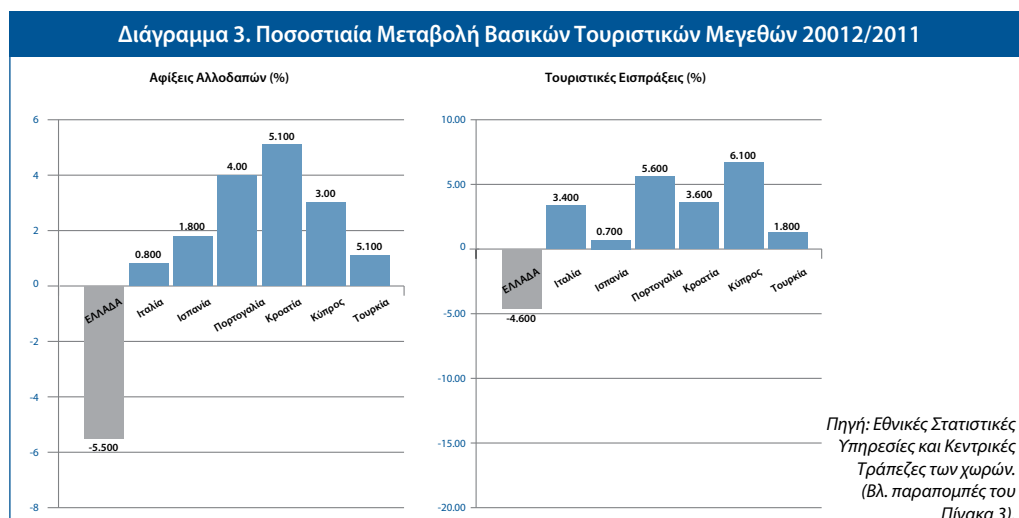
(1) Αφορά διανυκτερεύσεις αλλοδαπών τουριστών σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

* Αφορά το 9μηνο Ιαν.-Σεπτ.

Πηγή: Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες και Κεντρικές Τράπεζες των χωρών.

Στο επίπεδο των τουριστικών εισπράξεων ξεχωρίζουν οι θετικές επιδόσεις της Πορτογαλίας (5,6%). Η Ιταλία πέτυχε μεγαλύτερο ρυθμό ανόδου των εισπράξεων σε σχέση με τις αφίξεις, γεγονός που υποδηλώνει ότι κατάφερε να διαθέσει το προϊόν της σε υψηλότερες τιμές, ενώ στην περίπτωση της Ισπανίας φαίνεται ότι οι τιμές υστέρησαν ελαφρά έναντι του 2011. Στην Τουρκία και στην Κύπρο το ποσοστό μεταβολής των αφίξεων φαίνεται να υπερβαίνει αυτό των εισπράξεων.

Η Ελλάδα εισέπραξε 4,6% λιγότερα έσοδα το 2012 σε σχέση με το 2011.

Εξελίξεις του Ελληνικού Τουρισμού.

Η πορεία του ελληνικού τουρισμού κατά το 2012.

Αναφέρθηκε προηγουμένα ότι η ταξιδιωτική κίνηση αλλοδαπών προς την Ελλάδα μειώθηκε κατά 5,5% το 2012 σε σχέση με το 2011. Μεγαλύτερη ήταν η μείωση από τις χώρες της ΕΕ-27 (-8,5%), η οποία οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στη μείωση των αφίξεων από τη Γαλλία (-15%) και τη Γερμανία (-5,9%).

Αναφορικά με τις λοιπές χώρες, οι αφίξεις από τη Ρωσία κατέγραψαν αύξηση 18,4%, ενώ από τις ΗΠΑ υπήρξε μείωση 23%.

Με βάση τα στοιχεία που δημοσιοποιούν τα αεροδρόμια και η ΥΠΑ, οι αεροπορικές αφίξεις αλλοδαπών τουριστών το 2012 κατέγραψαν μείωση της τάξης του 3,1%. Για να καταστεί ευχερέστερη η συγκριτική παρακολούθηση των μεγεθών, αναφέρεται ότι το 2011 που ήταν έτος ανάκαμψης για την τουριστική αγορά της Ελλάδας, είχε καταγραφεί αύξηση των αεροπορικών αφίξεων κατά 8% περίπου (Πίνακας 5).

Πάντως και το 2012, σε αρκετές περιφέρειες της χώρας σημειώθηκε άνοδος των αεροπορικών αφίξεων. Ποσοστιαία η μεγαλύτερη αύξηση καταγράφηκε στα αεροδρόμια της Πελοποννήσου (44,3%) και ιδιαίτερα σε αυτό του Άραξου. Θα πρέπει να σημειωθεί όμως ότι σε απόλυτα μεγέθη η αύξηση αυτή αντιστοιχεί σε 30 χιλιάδες επιπλέον τουρίστες, καθώς ο κύριος όγκος των τουριστικών ροών που κατευθύνονται προς την Πελοπόννησο, φτάνουν οδικώς ή ακτοπλοϊκώς μέσω των γραμμών της Αδριατικής.

Στους κερδισμένους του 2012 συγκαταλέγονται και οι προορισμοί της Βορ. Ελλάδος, λόγω της αυξημένης κίνησης από τις αγορές της Ρωσίας, Τουρκίας και Μέσης Ανατολής. Θετική ήταν και η πορεία των προορισμών του Ιονίου, λόγω της ανάκαμψης της βρετανικής αγοράς.

Στην Κρήτη καταγράφεται στασιμότητα. Στο Νότιο Αιγαίο (-3,5%) και τα υπόλοιπα νησιά του Αρχιπελάγους (-6,4%) οι αεροπορικές αφίξεις αλλοδαπών μειώθηκαν λόγω της σημαντικής καθίζησης στη γερμανική, την ολλανδική και την ελβετική αγορά.

Παρόλα αυτά, στα περιφερειακά αεροδρόμια της χώρας σημειώθηκε οριακή άνοδος των αφίξεων κατά 0,6%. Το αρνητικό πρόσημο των αφίξεων στο σύνολο της χώρας οφείλεται κατά κύριο λόγο στο αεροδρόμιο της Αθήνας. Στο "Ελ. Βενιζέλος" οι αφίξεις μειώθηκαν κατά 14,6%.

**Πίνακας 5. Αεροπορικές Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών σε Επιλεγμένα Αεροδρόμια της Χώρας
Ιανουάριος - Δεκέμβριος**

Αεροδρόμια	2009	2010	2011	2012	10/09	11/10	12/11
Θεσσαλονίκη*	1.189.444	1.146.356	1.261.885	1.319.018	-3,6	10,1	4,5
Καβάλα	83.942	81.461	79.474	67.925	-3,0	-2,4	-14,5
(Β. Ελλάς)	1.273.386	1.227.817	1.341.359	1.386.943	-3,6	9,2	3,4
Ηράκλειο*	1.954.611	1.934.765	2.173.276	2.114.901	-1,0	12,3	-2,7
Χανιά	592.456	592.992	656.985	717.598	0,1	10,8	9,2
(Κρήτη)	2.547.067	2.527.757	2.830.261	2.832.499	-0,8	12,0	0,1
Ρόδος	1.273.006	1.374.926	1.647.707	1.608.064	8,0	19,8	-2,4
Κως	627.857	697.324	851.930	803.188	11,1	22,2	-5,7
(Δωδεκάνησος)	1.900.863	2.072.250	2.499.637	2.411.252	9,0	20,6	-3,5
Άραξος	41.418	39.636	38.015	66.107	-4,3	-4,1	73,9
Καλαμάτα	30.446	32.874	30.967	33.407	8,0	-5,8	7,9
(Πελοπόννησος)	71.864	72.510	68.982	99.514	0,9	-4,9	44,3
Κέρκυρα	744.228	729.765	789.760	868.787	-1,9	8,2	10,0
Κεφαλονιά	143.438	148.811	148.768	168.357	3,7	0,0	13,2
Ζάκυνθος	430.398	420.241	448.576	424.165	-2,4	6,7	-5,4
Άκτιο	147.574	143.950	143.965	142.465	-2,5	0,0	-1,0
(Ιόνια Νησιά)	1.465.638	1.442.767	1.531.069	1.603.774	-1,6	6,1	4,7
Μύκονος	96.745	111.289	131.003	139.963	15,0	17,7	6,8
Σαντορίνη	162.414	181.352	200.576	200.165	11,7	10,6	-0,2
(Κυκλάδες)	259.159	292.641	331.579	340.128	12,9	13,3	2,6
Σκιάθος	108.829	106.833	113.006	117.912	-1,8	5,8	4,3
Μυτιλήνη	71.452	62.010	62.889	49.442	-13,2	1,4	-21,4
Χίος	11.967	12.079	9.971	8.420	0,9	-17,5	-15,6
Λήμνος	6.563	5.575	7.473	7.620	-15,1	34,0	2,0
Σάμος	116.203	108.933	118.219	108.157	-6,3	8,5	-8,5
(Β. Αιγαίο)	315.014	295.430	311.558	291.551	-6,2	5,5	-6,4
ΣΥΝΟΛΟ	7.832.991	7.931.172	8.914.445	8.965.661	1,3	12,4	0,6
ΑΘΗΝΑ	3.140.811	2.996.595	2.871.524	2.453.106	-4,6	-4,2	-14,6
ΣΥΝΟΛΟ (Με Αθήνα)	10.973.802	10.927.767	11.785.969	11.418.767	-0,4	7,9	-3,1

* Συνολικές αφίξεις.

Πηγή: ΥΠΑ, ΔΑΑ "Ελ. Βενιζέλος", Περιφερειακά Αεροδρόμια.

Η Αθήνα για άλλη μια χρονιά βίωσε τις συνέπειες της αρνητικής πολιτικής συγκυρίας και της υποβάθμισης του ιστορικού της κέντρου. Η Αθήνα διαθέτει όλα τα φυσικά και ανθρωπογενή χαρακτηριστικά που θα μπορούσαν να την καταστήσουν τον πιο ελκυστικό τουριστικό προορισμό στην Ανατολική Μεσόγειο. Ασφαλώς, υπήρξαν προβλήματα λόγω του γιγαντισμού της μεταπολεμικής περιόδου και του άναρχου μοντέλου οικιστικής ανάπτυξης, αλλά το πρόβλημα κατέστη εκρηκτικό τα τελευταία χρόνια λόγω της εκδήλωσης φαινομένων κοινωνικής αταξίας που οδήγησαν στην υποβάθμιση μεγάλου τμήματος του ιστορικού κέντρου της πόλης.

Η αύξηση της εγκληματικότητας, αλλά και η αποεπένδυση λόγω οικονομικής κρίσης

επιβαρύνουν, την εικόνα της πόλης. Οι συχνές εκδηλώσεις διαμαρτυρίας οργανωμένων ομάδων μετέτρεψαν το κέντρο της πόλης σε αφιλόξενο χώρο για μόνιμους κατοίκους και τουρίστες. Οι απεργίες στα μέσα μαζικής μεταφοράς και το κλείσιμο των δρόμων, σε συνδυασμό με την εγκληματικότητα, ακύρωσαν το πλεονέκτημα της ασφαλούς και εύκολης προσπελασιμότητας στο κέντρο της πόλης.

Η γιγάντωση του προβλήματος έχει καταστήσει αναγκαία την συντονισμένη παρέμβαση όλων των φορέων του δημοσίου και της πόλης. Θα πρέπει να οριστεί ένας υπεύθυνος με αποφασιστικές αρμοδιότητες που θα αναλάβει πρωτοβουλίες για να αποκατασταθεί άμεσα η αισθητική του χώρου και η κοινωνική τάξη, ώστε να ξαναζωντανέψει το κέντρο της πόλης και να καταστεί και πάλι ελκυστικός προορισμός η Αττική.

Η δυσμενής πορεία των αφίξεων δεν άφησε ανεπηρέαστες ούτε και τις τουριστικές εισπράξεις, οι οποίες κατέγραψαν μείωση 4,6% το 2012, σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος.

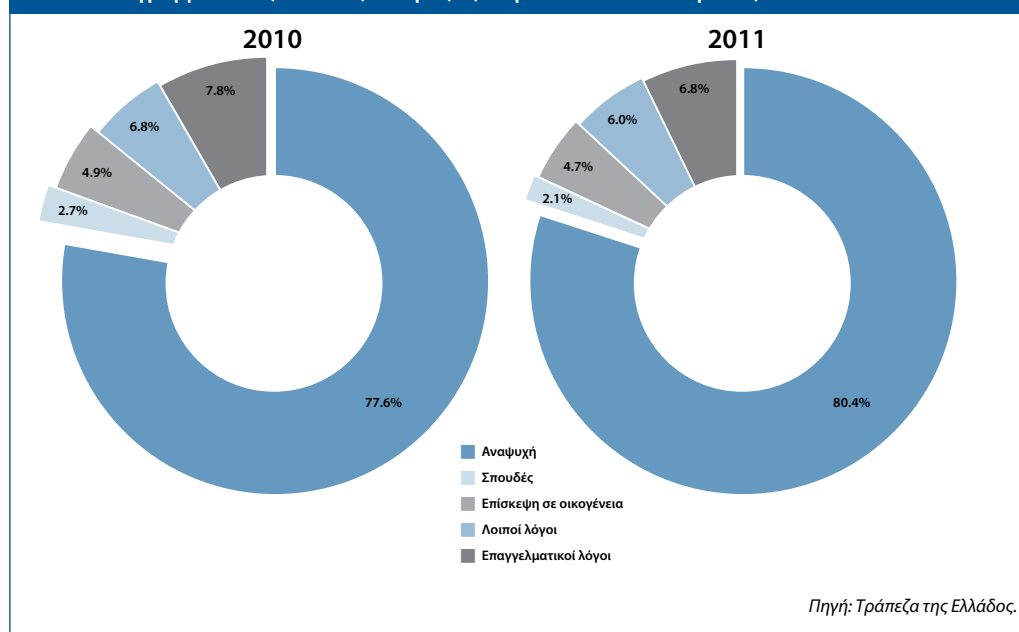
Πάντως, έστω και μειωμένες, οι καθαρές εισπράξεις από την παροχή ταξιδιωτικών υπηρεσιών συνέβαλαν κατά 55,7% στο σύνολο των καθαρών εισπράξεων από υπηρεσίες στην αλλοδαπή και αντιστάθμισαν το 41,9% του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας.

Λόγοι επίσκεψης στην Ελλάδα.

Παραδοσιακά το 80% των αλλοδαπών επισκέπτονται τη χώρα μας για λόγους αναψυχής. Αντίθετα, μόνο το 6,8% των επισκεπτών έρχονται στη χώρα μας για επαγγελματικούς λόγους. Τα τελευταία χρόνια η οικονομική δυσπραγία έχει οδηγήσει σε μείωση του ποσοστού των ταξιδιών για λόγους υγείας, εκπαίδευσης και διεκπεραίωσης επαγγελματικών υποθέσεων. Έτσι, το ποσοστό όσων ταξιδεύουν για λόγους αναψυχής αυξάνεται διαρκώς.

Το 2012 συνεχίστηκε η μείωση των ταξιδιών για επαγγελματικούς σκοπούς προς τη χώρα μας. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2ο τρίμηνο του 2012 τα επαγγελματικά ταξίδια μειώθηκαν κατά 19,2% σε σχέση με το αντίστοιχο τρίμηνο του 2011.

Διάγραμμα 4. Ταξιδιωτικές Εισπράξεις στην Ελλάδα κατά Λόγο Ταξιδιού 2009 & 2011

Πίνακας 6. Ταξιδιωτικές εισπράξεις κατά λόγο ταξιδιού (σε εκατ. ευρώ)

Περίοδος	Προσωπικοί Λόγοι					Σύνολο προσωπικών λόγων	Επαγγελματικοί λόγοι	Σύνολο	% Μεταβολή ως προς το προηγούμενο έτος	
	Αναψυχή	Σπουδές	Λόγοι υγείας	Επίσκεψη σε οικογένεια	Λοιποί λόγοι					
2007	8.765,8	280,6	41,7	715,5	534,9	10.338,5	980,7	11.319,2	-0,3	
2008	9.301,2	272,2	50,4	646,0	462,0	10.731,8	904,1	11.635,9	2,8	
2009	8.336,1	306,4	40,3	546,6	472,4	9.701,9	698,4	10.400,3	-10,6	
2010	7.461,8	282,1	29,8	471,6	620,4	8.865,7	745,6	9.611,3	-7,6	
2011	8.446,7	223,9	35,2	489,5	596,1	9.791,3	713,1	10.504,7	9,3	
2009	I	163,5	53,4	7,9	65,0	55,6	345,5	140,8	486,3	% Μεταβολή ως προς το αντίστοιχο 3μηνο του προηγούμενου έτους
	II	2.123,6	96,6	10,3	126,4	122,1	2.479,0	193,5	2.672,5	
	III	5.343,2	80,2	16,5	247,5	186,2	5.873,7	176,5	6.050,2	
	IV	705,8	76,1	5,5	107,7	108,5	1.003,7	187,6	1.191,3	
2010	I	135,7	53,2	7,7	71,1	60,9	328,5	148,1	476,6	-2,0
	II	1.814,0	92,1	10,4	107,7	153,7	2.177,8	197,0	2.374,8	-11,1
	III	4.811,7	67,5	5,1	205,8	314,2	5.404,3	247,2	5.651,5	-6,6
	IV	700,4	69,3	6,7	87,1	91,6	955,1	153,3	1.108,4	-7,0
2011	I	158,1	45,0	4,5	63,3	61,7	332,6	134,1	466,7	-2,1
	II	2.091,0	74,5	7,2	110,2	151,0	2.433,9	187,2	2.621,1	10,4
	III	5.437,9	53,4	15,9	225,2	279,0	6.011,5	234,5	6.246,0	10,5
	IV	759,7	51,0	7,6	90,8	104,5	1.013,5	157,5	1.171,0	5,6
2012	I	115,5	37,2	6,7	74,3	58,4	292,1	115,3	407,3	-12,7
	II	1.932,1	64,0	6,4	116,0	143,7	2.262,2	151,3	2.413,5	-7,9

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος.

Αφίξεις αλλοδαπών ανά χώρα προέλευσης.

Το 2012 συνεχίστηκε η υποχώρηση των αφίξεων από τις παραδοσιακές αγορές των περισσότερων χωρών της ΕΕ, με αποτέλεσμα να καταγραφεί μείωση 8,5% σε σχέση με το 2011. Οι μεγαλύτερες απώλειες καταγράφηκαν στην πολωνική αγορά (-43,5%), από την οποία προσελκύσαμε 200.000 λιγότερους τουρίστες. Σημαντική κάμψη σημειώθηκε επίσης στη γαλλική (-15%), την Ολλανδική (-14%), την ελβετική (-17,1%) και τη φιλανδική αγορά (-8,1%).

Η γερμανική αγορά, που είναι ο μεγαλύτερος τροφοδότης του ελληνικού τουρισμού, υποχώρησε κατά 5,9%, γεγονός που μεταφράζεται σε 150.000 λιγότερες αφίξεις.

Ο εισερχόμενος τουρισμός από τη Βόρεια Ευρώπη, και ιδιαίτερα από τη Γερμανία, την Ολλανδία και τις Σκανδιναβικές χώρες, επηρεάστηκε αρνητικά από την πολιτική συγκυρία που δημιούργησε η αβεβαιότητα, τα δυσφημιστικά σχόλια των διεθνών ΜΜΕ γύρω από την κοινωνική και οικονομική κατάσταση στη χώρα μας και τον κίνδυνο εξόδου από την ευρωζώνη.

Πίνακας 7. Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών στην Ελλάδα κατά Χώρα Προέλευσης					
ΧΩΡΕΣ	2010	2011	2012	Δ% 2011/10	Δ% 2012/11
I. ΕΥΡΩΠΗ	13.275.962	14.651.513	13.866.306	10,4	-5,4
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ	10.199.904	10.698.013	9.791.900	4,9	-8,5
Γαλλία	868.346	1.149.388	977.376	32,4	-15,0
Γερμανία	2.038.871	2.240.481	2.108.787	9,9	-5,9
Ην. Βασίλειο	1.802.203	1.758.093	1.920.794	-2,4	9,3
Ισπανία	155.302	154.774	155.722	-0,3	0,6
Ιταλία	843.613	938.232	848.073	11,2	-9,6
Ολλανδία	528.157	560.723	478.483	6,2	-14,7
Ουγγαρία	109.160	69.756	69.789	-36,1	0,0
Πολωνία	402.170	450.618	254.682	12,0	-43,5
Πορτογαλία	19.497	34.642	20.483	77,7	-40,9
Ρουμανία	257.939	223.699	230.396	-13,3	3,0
Σουηδία	281.069	333.906	319.756	18,8	-4,2
Τσεχία	294.936	309.062	289.034	4,8	-6,5
Φινλανδία	205.282	167.632	154.134	-18,3	-8,1
Ελβετία	274.418	361.405	299.619	31,7	-17,1
Νορβηγία	187.319	226.627	294.114	21,0	29,8
Ρωσία	451.239	738.927	874.787	63,8	18,4
III. ΑΣΙΑ	869.737	882.643	921.808	1,5	4,4
Ιαπωνία	10.021	10.125	8.841	1,0	-12,7
Κίνα	13.620	15.838	12.203	16,3	-23,0
Ισραήλ	197.159	226.110	207.711	14,7	-8,1
Τουρκία	561.198	552.090	602.306	-1,6	9,1

(συνεχίζεται)

(συνέχεια πίνακα 7)

IV. ΚΡΑΤΗ ΑΦΡΙΚΗΣ	44.239	38.450	37.411	-13,1	-2,7
Αίγυπτος - Σουδάν	15.925	4.675	4.724	-70,6	1,0
Νοτιοαφρ. Ένωση	19.985	21.981	19.686	10,0	-10,4
II. ΑΜΕΡΙΚΗ	691.379	719.661	558.728	4,1	-22,4
Βραζιλία	34.015	52.118	31.125	53,2	-40,3
Η.Π.Α.	498.301	484.708	373.831	-2,7	-22,9
Καναδάς	113.358	142.287	102.694	25,5	-27,8
V. ΩΚΕΑΝΙΑ	126.173	134.979	133.368	7,0	-1,2
Αυστραλία	108.088	115.902	117.852	7,2	1,7
VI. ΣΥΝΟΛΟ ΑΛΛΟΔΑΠΩΝ	15.007.490	16.427.247	15.517.622	9,5	-5,5

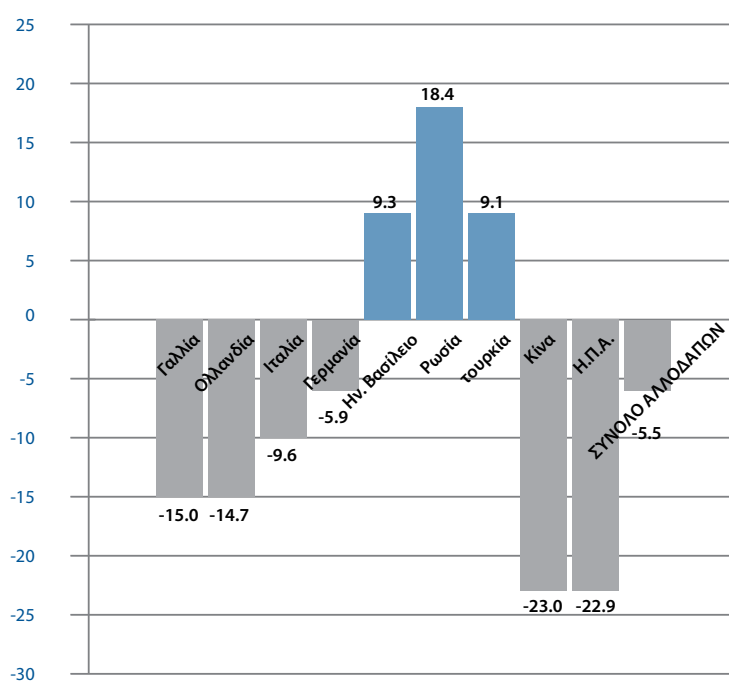
Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ, Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος.

Το αρνητικό κλίμα επιδεινώθηκε από την πολιτική αβεβαιότητα που προξένησε το εκλογικό αποτέλεσμα της 6ης Μαΐου. Η κορύφωση της αστάθειας στη χώρα μας συνέπεσε με την περίοδο που οι ευρωπαίοι επιλέγουν τον προορισμό των θερινών τους διακοπών και με την έναρξη της τουριστικής περιόδου.

Μετά τις εκλογές της 17ης Ιουνίου, η κατάσταση στην τουριστική αγορά ομαλοποιήθηκε, αλλά ήταν αργά για να καταγραφεί ισχυρή αναστροφή της πτωτικής τάσης, ώστε να αντισταθμιστεί η ζημιά του 1ου επταμήνου.

Η ισχυρή πτώση από τις αγορές της Νότιας Ευρώπης θα πρέπει να αποδοθεί κατά κύριο λόγο στην οικονομική ύφεση, με την οποία βρίσκονται αντιμέτωπες οι συγκεκριμένες χώρες.

Διάγραμμα 5. Αφίξεις Αλλοδαπών Τουριστών στην Ελλάδα (% μεταβολή 2012/11)

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ., Έρευνα Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος.

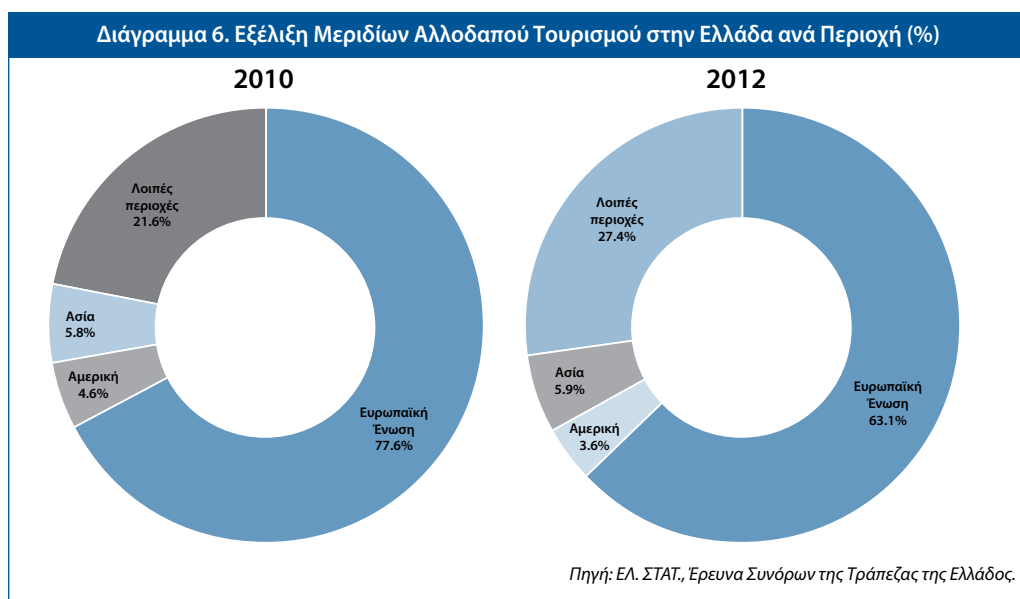
Εξαιρέση στην πτωτική πορεία που ακολούθησαν οι αγορές των χωρών της ΕΕ αποτέλεσε η Μεγ. Βρετανία. Το 2012 προσελκύσαμε 160.000 περισσότερους Άγγλους (+9,3%). Παρά την εντυπωσιακή άνοδο, σε απόλυτους αριθμούς η αγγλική αγορά εξακολουθεί να υπολείπεται κατά 350.000 από τα υψηλότερα επίπεδα του 2008.

Η γερμανική αγορά εξακολούθησε για μια ακόμα χρονιά να διατηρεί τη θέση της μεγαλύτερης πηγής προέλευσης τουριστικών ροών στην Ελλάδα, με δεύτερη τη Μεγ. Βρετανία και τρίτη τη Γαλλία.

Δύο αγορές, οι οποίες εξακολούθησαν να αναπτύσσονται με υψηλούς ρυθμούς παρά τη μεγάλη άνοδο που είχαν σημειώσει και κατά το προηγούμενο έτος, είναι η ρωσική και η νορβηγική. Η ρωσική αγορά διευρύνθηκε κατά 18,4% μετά από την εντυπωσιακή άνοδο του 63,8% που είχε καταγράψει το 2011. Η ρωσική αγορά με 875.000 αφίξεις το 2012 αναρριχήθηκε στην 4η θέση της κατάταξης, ξεπερνώντας σε μέγεθος την ιταλική αγορά. Οι αφίξεις από τη Νορβηγία αυξήθηκαν κατά 29,8% μετά από μια ανάλογη αύξηση το 2011. Την ανοδική πορεία συνέχισε και η τουρκική αγορά που αυξήθηκε κατά 9,1%.

Μετά την Τουρκία, η δεύτερη μεγαλύτερη ασιατική αγορά είναι το Ισραήλ. Φέτος σημείωσε κάμψη κατά 8,1%, μετά από άνοδο της τάξης του 139% κατά το προηγούμενο έτος. Οι αφίξεις από την Άπω Ανατολή μειώθηκαν σημαντικά, κυρίως λόγω της καθίζησης του επιχειρηματικού τουρισμού.

Ανησυχητική πτώση καταγράφηκε και στις αφίξεις από την Αμερική. Η αγορά των ΗΠΑ συρρικνώθηκε κατά 22,9% και του Καναδά κατά 27,8%.

Συνοπτικά, η εικόνα των επιμέρους αγορών το 2012 δείχνει σημαντική συρρίκνωση των μεριδίων από την Αμερική και τις χώρες της ΕΕ. Οι αγορές της Ασίας βελτιώνουν

ελαφρά το μερίδιό τους, κυρίως χάρη στην ανοδική δυναμική που εξακολουθεί να εμφανίζει η τουρκική αγορά.

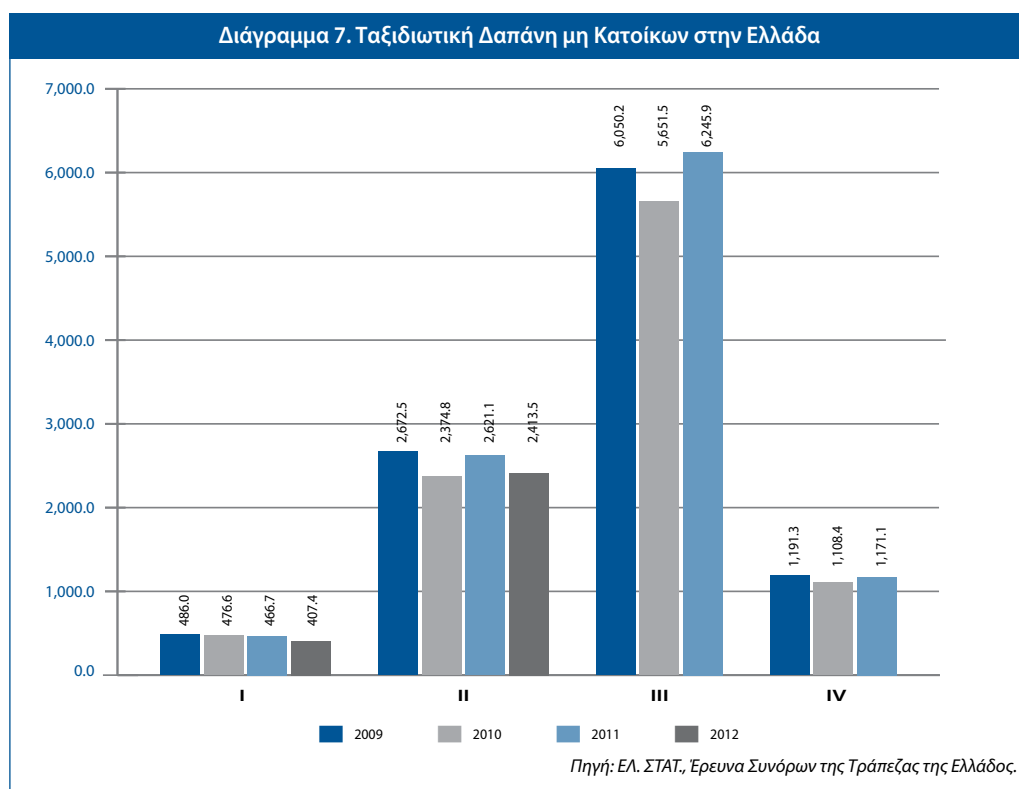
Το μερίδιο των χωρών της ΕΕ μειώθηκε κατά 5 ποσοστιαίες μονάδες. Στη μεγαλύτερή τους έκταση οι απώλειες αυτές καλύπτονται από την άνοδο των αφίξεων τουριστών που προέρχονται από ευρωπαϊκές χώρες που δεν συμμετέχουν στην ΕΕ (Ρωσία, Νορβηγία).

Τέλος, η σημαντική πτώση των αφίξεων από Κίνα και Ιαπωνία καταδεικνύει ότι οι κάτοικοι των χωρών αυτών συνδυάζουν τα ταξίδια προς την Ελλάδα με εμπορικές ή άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Φαίνεται δηλαδή ότι οι ελληνικοί προορισμοί δεν έχουν καταξιωθεί ως σημαντικά κέντρα περιηγητικού τουρισμού στις αναδυόμενες αγορές της Ασίας.

Ταξιδιωτική δαπάνη και μέση διάρκεια παραμονής.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της ετήσιας έρευνας συνόρων που διεξάγει η Τράπεζα της Ελλάδας, η μέση δαπάνη ανά ταξίδι προς τη χώρα μας μειώνεται διαρκώς και από 730€ που ήταν το 2008, έφτασε στα 639,50€ το 2011 (Πίνακας 8).

Αντίστοιχα, η μέση ημερήσια κατανάλωση έπεσε από 76,3 € το 2008 στα 69,6 € το 2011. Η μέση διάρκεια παραμονής των αλλοδαπών τουριστών στην Ελλάδα μειώθηκε από 9,6 μέρες που ήταν το 2008 σε 8,0 το 2011 (Πίν. 8).

Από τις ενδείξεις που προκύπτουν από τα δύο πρώτα τρίμηνα του 2012, η μέση διάρκεια παραμονής των τουριστών φαίνεται να έχει σταθεροποιηθεί το τελευταίο διάστημα στα χαμηλά επίπεδα που διαμορφώθηκαν από το 2010.

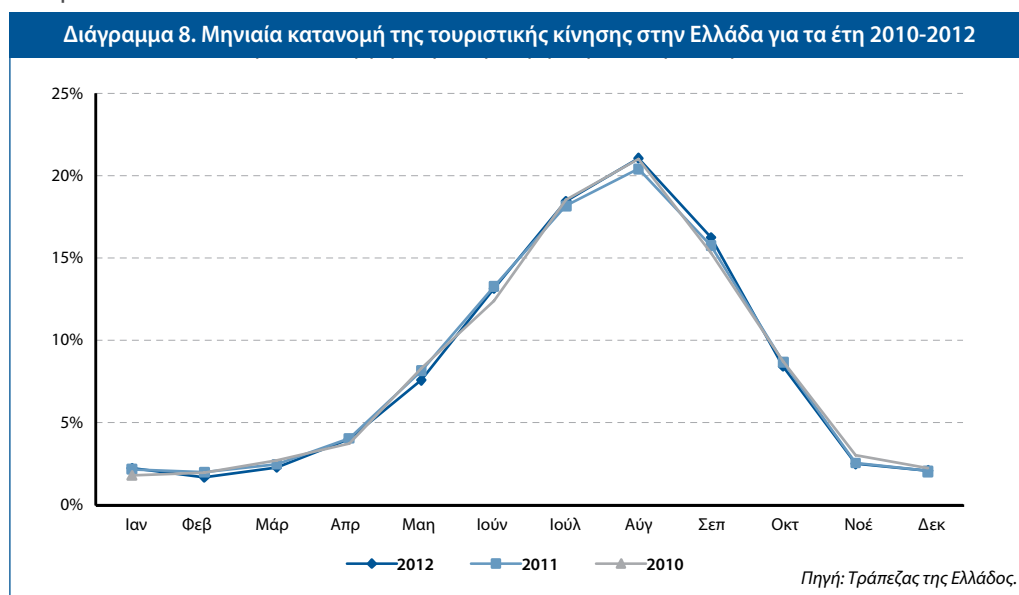
Πίνακας 8. Ταξιδιωτική Δαπάνη μη Κατοίκων στην Ελλάδα					
Έτος	3μηνο	Δαπάνη ανά ταξίδι (€)	Δ% Δαπάνης κατά ταξίδι σε σχέση με το αντίστοιχο 3μηνο του προηγούμενου έτους	Δαπάνη ανά διανυκτέρευση (€)	Μέση διάρκεια παραμονής
2008		730,0		76,3	9,6
2009		697,3		73,5	9,5
2010		640,4		68,6	9,3
2011		639,5		69,6	9,2
2009	I	469,7	-0,5%	61,9	7,6
	II	687,9	-4,1%	74,4	9,2
	III	777,2	-5,7%	74,6	10,4
	IV	539,1	-4,1%	72,0	7,5
2010	I	486,1	3,5%	61,9	7,9
	II	646,3	-6,0%	65,9	9,8
	III	686,0	-11,7%	70,5	9,7
	IV	524,3	-2,7%	68,1	7,7
2011	I	421,1	-13,4%	62,8	6,7
	II	624,7	-3,3%	70,5	8,9
	III	699,8	2,0%	70,4	9,9
	IV	532,9	1,6%	66,5	8,0
2012	I	416,2	-1,2%	59,8	7,0
	II	627,0	0,4%	70,3	8,9

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδας.

Η εποχικότητα της τουριστικής κίνησης στην Ελλάδα.

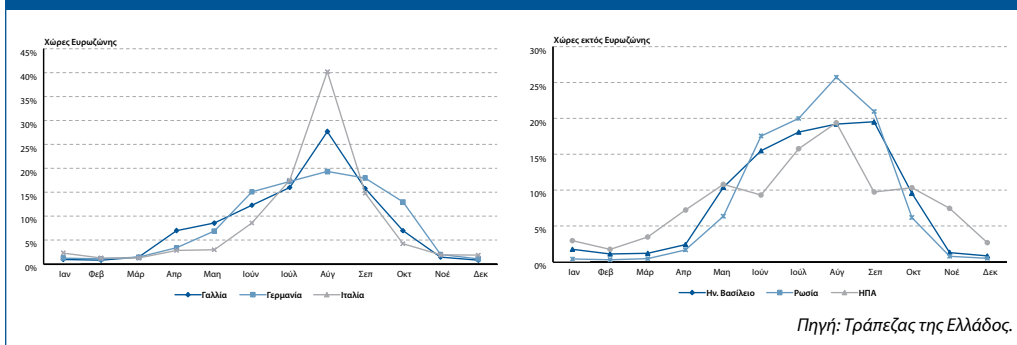
Ο ελληνικός τουρισμός αντιμετωπίζει έντονα προβλήματα εποχικότητας. Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της Έρευνας Συνόρων της Τράπεζας της Ελλάδος για το 2012, το 68,9% των ταξιδιών αλλοδαπών τουριστών πραγματοποιείται στο διάστημα Ιουνίου - Σεπτεμβρίου. Οι αφίξεις στο εξάμηνο Μαΐου - Οκτωβρίου ανέρχονται στο 85% του συνόλου.

Όπως φαίνεται στο διάγραμμα 8, η μηνιαία κατανομή των αφίξεων δεν διαφοροποιείται αισθητά από χρόνο σε χρόνο. Η αιχμή των αφίξεων σημειώνεται παραδοσιακά τον Αύγουστο, κατά τον οποίο πραγματοποιείται το 20% περίπου των ετήσιων επισκέψεων.

Η εποχική συμπεριφορά των τουριστών συνδέεται στενά με την εθνικότητά τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι το 81,3% των Ιταλών που επισκέφτηκαν την Ελλάδα το 2012 πραγματοποίησαν τις διακοπές τους κατά την περίοδο Ιουνίου - Σεπτεμβρίου, ενώ αντίθετα ένα σημαντικό ποσοστό των επισκεπτών από τις ΗΠΑ πραγματοποίησε τις διακοπές του στην Ελλάδα κατά το Μάρτιο (3,4%). Οι Αμερικανοί παρουσίασαν αυξημένο ποσοστό και κατά το μήνα Νοέμβριο (7,4%). Ενδιαφέρον είναι το γεγονός πως ένας σημαντικός όγκος επισκεπτών από τη Γαλλία (το 7% της συνολικής κίνησης των Γάλλων) έρχεται στην Ελλάδα για διακοπές τον Απρίλιο, ένα μήνα νωρίτερα σε σύγκριση με τους επισκέπτες άλλων εθνικοτήτων.

Διάγραμμα 9. Μηνιαία κατανομή της τουριστικής κίνησης ανά χώρα προέλευσης των επισκεπτών .2012

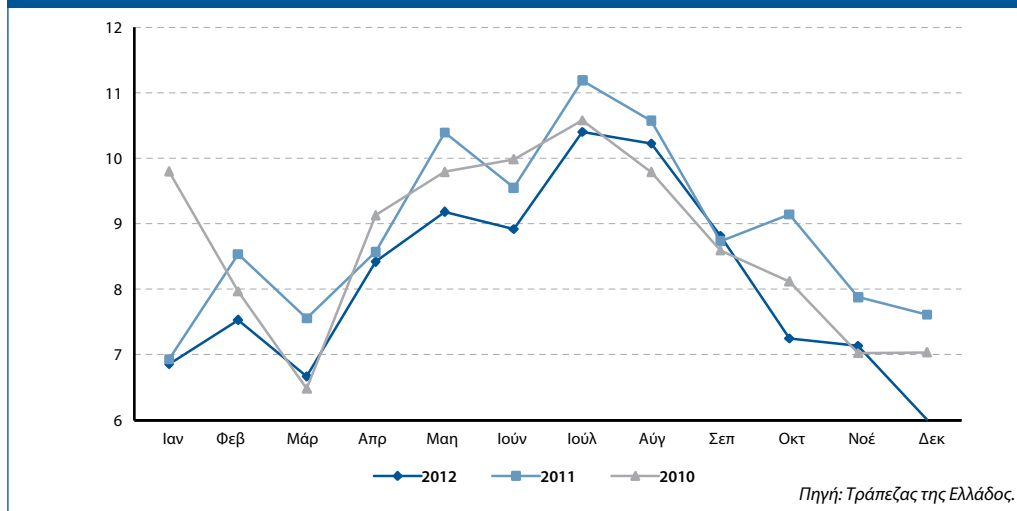
Το γενικό συμπέρασμα από την εικόνα του διαγράμματος 9, είναι ότι η κίνηση των επισκεπτών που έρχονται στην Ελλάδα για τουρισμό από τις ΗΠΑ είναι πιο ομοιόμορφα κατανομημένη στη διάρκεια του έτους. Αντίθετα, οι ευρωπαίοι τουρίστες θεωρούν την Ελλάδα ως αμιγώς καλοκαιρινό προορισμό. Έτσι ο χειμερινός τουρισμός αποτελεί πολύ μικρό τμήμα της συνολικής τουριστικής κίνησης προς την Ελλάδα, αν και η χώρα διαθέτει σημαντικούς τουριστικούς πόρους που θα μπορούσαν να στηρίξουν την ανάπτυξη δραστηριοτήτων όλες τις εποχές του έτους.

Εποχική κατανομή των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών τουριστών στην Ελλάδα

Η μηνιαία κατανομή της διάρκειας παραμονής των τουριστών στην Ελλάδα - όπως εξάλλου και η μηνιαία κατανομή των τουριστικών δαπανών - παρουσιάζει πανομοιότυπη εικόνα με αυτή της τουριστικής κίνησης.

Εξετάζοντας το πλήθος των διανυκτερεύσεων των αλλοδαπών τουριστών σε μηνιαία βάση εντός του 2012, παρατηρούμε ότι κατά την περίοδο Μαΐου – Οκτωβρίου, και ειδικότερα κατά την περίοδο Ιουνίου – Σεπτεμβρίου, το πλήθος των διανυκτερεύσεων ανά επίσκεψη είναι σημαντικά αυξημένο σε σύγκριση με τους υπόλοιπους μήνες του έτους. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά το μήνα Δεκέμβριο η διάρκεια παραμονής των τουριστών είναι κατά 30% - 40% χαμηλότερη σε σύγκριση με το μήνα Αύγουστο (Διάγρ. 10).

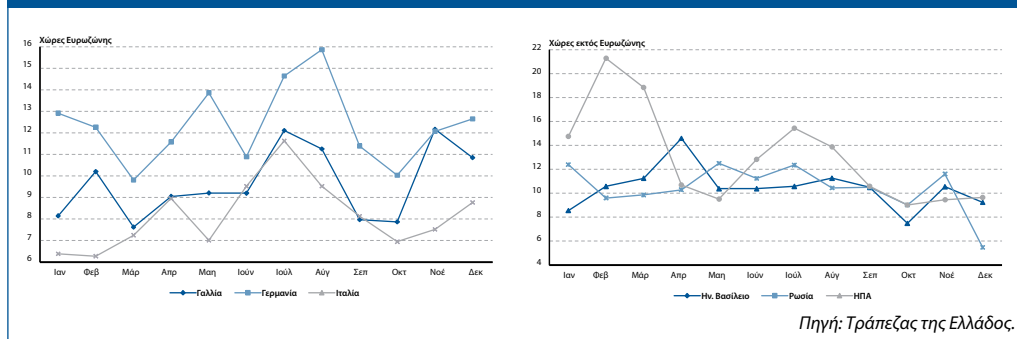
Διάγραμμα 10. Πλήθος διανυκτερεύσεων ανά επίσκεψη σε μηνιαία βάση για τα έτη /2010 - 2012

Η διάρκεια παραμονής ανά μήνα διαφοροποιείται σημαντικά ανάλογα με τη χώρα προέλευσης του τουρίστα. Οι Ιταλοί για παράδειγμα πραγματοποιούν διακοπές που δεν ξεπερνούν τις 7 ημέρες κατά τους χειμερινούς και τις 12 ημέρες τους καλοκαιρινούς μήνες. Αντίθετα, οι Αμερικάνοι παρατείνουν την παραμονή τους περισσότερο από τους επισκέπτες κάθε άλλης εθνικότητας, ακόμα και κατά τους χειμερινούς μήνες. Οι Ρώσοι εμφανίζουν τις μικρότερες διαφοροποιήσεις στη διάρκεια παραμονής τους από μήνα σε μήνα.

Συμπερασματικά μπορεί να λεχθεί ότι χωρίς να εμφανίζονται εξάρσεις αντίστοιχες με την εποχική κατανομή των αφίξεων, είναι σαφής η τάση των τουριστών να παραμένουν περισσότερο στην Ελλάδα κατά τους καλοκαιρινούς μήνες.

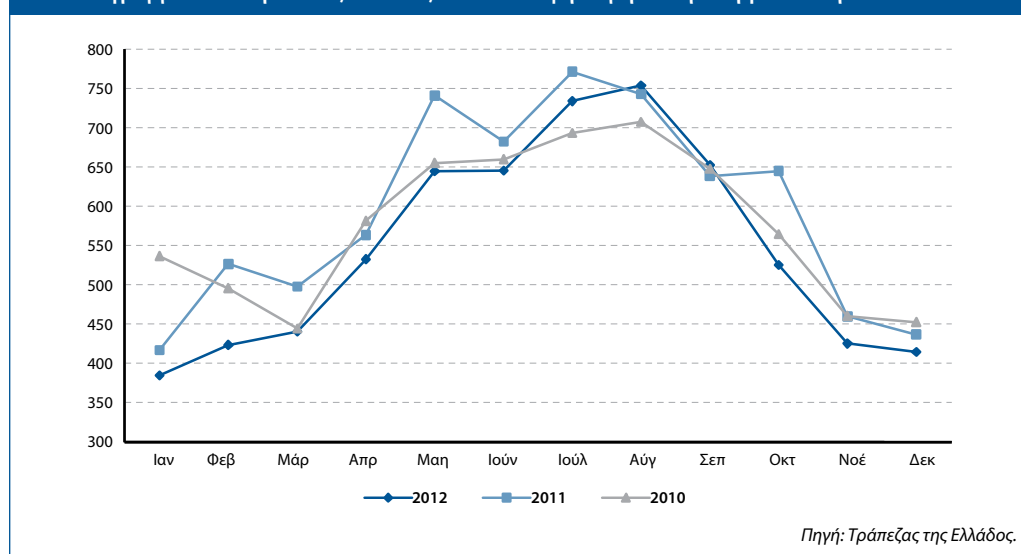
Διάγραμμα 11. Πλήθος διανυκτερεύσεων ανά επίσκεψη σε μηνιαία βάση ανά χώρα προέλευσης των επισκεπτών 2012

Δαπάνες ανά επίσκεψη και ημέρα παραμονής στην Ελλάδα.

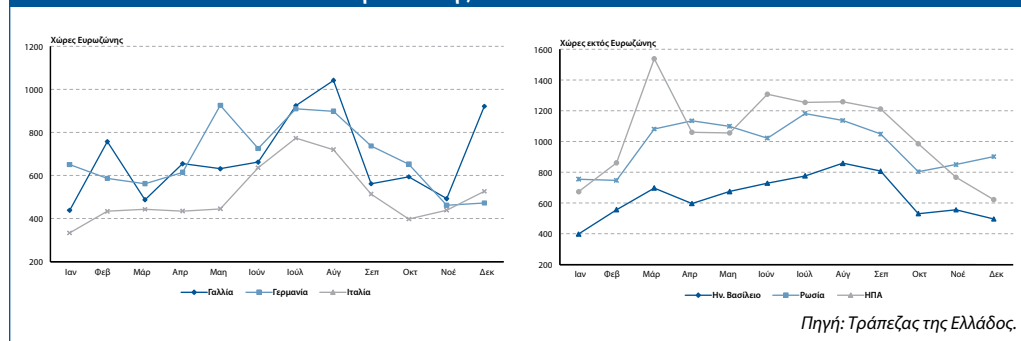
Οι μεταβολές των τουριστικών δαπανών ανά επίσκεψη στη διάρκεια ενός έτους είναι αντίστοιχες με τις μεταβολές του πλήθους των διανυκτερεύσεων ανά επίσκεψη. Τον Αύγουστο του 2012 οι τουρίστες ξόδεψαν κατά μέσο όρο περίπου 750 ευρώ ανά ταξίδι, ενώ το Δεκέμβριο περίπου 420 ευρώ (45% λιγότερα). Γενικότερα οι δαπάνες ανά επίσκεψη είναι υψηλότερες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες (Διάγρ. 12). Όμως αυτό οφείλεται αποκλειστικά στη μεγαλύτερη διάρκεια των ταξιδιών κατά τους θερινούς μήνες.

Διάγραμμα 12. Τουριστικές δαπάνες ανά επίσκεψη σε μηνιαία βάση για τα έτη 2010 - 2012

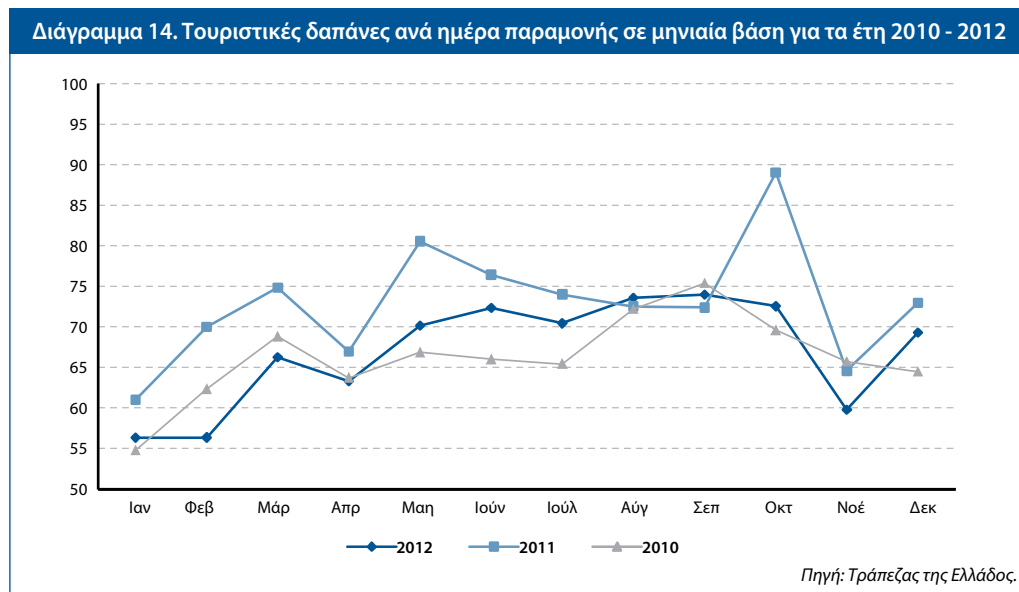
Σε ό,τι αφορά τις δαπάνες ανά εθνικότητα, οι μόνες αξιοσημείωτες διαφοροποιήσεις σχετίζονται με το μέγεθος των δαπανών Αμερικανών και Ρώσων, οι οποίοι ξοδεύουν περισσότερα κατά την παραμονή τους σε σύγκριση με τους επισκέπτες άλλων εθνικότητων.

Διάγραμμα 13. Τουριστικές δαπάνες ανά επίσκεψη σε μηνιαία βάση ανά χώρα προέλευσης των επισκεπτών 2012

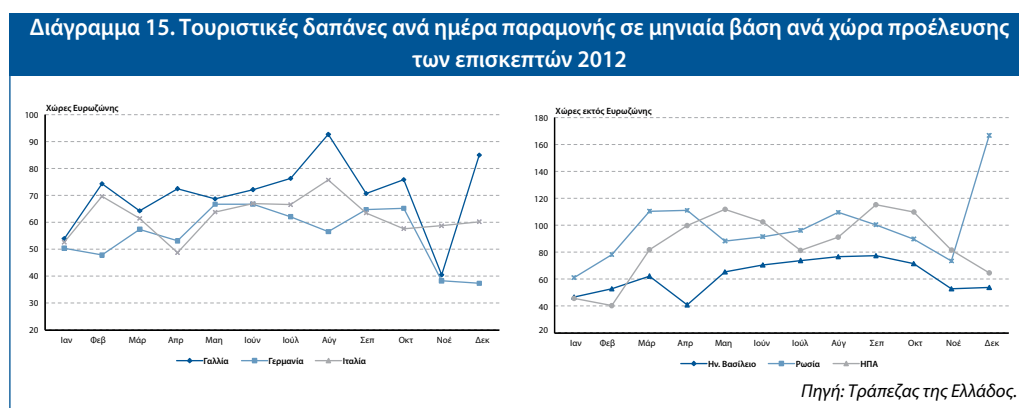
Με εξαίρεση τους μήνες Αύγουστο και Σεπτέμβριο, οι τουριστικές δαπάνες ανά ημέρα παραμονής μειώθηκαν το 2012 σε σχέση με το 2011. Η εξέλιξη αυτή είχε σαν αποτέλεσμα να μεταβληθεί η εικόνα του 2011 που χαρακτηριζόταν από σημαντικά υψηλότερες δαπάνες ανά ημέρα παραμονής κατά την αρχή και το τέλος της καλοκαιρινής

τουριστικής περιόδου, και να επιστρέψει η μηνιαία κατανομή του συγκεκριμένου μεγέθους στην εικόνα του 2010 (Διάγρ. 14).

Οι Ρώσοι και οι Αμερικάνοι δαπανούν 90 - 110 ευρώ ανά ημέρα παραμονής κατά την περίοδο Μαΐου - Οκτώβριου, ποσό που είναι αισθητά μεγαλύτερο σε σύγκριση με εκείνο των επισκεπτών από άλλες χώρες. Οι Ρώσοι επιπλέον ξόδεψαν περισσότερα από 160 ευρώ ανά ημέρα το Δεκέμβριο (πιθανότατα κατά τις διακοπές των Χριστουγέννων), ενώ σημαντικά αυξημένες σε σύγκριση με τους υπόλοιπους μήνες ήταν οι δαπάνες κατά το μήνα Δεκέμβριο και για τους Γάλλους.

Πάντως οι συγκεκριμένες διαπιστώσεις δεν αναιρούν τη γενική εικόνα που θέλει τις ημερήσιες δαπάνες των τουριστών από τις 6 βασικές χώρες προέλευσης να είναι αυξημένες κατά τους καλοκαιρινούς μήνες σε σύγκριση με τους χειμερινούς.

Η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.

Το World Economic Forum εδώ και επτά έτη έχει θεσπίσει το Δείκτη Ανταγωνιστικότητας Ταξιδιών και Τουρισμού (Travel and Tourism Competitive Index, TTCI), ο οποίος μετρά τους παράγοντες και τις πολιτικές που επηρεάζουν την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα στις διάφορες χώρες.

Ο δείκτης αυτός εκτιμάται με βάση τις επιδόσεις κάθε χώρας σε δεκατέσσερις επιμέρους δείκτες-πυλώνες, οι οποίοι στη συνέχεια συνοψίζονται σε τρεις ευρύτερες κατηγορίες δεικτών. Ο πρώτος αφορά το θεσμικό και ρυθμιστικό περιβάλλον της χώρας, ο δεύτερος το επιχειρηματικό περιβάλλον και τις υποδομές, ενώ ο τρίτος στο ανθρωπογενές, πολιτισμικό και φυσικό περιβάλλον. Στην συγκριτική κατάταξη του TTCI το 2013 συμμετείχαν 140 χώρες.

Πίνακας 9. Θέση στη Διεθνή Κατάταξη με βάση τους Δείκτες Ανταγωνιστικότητας													
Χώρες	Γενικός Δείκτης				Ρυθμιστικό Περιβάλλον			Επιχειρηματικό Περιβάλλον και Υποδομές			Ανθρώπινοι, Πολιτισμικοί και Φυσικοί Πόροι		
	2013		2011		2013		2011	2013		2011	2013		2011
	Κατάταξη	Βαθμολογία	Κατάταξη	Βαθμολογία	Κατάταξη	Βαθμολογία	Κατάταξη	Κατάταξη	Βαθμολογία	Κατάταξη	Κατάταξη	Βαθμολογία	Κατάταξη
Ελβετία	1	5,66	1	5,68	1	5,94	1	1	5,42	1	2	5,63	2
Γερμανία	2	5,39	2	5,50	8	5,57	12	6	5,29	2	7	5,31	5
Αυστρία	3	5,39	4	5,41	2	5,80	3	11	5,11	12	9	5,24	10
Ισπανία	4	5,38	8	5,29	14	5,48	22	5	5,30	10	6	5,36	6
ΗΠΑ	6	5,32	6	5,30	44	4,95	44	2	5,36	3	1	5,65	1
Γαλλία	7	5,31	3	5,41	9	5,56	7	7	5,18	8	11	5,20	9
Πορτογαλία	20	5,01	18	5,01	20	5,42	19	27	4,78	24	19	4,84	17
Ιταλία	26	4,90	27	4,87	50	4,90	45	29	4,76	27	14	5,05	15
Κύπρος	29	4,84	24	4,89	22	5,35	23	21	4,89	14	46	4,27	44
Τσεχία	31	4,78	31	4,77	28	5,24	26	37	4,49	37	28	4,61	31
ΕΛΛΑΔΑ	32	4,75	29	4,78	39	5,02	34	33	4,65	29	30	4,58	29
Κροατία	35	4,59	34	4,61	42	4,99	42	39	4,43	36	42	4,37	43
Τουρκία	46	4,44	50	4,37	64	4,62	66	52	4,08	39	27	4,63	28
Μαρόκο	71	4,03	78	3,93	68	4,59	69	73	3,60	77	68	3,89	73
Αίγυπτος	85	3,88	75	3,96	86	4,35	70	77	3,56	74	84	3,74	71

Πηγή: The Travel & Tourism Competitiveness Index, WEF 2013.

Σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του WEF, η Ευρώπη παραμένει η πρώτη περιοχή στον κόσμο ως προς την ανταγωνιστικότητα του τουριστικού της προϊόντος, καθώς τις πρώτες θέσεις στη γενική κατάταξη του δείκτη TTCI τις καταλαμβάνουν ευρωπαϊκές χώρες. Η Ελβετία κατέχει σταθερά την πρώτη θέση στη γενική κατάταξη, ενώ ως προς τους τρεις επιμέρους δείκτες κατέχει την πρώτη θέση στην κατάταξη για το ρυθμιστικό και το επιχειρηματικό περιβάλλον και τη δεύτερη στην κατάταξη για το

ανθρωπογενείς και φυσικό περιβάλλον. Η Γερμανία βρίσκεται στη δεύτερη θέση της γενικής κατάταξης, αλλά και της κατάταξης για το ρυθμιστικό και επιχειρηματικό περιβάλλον. Τα πρωτεία στην κατάταξη του δείκτη για τους ανθρωπογενείς, φυσικούς και πολιτιστικούς πόρους κατέχουν σταθερά οι ΗΠΑ.

Πίνακας 10. Οι 3 Καλύτερες Επιδόσεις Χωρών ανά Πυλώνα														
Χώρες	Κανόνες Πολιτικής και Κανονισμοί	Περιβαλλοντική Βιωσιμότητα	Ασφάλεια και Ασφάλιση	Υγεία και Υγιεινή	Προτεραιότητα Τουριστικού Τομέα	Αεροπορικές Υποδομές	Υποδομές Επίγειων Μεταφορών	Τουριστικές Υποδομές	Υποδομές σε Τεχνολογίες Πληροφορικής (ITC)	Ανταγωνιστικότητα Τιμών στον Τουριστικό Τομέα	Ανθρώπινοι Πόροι	Εθνική Αντίληψη για τον Τουρισμό	Φυσικοί Πόροι	Πολιτισμικοί Πόροι
Αυστραλία	14	56	13	40	39	4	49	20	18	137	22	38	2	20
Αυστρία	37	6	7	1	22	30	15	1	20	131	17	12	49	12
Μπαρμπάντος	41	27	32	28	8	32	9	26	19	113	23	2	133	50
Βραζιλία	119	30	73	70	102	48	129	60	55	126	62	83	1	23
Μπρουνέι	126	135	24	65	123	45	67	86	65	2	36	63	53	95
Καναδάς	10	41	18	53	37	1	33	21	23	124	5	34	10	16
Κύπρος	88	38	27	45	2	36	19	5	40	102	24	10	96	48
Φιλανδία	7	3	1	15	53	11	20	44	13	118	4	64	54	26
Γκάμπια	65	34	84	105	25	81	50	126	110	3	111	21	114	121
Γερμανία	33	4	14	2	77	7	6	23	11	125	18	61	31	4
ΕΛΛΑΔΑ	98	72	69	13	28	20	58	3	33	127	50	55	40	25
Χονγκ Κονγκ	3	118	3	50	12	6	1	71	2	32	8	3	84	42
Ισλανδία	48	19	4	7	5	17	38	9	8	121	3	11	63	57
Ιράν	124	101	106	79	130	102	76	133	93	1	87	128	74	45
Ιταλία	100	53	44	29	79	24	39	1	31	134	41	72	34	7
Καζακστάν	99	124	99	3	90	82	80	87	48	73	71	121	120	117
Κορέα	50	69	39	19	75	31	16	51	1	96	33	81	89	10
Λίβανος	115	127	116	33	38	67	110	27	84	68	64	1	136	68
Μαυρίκιος	28	77	36	66	3	60	37	48	69	75	49	6	134	110
Νέα Ζηλανδία	2	22	9	17	21	12	46	11	22	74	13	17	26	52
Σεϋχέλλες	55	70	91	63	1	27	31	29	58	120	56	5	65	64
Σιγκαπούρη	1	23	5	56	4	14	2	38	9	66	2	8	92	35
Ισπανία	67	25	23	24	10	10	10	5	28	106	34	39	29	1
Σουηδία	16	1	8	38	74	19	17	36	3	129	12	33	45	2
Ελβετία	17	2	2	10	11	9	3	5	6	139	1	25	19	6
Ην. Αρ. Εμιράτα	13	91	50	61	36	3	26	24	39	35	15	24	71	33
Ην. Βασίλειο	8	7	22	48	40	5	13	22	10	138	6	45	15	3
ΗΠΑ	23	112	57	51	30	2	27	13	17	94	14	69	3	5

Πηγή: The Travel & Tourism Competitiveness Index, WEF 2013.

Η Ελλάδα έχασε άλλες τρεις θέσεις στη γενική κατάταξη για την ανταγωνιστικότητα του τουριστικού της τομέα και βρέθηκε στην 32η θέση το 2013, από την 29η θέση που ήταν το 2011. Παρόλα αυτά, οι τουριστικές υποδομές της χώρας μας χαρακτηρίζονται ως άριστες και την κατατάσσουν στην 3η θέση παγκοσμίως ως προς την ποιότητα και το εύρος των τουριστικών της υποδομών. Σε σχετικά καλή θέση (20η) βρίσκεται ως προς τις υποδομές των αερομεταφορών και τους πλούσιους πολιτισμικούς της πόρους (25η). Η απώλεια των τριών θέσεων στη γενική κατάταξη οφείλεται κατά κύριο λόγο στη συρρίκνωση των πόρων που διατίθενται για την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα, εξαιτίας των σοβαρών οικονομικών και δημοσιονομικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα μας.

Οι εξελίξεις στο θεσμικό περιβάλλον του ελληνικού τουρισμού.

Το 2012 σηματοδοτήθηκε από την επανίδρυση του Υπουργείου Τουρισμού (π.δ. 85/2012, ΦΕΚ Α' 141/2012). Βάση για τη συγκρότηση του νέου υπουργείου αποτέλεσαν οι υπηρεσίες του πρώην Υπουργείου Τουριστικής Ανάπτυξης, που είχαν συγχωρευθεί στο Υπουργείο Πολιτισμού-Τουρισμού με τις ακόλουθες επιμέρους θεσμικές και διοικητικές ρυθμίσεις:

- Στο Υπουργείο Τουρισμού μεταφέρθηκε επίσης η Γενική Γραμματεία Πολιτιστικής και Τουριστικής Υποδομής, η οποία μετονομάστηκε σε Γενική Γραμματεία Τουριστικών Υποδομών και Επενδύσεων, αποκτώντας παράλληλα την αρμοδιότητα της διαχείρισης και του συντονισμού όσων δράσεων του ΕΣΠΑ εμπíπτουν στο πεδίο του τουρισμού. Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τις αρμοδιότητες του Υπουργείου Τουρισμού συνεχίζει να είναι ρευστό, κινούμενο προς την κατεύθυνση της απορρόφησης αρμοδιοτήτων από τους εποπτευόμενους φορείς του Υπουργείου.
- Στο πλαίσιο της συνολικής αναδιάρθρωσης του δημόσιου τομέα και της εξοικονόμησης πόρων, καταργήθηκε ο Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (Ο.Τ.Ε.Κ.) με το Ν. 4109/2013 (ΦΕΚ Α' 16/2013) για «την κατάργηση και συγχώνευση νομικών προσώπων του δημόσιου και του ευρύτερου δημόσιου τομέα». Οι δράσεις και οι αρμοδιότητές του εντάχθηκαν στο Υπουργείο Τουρισμού, ενώ οι εκπαιδευτικές του μονάδες λειτουργούν πλέον ως περιφερειακές υπηρεσίες.
- Σε νομοσχέδιο που κατατέθηκε προς δημόσια διαβούλευση τον Ιανουάριο του 2013, επιχειρείται η συγκέντρωση στο Υπουργείο Τουρισμού των αρμοδιοτήτων που ασκεί ο Ε.Ο.Τ. στον τομέα των τουριστικών μελετών και επενδύσεων. Εκτός από τη μεταφορά των αρμόδιων Διευθύνσεων του Ε.Ο.Τ., το Υπουργείο απορροφά και την Ειδική Υπηρεσία Προώθησης και Αδειοδότησης Τουριστικών Επενδύσεων, που συστήθηκε στον Ε.Ο.Τ. με το άρθρο 12 του Ν.4002/2011 (ΦΕΚ Α' 180/2011), όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 148 του Ν.4070/2012 (ΦΕΚ Α' 82/2012).
- Στο σημείο αυτό, αξίζει να σημειωθεί ότι με την ευπρόσδεκτη επανίδρυση του Υπουργείου Τουρισμού η τουριστική επιχειρηματική κοινότητα, όπως εκφράζεται από τους επαγγελματικούς συλλογικούς της φορείς, είχε διατυπώσει τη θέση ότι το Υπουργείο Τουρισμού θα πρέπει να ενισχυθεί με αρμοδιότητες που ασκούνται από άλλα Υπουργεία, οι οποίες όμως είναι καθοριστικές για τη λειτουργία και την ανάπτυξη των τουριστικών επιχειρήσεων. Η ενεργοποίηση της από το 2011 εκκρεμούς Ειδικής Υπηρεσίας Προώθησης και Αδειοδότησης Τουριστικών Επενδύσεων, που θα εγκρίνει και θα αδειοδοτεί ως «υπηρεσία μιας στάσης» τις τουριστικές επενδύσεις άνω των 300 κλινών, τα σύνθετα τουριστικά καταλύματα και τις εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής, σηματοδοτεί το πρώτο δείγμα υλοποίησης αυτής της νέας πολιτικής από το Υπουργείο Τουρισμού.

Εκτός από τις μεταβολές στις δημόσιες διοικητικές δομές και αρμοδιότητες του τουρισμού, έλαβαν χώρα οι παρακάτω σημαντικές ρυθμιστικές παρεμβάσεις στο πλαίσιο λειτουργίας του τουριστικού τομέα.

- Βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας αποτελεί **το καθεστώς αδειοδότησης των τουριστικών καταλυμάτων**, το οποίο τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του Ν. 4070/2012, με σκοπό την απλούστευση και την επιτάχυνση της διαδικασίας χορήγησης του ειδικού σήματος λειτουργίας. Το ειδικό σήμα λειτουργίας του τουριστικού καταλύματος καθίσταται ενιαίο για το σύνολο της μονάδας, συμπεριλαμβανομένων των επιμέρους καταστημάτων και των κολυμβητικών δεξαμενών που διαθέτει το κατάλυμα. Στο εξής, το ίδιο φυσικό πρόσωπο θα μπορεί να είναι υπεύθυνο και για την τήρηση των υγειονομικών διατάξεων. Προβλέπεται η δυνατότητα χορήγησης προέγκρισης λειτουργίας του καταλύματος από τον Ε.Ο.Τ. με την υποβολή και την εξέταση της πληρότητας των δικαιολογητικών, καθώς και προθεσμία 50 ημερών για τη διεξαγωγή των αναγκαίων ελέγχων από μικτό κλιμάκιο των αρμόδιων υπηρεσιών για τη χορήγηση του ειδικού σήματος λειτουργίας με αυστηρές πειθαρχικές κυρώσεις σε βάρος των αρμόδιων υπαλλήλων στην περίπτωση που δεν τηρηθούν οι προθεσμίες.
- Τα προσόντα και οι προϋποθέσεις για τον ορισμό διευθυντή ξενοδοχειακού καταλύματος επικαιροποιήθηκαν για τα ξενοδοχεία 5 και 4 αστέρων με βάση τις ανώτερες ή ανώτατες σπουδές και την εργασιακή εμπειρία του ενδιαφερόμενου. Το πλέγμα των διατάξεων που αναφέρονται στην αδειοδότηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων δέχθηκε την ευνοϊκή επίδραση του εξορθολογισμού και της **απλοποίησης της περιβαλλοντικής νομοθεσίας**. Με την υπ.αριθμ.59845/2012 Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ Β' 3438/2012) για την **περιβαλλοντική αδειοδότηση των ξενοδοχειακών καταλυμάτων** εντός σχεδίου πόλης άνω των 120 κλινών και εκτός σχεδίου πόλης με δυναμικότητα κάτω των 100 κλινών δεν απαιτείται η υποβολή και αξιολόγηση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ), αλλά η υπαγωγή σε Πρότυπες Περιβαλλοντικές Δεσμεύσεις (ΠΠΔ), που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα της άδειας, εν προκειμένω του ειδικού σήματος λειτουργίας, που εκδίδεται από τον Ε.Ο.Τ. Δεν προβλέπεται χρονική διάρκεια των ΠΠΔ, οι οποίες παραμένουν σε ισχύ, εκτός εάν επέλθουν σημαντικές μεταβολές στις εγκαταστάσεις, παραδείγματος χάριν η αύξηση της δυναμικότητας της μονάδας άνω του 10%.
- Το 2012 ολοκληρώθηκε το **πλαίσιο δημιουργίας και λειτουργίας των σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων**, τα οποία είχαν θεσπιστεί με το άρθρο 8 του Ν.4002/2011 με την έκδοση μιας σειράς εκτελεστικών αποφάσεων όπως:
 - η υπ. αριθμ. 177/2012 Υπουργική Απόφαση περί καθορισμού των τεχνικών και λειτουργικών προδιαγραφών των σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων (ΦΕΚ Β' 319/2012),

- η υπ. αριθμ. 278/2012 Κοινή Υπουργική Απόφαση για την πρόβλεψη ειδικών ενεργειακών προδιαγραφών (ΦΕΚ Β΄ 615/2012), καθώς και
 - η υπ. αριθμ.125/2012 Υπουργική Απόφαση για τον καθορισμό πρότυπου κανονισμού συνιδιοκτησίας και λειτουργίας σύνθετων τουριστικών καταλυμάτων (ΦΕΚ Β΄ 195/2012).
- Τα σύνθετα τουριστικά καταλύματα αποτελούν μια νέα μορφή ολοκληρωμένου καταλύματος, η οποία περιλαμβάνει ξενοδοχείο 5 αστέρων σε συνδυασμό με τουριστικές επιπλωμένες κατοικίες και εγκαταστάσεις τουριστικής υποδομής σε γήπεδα τουλάχιστον 150.000 τ.μ. Οι κατοικίες μπορούν να πωληθούν ή να εκμισθωθούν τουλάχιστον για 10 χρόνια, ενώ το ποσοστό αυτών δεν πρέπει να υπερβαίνει το 30% της συνολικά δομούμενης επιφάνειας του καταλύματος. Επιτρέπεται η δημιουργία σύνθετου τουριστικού καταλύματος και σε υφιστάμενο ξενοδοχειακό κατάλυμα σε γήπεδο τουλάχιστον 50.000 τμ με συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις που ορίζονται στην παράγραφο 6 του άρθρου 8 του Ν.4002/2011. Η νέα μορφή καταλύματος μετά τη νομοθετική αποσαφήνιση, κατ' απαίτηση του Ξ.Ε.Ε. και των συλλογικών φορέων του τουρισμού, ότι μπορεί να υφίσταται μόνο με υποχρεωτική συνύπαρξη τριών ειδών εγκαταστάσεων (ξενοδοχειακό κατάλυμα, εγκατάσταση ειδικής τουριστικής υποδομής και κατοικίες σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές των τουριστικών επιπλωμένων κατοικιών) έπαψε να αποτελεί σημείο αντιπαράθεσης μεταξύ της Πολιτείας και του ξενοδοχειακού κλάδου.
- Στο διαρκώς μεταβαλλόμενο τοπίο των ειδικών μορφών τουρισμού, το Υπουργείο Πολιτισμού-Τουρισμού στις ρυθμίσεις που εισήγαγε με το Ν. 4070 /2012 θεσμοθέτησε, παρά τις αντιδράσεις των φορέων του τουριστικού τομέα, τη μορφή του αλιευτικού τουρισμού, η οποία συνίσταται στην παροχή επιχειρηματικά οργανωμένων τουριστικών υπηρεσιών και αγαθών που συνδέονται με την αλιεία, τις υδατοκαλλιέργειες, την σπογγαλιεία και όλο το πολιτιστικό και γαστρονομικό περιβάλλον των αλιευτικών κοινοτήτων. Προβλέπεται η χορήγηση ειδικής άδειας αλιευτικού τουρισμού σε επιχειρήσεις που ανήκουν σε επαγγελματίες αλιείς ή συνεταιρισμούς αλιέων ή υδατοκαλλιεργητές, οι οποίοι χρησιμοποιούν επαγγελματικά αλιευτικά ή σπογγαλιευτικά σκάφη.
- Στο πεδίο του θαλάσσιου τουρισμού, που αποτελεί μείζονος σημασίας τομέα για τον ελληνικό τουρισμό, το Υπουργείο Πολιτισμού-Τουρισμού στο πλαίσιο του ίδιου πολυνόμου 4070/2012, ενέταξε ειδικό κεφάλαιο για τους **τουριστικούς λιμένες**, τροποποιώντας τη νομοθεσία για τη δημιουργία και τη λειτουργία τους. Δίδεται εκ νέου ορισμός για τον τουριστικό λιμένα σκαφών αναψυχής, ο οποίος διευρύνεται, προκειμένου να περιλάβει και τα ναυταθλητικά σκάφη και διακρίνεται για λόγους σαφήνειας σε τρεις επιμέρους κατηγορίες: μαρίνες, καταφύγια και αγκυροβόλια. Η Γενική Γραμματεία Τουρισμού συγκεντρώνει πλέον όλες τις αρμο-

διότητες χωροθέτησης, διοίκησης, διαχείρισης, εκμετάλλευσης, ελέγχου, παρακολούθησης της λειτουργίας και τήρησης ηλεκτρονικού μητρώου των τουριστικών λιμένων. Θεσπίζεται απαγόρευση ελλιμενισμού σκαφών αναψυχής σε αλιευτικούς λιμένες ή καταφύγια, εφόσον υφίσταται χωροθετημένος και αδειοδοτημένος τουριστικός λιμένας σε απόσταση μικρότερη των 5 ναυτικών μιλίων. Καταργείται ο ξενοδοχειακός τουριστικός λιμένας που αποτελούσε ιδιαίτερη κατηγορία λιμένα στο Ν.2160/1993, ενώ ρυθμίζονται μια σειρά από θέματα, που κυρίως αναφέρονται στη δημιουργία, τη διαδικασία και την εκμετάλλευση μαρινών, στον κανονισμό λειτουργίας των τουριστικών λιμένων, καθώς και τα δικαιώματα του φορέα διαχείρισης.

Η έγκριση του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 από τη Βουλή με το Ν.4093/2012 (ΦΕΚ Α' 222/2012) περιέλαβε και μια σειρά από διατάξεις που έχουν επίπτωση στον τουριστικό τομέα, όπως:

- Διευκολύνεται η εκμίσθωση επιβατηγών αυτοκινήτων ιδιωτικής χρήσης με οδηγό από τις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις, ικανοποιώντας ένα πάγιο αίτημα του ξενοδοχειακού κλάδου, και παράλληλα προσαρμόζοντας η εθνική νομοθεσία με τα ισχύοντα σε όλα τα άλλα κράτη-μέλη της Ε.Ε.
- Τροποποιείται το **καθεστώς άσκησης του επαγγέλματος του ξεναγού**, προκειμένου να εναρμονιστεί με τις επιταγές της κοινοτικής νομοθεσίας, που έχουν ενσωματωθεί στο ελληνικό δίκαιο (Π.Δ.38/2010). Αναγνωρίζεται κατά συνέπεια το δικαίωμα πρόσβασης και άσκησης του επαγγέλματος του ξεναγού και σε υπηκόους των κρατών-μελών της Ε.Ε., κατόχους σχετικών τίτλων εκπαίδευσης, που έχουν αποκτηθεί σε άλλο κράτος-μέλος της Ε.Ε. και έχουν αναγνωρισθεί από το Συμβούλιο Αναγνώρισης Επαγγελματικών Προσόντων, σύμφωνα με τις προβλεπόμενες διαδικασίες. Επιπλέον θεσμοθετούνται ταχύρυθμα προγράμματα κατάρτισης στην ειδικότητα ξεναγού για αποφοίτους τμημάτων αρχαιολογίας και ιστορίας πανεπιστημίων της ημεδαπής και αναγνωρισμένων της αλλοδαπής.

Εθνική Κλαδική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας για τους όρους αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις της χώρας

Το 2012 η Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων (ΠΟΞ) και οι Ξενοδοχοϋπάλληλοι υπέγραψαν μία ευρείας αποδοχής και σχεδόν καθολικής εφαρμογής κλαδική συλλογική σύμβαση εργασίας, σχετικά με τους όρους αμοιβής και εργασίας των εργαζομένων στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις όλης της χώρας. Η ΣΣΕ προβλέπει μείωση του βασικού μισθού κατά 15%, με ταυτόχρονη διατήρηση όλων των επιδομάτων (ακόμη και όσων καταργούνται από το μνημόνιο - Π.Υ.Σ. 2/2012). Επίσης, δεν επιφέρει αλλαγές στα θεσμικά ζητήματα που διασφάλιζε η προηγούμενη σύμβαση. Η διάρκεια ισχύος της καθορίστηκε από 1/7/2012 έως 31/12/2013.

Η συμφωνία είναι προσαρμοσμένη στις περιστάσεις και στις νέες συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί στην εθνική οικονομία, στην τουριστική αγορά και στις ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και επαναρυθμίζει ορθολογικά και ρεαλιστικά το ζήτημα των όρων αμοιβής των εργαζομένων στα ελληνικά ξενοδοχεία. Η νέα ΣΣΕ υπηρετεί τρεις βασικούς στόχους:

- Την επιβίωση των επιχειρήσεων σε ένα συνεχώς επιδεινούμενο περιβάλλον ύφεσης,
- Τη διατήρηση ή και αύξηση των θέσεων εργασίας στα ξενοδοχεία όλης της χώρας,
- Την επίτευξη εργασιακής ειρήνης, μέσα σε ένα πολύ εύθραυστο κοινωνικό περιβάλλον, η συνοχή του οποίου δοκιμάζεται καθημερινά.

Με δεδομένο ότι η συντριπτική πλειονότητα των ξενοδοχειακών μονάδων που είναι επιχειρήσεις μικρού και μέσου μεγέθους, δίνουν καθημερινά μάχη για την επιβίωσή τους, η νέα εθνική Κλαδική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας κρίνεται ότι θωρακίζει το εργασιακό περιβάλλον στην ελληνική ξενοδοχία και αποτρέπει κακές πρακτικές του παρελθόντος που αμαύρωναν την εικόνα του κλάδου και υπονόμευαν την ποιότητα και την αξία του ξενοδοχειακού προϊόντος.

Ετήσια έρευνα του ΙΤΕΠ για την ξενοδοχειακή αγορά.

Ταυτότητα της έρευνας.

Το ΙΤΕΠ σε συνεργασία με το ΞΕΕ πραγματοποιεί κάθε χρόνο έρευνα πεδίου ανάμεσα στα ελληνικά ξενοδοχεία με τη μέθοδο συμπλήρωσης ερωτηματολογίου. Το ερωτηματολόγιο αποστέλλεται σε όλα τα ξενοδοχεία της χώρας με σκοπό να συγκεντρωθούν αξιόπιστα στοιχεία για την πορεία των βασικών μεγεθών των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων, και ειδικά όσων επηρεάζονται από τη συγκυρία. Πιο συγκεκριμένα, οι ξενοδόχοι καλούνται να δηλώσουν τη μέση μηνιαία πληρότητα, τη μέση τιμή διάθεσης δωματίου και την απασχόληση κατά τους μήνες Οκτώβριο, Μάιο και Αύγουστο.

Η έρευνα παραδοσιακά διεξάγεται κατά τη διάρκεια του Σεπτεμβρίου και γι' αυτό τα στοιχεία του Οκτωβρίου αφορούν στο προηγούμενο έτος. Επίσης, δηλώνεται ο κύκλος εργασιών της επιχείρησης κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος. Οι επιδόσεις των ξενοδοχείων συσχετίζονται με τα ποιοτικά και τεχνικά χαρακτηριστικά κάθε μονάδας που διατηρεί σε βάση δεδομένων το ΞΕΕ.

Στην έρευνα του 2012 η ανταπόκριση υπήρξε πολύ ικανοποιητική. Απέστειλαν συμπληρωμένα ερωτηματολόγια 1.204 μονάδες που αντιστοιχούν στο 13% του συνολικού αριθμού των ξενοδοχείων της χώρας. Τα ξενοδοχεία που ανταποκρίθηκαν διαθέτουν 75.981 δωμάτια και αντιστοιχούν στο 19% του δυναμικού της χώρας. Η διαστρωματική κατανομή του φετινού δείγματος είναι αρκετά ικανοποιητική. Υπάρχει μια ελαφρά υπο-εκπροσώπηση των ξενοδοχείων χαμηλών κατηγοριών σε ορισμένες περιοχές και για το λόγο αυτό, οι μέσοι όροι που παρουσιάζονται στις αναλύσεις που ακολουθούν, σταθμίζονται πολλαπλά με βάση τον αριθμό των δωματίων κάθε μονάδας, τη σχετική κατανομή δωματίων ανάμεσα στις περιφέρειες και την αναλογία των δωματίων κάθε τάξης εντός της περιφέρειας. Έτσι περιορίζεται η σχετική μεροληψία των εκτιμήσεων.

Βάση αναφοράς όλων των υπολογισμών στις αναλύσεις που ακολουθούν, αποτελεί το δωμάτιο και όχι η ξενοδοχειακή μονάδα.

Μεταβολές του ξενοδοχειακού δυναμικού.

Το 2011 υπήρξε η πρώτη χρονιά κατά τη μεταπολιτευτική περίοδο που ο αριθμός όσων ξενοδοχείων άνοιξαν υπολείπονταν του αριθμού όσων έκλεισαν, με αποτέλεσμα να καταγραφεί μείωση του συνολικού αριθμού των ξενοδοχειακών μονάδων που λειτουργούν και ανάλογη μείωση της συνολικής τους δυναμικότητας σε κλίνες. Σύμφωνα με το μητρώο του ΞΕΕ, προκύπτει πως το 2011 ο αριθμός των ξενοδοχείων μειώθηκε κατά 80 μονάδες και το συνολικό δυναμικό του κλάδου κατά 2.000 κλίνες περίπου.

Το πρωτοφανές γεγονός της μείωσης του ξενοδοχειακού δυναμικού δεν μπορεί να αποδοθεί αποκλειστικά στην οικονομική κρίση που βιώνει η χώρα μας την τελευταία τριετία. Άλλωστε κατά το 2009 και 2010, αν και ο ελληνικός τουρισμός βίωσε σημαντική καθίζηση σε επίπεδο ζήτησης, το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας αυξήθηκε κατά 4,4%.

Πίνακας 11. Διαχρονική Εξέλιξη του Ξενοδοχειακού δυναμικού 1990 - 2012				
Έτος	Μονάδες	Δωμάτια (000)	Δ% ως προς το προηγούμενο έτος (δωμάτια)	Μέσο Μέγεθος σε Δωμάτια
1990	6.423	224,9		35,0
1995	7.387	281,6	7,4%	38,1
2000	7.856	309,1	0,2%	39,3
2001	8.073	320,5	3,7%	39,7
2002	8.285	329,4	2,8%	39,8
2003	8.527	339,5	3,1%	39,8
2004	8.843	351,9	3,7%	39,8
2005	9.036	358,7	1,9%	39,7
2006	9.110	364,2	1,5%	40,0
2007	9.207	368,0	1,0%	40,0
2008	9.227	375,1	1,9%	40,7
2009	9.559	383,0	2,1%	40,1
2010	9.732	397,7	3,8%	40,9
2011	9.653	396,2	-0,4%	41,0
2012	9.661	399,0	0,7%	41,3

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος.

Θα πρέπει να ληφθεί επίσης υπόψη, ότι στην επίμαχη περίοδο εξακολουθούν να ολοκληρώνονται επενδύσεις που είχαν ξεκινήσει πριν από το 2008, δεδομένου ότι τότε είχαν ενταχθεί πολλά νέα επενδυτικά σχέδια στον αναπτυξιακό νόμο. Αξίζει να σημειωθεί, ότι στην Ελλάδα ο μέσος χρόνος ολοκλήρωσης ενός επενδυτικού σχεδίου, από τη στιγμή της υπαγωγής του στον Αναπτυξιακό ως τη στιγμή έναρξης της παραγωγικής λειτουργίας της νέας μονάδας, είναι πέντε έτη.

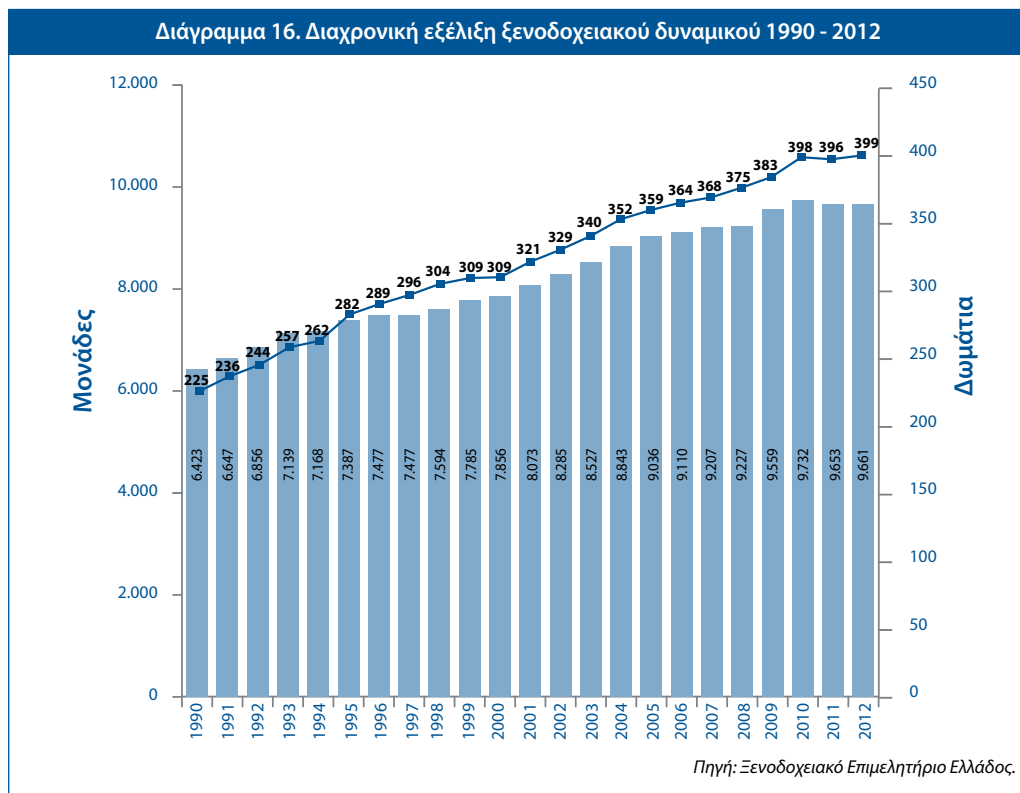
Η πιο πιθανή εξήγηση για τη μείωση του ξενοδοχειακού δυναμικού είναι η υπερφορολόγηση που επιβλήθηκε μετά το 2011 στον κλάδο.

Η υποχρεωτική ένταξη όσων συνδιαχειρίζονται μικρές ξενοδοχειακές μονάδες στην ασφάλιση του ΟΑΕΕ και η υπερφορολόγηση των ακινήτων, κατέστησαν ασύμφορη τη λειτουργία μικρών μονάδων που απευθύνονταν κατά κύριο λόγο σε έλληνες πελάτες χαμηλής εισοδηματικής στάθμης. Το γεγονός αυτό ερμηνεύει γιατί οι περισσότερες μονάδες που έκλεισαν ήταν εγκατεστημένες στην ενδοχώρα και τα αστικά κέντρα.

Το 2012 τα παλαιότερα επενδυτικά σχέδια που ολοκληρώθηκαν ήταν περισσότερα από τις μονάδες που έκλεισαν, με αποτέλεσμα το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας να αυξηθεί κατά 22 μονάδες και κατά 3.110 δωμάτια. Οι περισσότερες νέες μονάδες λειτούργησαν στις Κυκλάδες και την Πελοπόννησο. Αντίθετα, στην Κεντρική

Ελλάδα, τη Δυτ. Μακεδονία, τη Θράκη και τη Θεσσαλία, ο αριθμός των ξενοδοχείων συνέχισε να μειώνεται.

Το μέσο μέγεθος των ξενοδοχείων στην Ελλάδα εξακολούθησε να αυξάνει και από 41 δωμάτια το 2011 ανήλθε στα 41,3 το 2012.

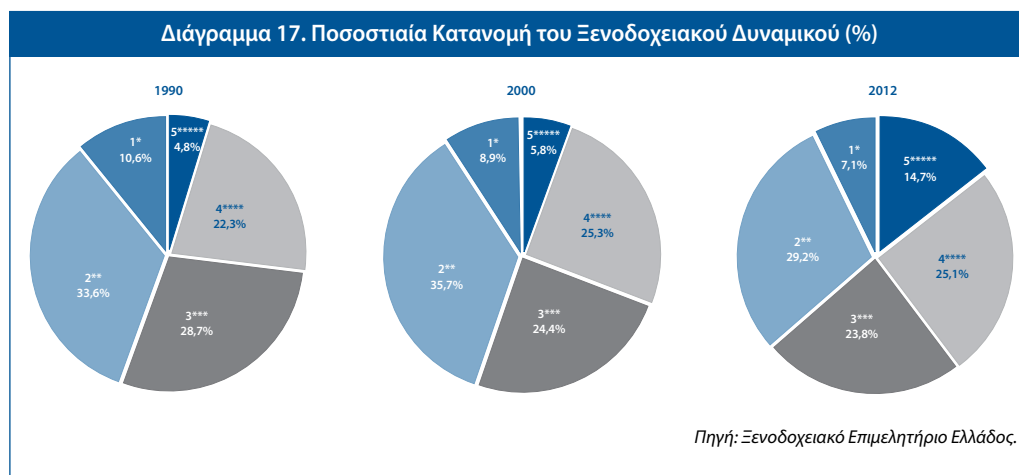
Η συνεχώς διευρυνόμενη διαφορά στην κλίση της καμπύλης που απεικονίζει τη διαχρονική εξέλιξη των κλινών και της αντίστοιχης καμπύλης που αντιστοιχεί στην εξέλιξη των μονάδων, αποδεικνύει τη συνεχή αύξηση του μέσου μεγέθους των ξενοδοχειακών μονάδων στην Ελλάδα. Το 1990 το μέσο μέγεθος των ελληνικών ξενοδοχείων ήταν 35 δωμάτια, ενώ, όπως προαναφέρθηκε, το 2012 ανήλθε στα 41,3 δωμάτια κατά μέσο όρο (Πίν. 11).

Παράλληλα, εξακολουθεί να βελτιώνεται η ποιοτική σύνθεση του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας. Το 2012, η αναλογία των δωματίων σε ξενοδοχεία 5 αστέρων ανήλθε στο 13,98% του συνολικού δυναμικού της χώρας, από 4,77% το 1990. Τα ξενοδοχεία 4 αστέρων ανέρχονται στο 25,1% και τα ξενοδοχεία 3 αστέρων στο 23,83%. Το μερίδιο των 4άστερων ξενοδοχείων εμφανίζεται μειωμένο σε σχέση με το προηγούμενο έτος, αν και εντάχθηκαν πάνω από 25 νέες μονάδες στο δυναμικό της συγκεκριμένης κατηγορίας. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι αναβαθμίστηκαν αρκετές από τις προϋφιστάμενες μονάδες 4 αστέρων στην κατηγορία των 5 αστέρων.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία τα Διαγράμματος 9, το 1990 μόνο το 4,8% των δωματίων στα ελληνικά ξενοδοχεία ανήκαν στην κατηγορία των 5 αστέρων. Το 2005 το

αντίστοιχο ποσοστό είχε ανέλθει στο 8,1% και το 2010 στο 12,9%. Αύξηση του σχετικού τους μεριδίου στο συνολικό δυναμικό εμφανίζουν και τα ξενοδοχεία 4 αστέρων. Αντίθετα, σε βάθος δεκαετίας, η αναλογία όλων των υπολοίπων κατηγοριών συρρικνώνεται.

Για παράδειγμα, τα ξενοδοχεία 1 αστέρος αντιπροσώπευαν το 10,6% του συνολικού ξενοδοχειακού δυναμικού το 1990, το 8,9% το 2000, το 7,4% το 2010 και μόλις το 7,1% το 2012 (Πίν. 12, Διάγρ. 17).

Η συνεχής βελτίωση της ποιοτικής σύνθεσης του ξενοδοχειακού δυναμικού της χώρας, ειδικά μετά το 2005, θα πρέπει να αποδοθεί στην ευεργετική επίδραση των κινήτρων που δόθηκαν μέσω του αναπτυξιακού νόμου για επενδύσεις εκσυγχρονισμού και δημιουργίας νέων μονάδων υψηλών κατηγοριών. Οι περιφέρειες του Νοτίου Αιγαίου και της Πελοποννήσου ήταν αυτές που βελτίωσαν περισσότερο από τις υπόλοιπες την αναλογία σε δωμάτια ξενοδοχείων πέντε αστέρων.

Πίνακας 12. Ποσοστιαία Κατανομή του Ξενοδοχειακού Δυναμικού (%) 1990 - 2012

		5*****	4****	3***	2**	1*	Σύνολο
1990	Μονάδες	0,7	7,3	24,5	42,4	25,1	6.423
	Δωμάτια	4,8	22,3	28,7	33,6	10,6	224.882
	Κλίνες	4,8	22,3	28,9	33,2	10,9	423.660
2000	Μονάδες	1,0	9,7	18,6	50,0	20,8	7.936
	Δωμάτια	5,8	25,3	24,4	35,7	8,9	309.056
	Κλίνες	5,9	25,3	24,5	35,3	9,0	586.372
2010	Μονάδες	3,2	12,7	23,3	44,7	16,1	9.732
	Δωμάτια	12,9	25,6	23,3	30,8	7,4	397.660
	Κλίνες	13,4	25,8	23,3	30,2	7,3	763.407
2012	Μονάδες	3,6	12,9	23,8	44,2	15,6	9.661
	Δωμάτια	13,8	25,1	23,6	30,2	7,2	399.037
	Κλίνες	14,5	25,2	23,5	29,5	7,2	767.756

Πηγή: Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος.

Κίνδυνος αποεπένδυσης στο χώρο του ελληνικού τουρισμού.

Δυστυχώς, τα τέσσερα τελευταία χρόνια, το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ) έχει μειωθεί τόσο πολύ που σε λίγο δεν θα είναι εφικτό να συντηρούνται ούτε οι υφιστάμενες υποδομές. Από την εισηγητική έκθεση του Προϋπολογισμού για το 2013 φαίνεται ότι το ΠΔΕ μειώθηκε κατά 11,8% το 2010 και κατά 21,8% το 2011.

Η πορεία του ΠΔΕ εξακολουθεί να είναι πτωτική και το 2012. Οι συνεχείς του περικοπές αποτελούν πλέον τη μοναδική εφεδρεία της κυβέρνησης προκειμένου να επιτευχθούν οι αυστηροί δημοσιονομικοί στόχοι που προβλέπονται στο μνημόνιο (Πίνακας 13).

Πίνακας 13. Διαχρονική Εξέλιξη ΠΔΕ 2003 - 2011 (σε εκατ. ευρώ)						
Έτη	ΠΔΕ			Δ% Σε σχέση με το προηγούμενο έτος	ΑΕΠ	Ως % του ΑΕΠ
	Λοιποί Εθνικοί Πόροι	Συγχρημα- τοδοτούμενο	Σύνολο			
2003	3.974	4.461	8.435	-	172.431	4,9
2004	4.639	4.883	9.522	12,9	185.266	5,1
2005	2.569	4.955	7.524	-21,0	193.050	3,9
2006	2.673	5.511	8.184	8,8	208.622	3,9
2007	2.763	6.046	8.809	7,6	223.160	3,9
2008	2.559	7.065	9.624	9,3	233.198	4,1
2009	2.455	7.133	9.588	-0,4	231.081	4,1
2010	2.218	6.236	8.454	-11,8	222.151	3,8
2011	1.885	4.722	6.608	-21,8	208.532	3,2

Πηγή: Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων ΥΠΑΑΥΜΔ, Γενική Διεύθυνση Οικονομικής Πολιτικής ΥΠΟΙΚ.

Αν συνεχιστεί η αποεπένδυση στο χώρο του τουρισμού, σύντομα θα προκληθεί συστημικό πρόβλημα στον κλάδο. Οι υποδομές και η γενική εικόνα του δημόσιου χώρου συνιστούν αναπόσπαστο συστατικό του τουριστικού προϊόντος. Αν υποβαθμιστεί η ποιότητα των υποδομών και του δομημένου περιβάλλοντος, θα διαβρωθεί η ανταγωνιστικότητα του ελληνικού τουριστικού προϊόντος, ενώ την ίδια στιγμή οι επιχειρήσεις του κλάδου θα αδυνατούν να παρέμβουν διορθωτικά.

Πίνακας 14. Ακαθάριστες Επενδύσεις Παγίου Κεφαλαίου της Γενικής Κυβέρνησης (% ΑΕΠ)		
Έτη	Ελλάδα	Χώρες Ευρωζώνης
2001	3,6	2,5
2002	3,4	2,4
2003	3,5	2,6
2004	3,6	2,5
2005	2,8	2,5
2006	3,4	2,5
2007	3,4	2,6
2008	3,7	2,6
2009	3,1	2,8
2010	2,2	2,5
2011	1,6	2,3

Πηγή: EU Statistical Annex of European Economy (Spring 2012).

Το ΠΔΕ έχει περιοριστεί πλέον στο 3,2% του ΑΕΠ της χώρας, με τις επενδύσεις σε πάγιο κεφάλαιο να ανέρχονται στο 1,6% του ΑΕΠ (Πίνακας 14) από 3,7% που ήταν το 2008.

Θα πρέπει να επισημανθεί, ότι το χρονικό διάστημα από το 2001 μέχρι το 2009, η Ελλάδα διέθετε για επενδύσεις παγίου κεφαλαίου υψηλότερο ποσοστό του ΑΕΠ της σε σύγκριση με τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωζώνης. Τα τέσσερα τελευταία χρόνια το ποσοστό των δημοσίων επενδύσεων σε πάγια υπολείπεται αισθητά από το αντίστοιχο των εταίρων μας και των άμεσων ανταγωνιστών μας στον ευρωπαϊκό νότο.

Οι ιδιωτικές επενδύσεις συρρικνώνονται με ακόμα ταχύτερους ρυθμούς. Σύμφωνα με τα στοιχεία από το προσχέδιο του προϋπολογισμού για το 2013, οι συνολικές επενδύσεις μειώθηκαν κατά 21,3% το πρώτο τρίμηνο του 2012, τη στιγμή που οι δημόσιες επενδύσεις για το ίδιο διάστημα σημείωναν μονοψήφια μεταβολή.

Παράλληλα, τα αναπτυξιακά προγράμματα που προορίζονται για τον ξενοδοχειακό κλάδο είχαν παγώσει τα δύο τελευταία έτη. Οι τροπολογίες και οι υπουργικές αποφάσεις που θα θέσουν σε λειτουργία το νέο αναπτυξιακό νόμο δεν έχουν οριστικοποιηθεί ακόμα. Επιπλέον, η ολοκλήρωση των επενδυτικών σχεδίων που είχαν υπαχθεί σε επενδυτικά προγράμματα ενίσχυσης τα προηγούμενα έτη, ολοκληρώνονται με πολύ αργούς ρυθμούς, εξαιτίας του περιορισμού των χρηματοδοτήσεων από το τραπεζικό σύστημα και των μεγάλων καθυστερήσεων στην καταβολή των εγκεκριμένων επιχορηγήσεων από την πλευρά του κράτους.

Πίνακας 15. Χρηματοδότηση των Εγχώριων Επιχειρήσεων κατά Κλάδο Δραστηριότητας από τα Εγχώρια ΝΧΙ (εκατ. ευρώ)

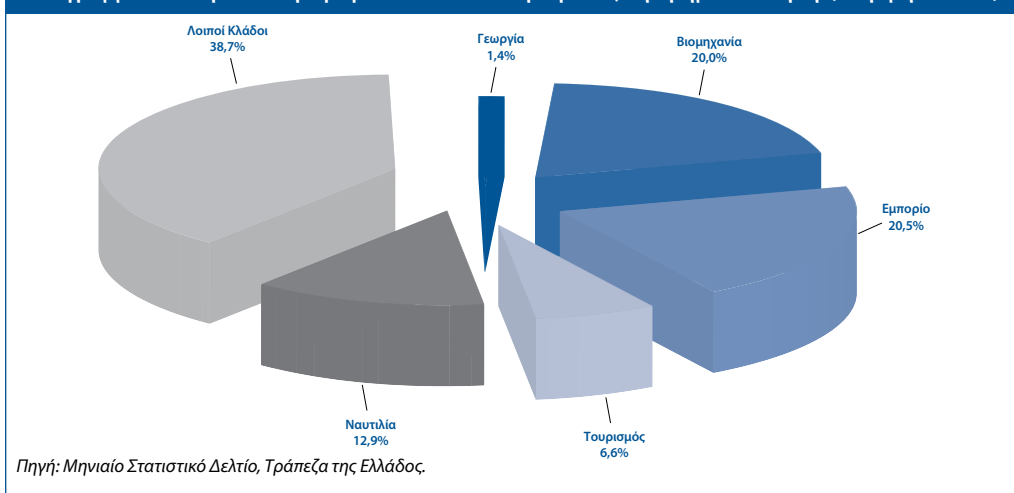
Έτος	Τρίμηνο	Γεωργία	Βιομηχανία	Εμπόριο	Τουρισμός	Ναυτιλία	Σύνολο
2010	I.	3.987	23.934	33.203	7.639	10.701	135.105
	II.	2.200	26.829	26.724	7.376	19.340	130.159
	III.	2.155	24.471	25.873	7.274	17.798	123.543
	IV.	2.060	24.269	25.355	7.355	17.498	123.244
2011	I.	2.124	24.854	25.407	7.404	16.983	122.173
	II.	2.031	24.862	25.245	7.224	16.927	121.372
	III.	2.024	23.907	25.678	7.282	18.306	122.680
	IV.	2.009	23.405	24.687	7.229	18.008	120.126
2012	I.	1.921	23.054	24.053	7.490	16.231	118.316
	II.	1.895	22.879	23.590	7.453	14.803	114.529
	III.	1.503	22.011	22.641	7.326	14.190	110.320
	IV.	-	-	-	-	-	-

Ποσοστιαία μεταβολή III/2012 σε σχέση με το αντίστοιχο 3μηνο του 2010 (Δ% 2012/10)

		Γεωργία	Βιομηχανία	Εμπόριο	Τουρισμός	Ναυτιλία	Σύνολο
	I.	-51,82%	-3,68%	-27,56%	-1,95%	51,68%	-12,43%
	II.	-13,86%	-14,72%	-11,73%	1,04%	-23,46%	-12,01%
	III.	-30,26%	-10,05%	-12,49%	0,71%	-20,27%	-10,70%
	IV.	-	-	-	-	-	-

Πηγή: Μηνιαίο Στατιστικό Δελτίο, Τράπεζα της Ελλάδος.

Διάγραμμα 18. Μεριδίο Παραγωγικών Κλάδων στην Τραπεζική Χρηματοδότηση (III τρίμηνο 2012)

Η κυβέρνηση ομολογεί ότι ο ρυθμός μείωσης της τραπεζικής χρηματοδότησης προς τον ιδιωτικό τομέα εξακολουθεί να επιταχύνεται για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά. Αποδίδει τον περιορισμό αυτό στην έλλειψη ζήτησης για χορήγηση νέων επενδυτικών δανείων, στην έντονη και παρατεταμένη κάμψη της οικονομικής δραστηριότητας, στο κλίμα αυξημένης αβεβαιότητας και στην έλλειψη ρευστότητας που αντιμετωπίζουν τα πιστωτικά ιδρύματα, εξαιτίας της συνεχούς υποχώρησης της καταθετικής τους βάσης και της περιορισμένης τους πρόσβασης στις διεθνείς αγορές χρήματος. Επί της ουσίας, η κυβέρνηση αποδίδει τμήμα της ευθύνης για τον περιορισμό του επενδυτικού ενδιαφέροντος στην πλευρά του ιδιωτικού τομέα, που έχει επηρεαστεί από την οικονομική αβεβαιότητα, το χαμηλό βαθμό χρησιμοποίησης του υφιστάμενου παραγωγικού δυναμικού των επιχειρήσεων και του μεγάλου αδιάθετου αποθέματος οικοδομών που δημιουργεί πλέον υποαξίες.

Για ορισμένους από τους κλάδους της εθνικής οικονομίας, οι προαναφερόμενες διαπιστώσεις μπορεί να είναι ακριβείς. Όμως, δεν ισχύει το ίδιο για το μόνο πραγματικά εξωστρεφή και ανταγωνιστικό κλάδο της παραδοσιακής οικονομίας που είναι ο ελληνικός τουρισμός. Οι μεγαλύτερες ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και όσες είναι εγκατεστημένες σε παραθαλάσσιες περιοχές, ειδικά στη νησιωτική χώρα, μπορούν να υποκαταστήσουν τις απώλειες από την εσωτερική αγορά προσελκύοντας περισσότερους αλλοδαπούς τουρίστες. Αλλά για να επιτύχει μια παρόμοια προσπάθεια, απαιτούνται επενδύσεις εκσυγχρονισμού και κεφάλαια κίνησης ώστε να στηριχτούν τα ανοίγματα στις νέες αγορές. Με άλλα λόγια, στην παρούσα συγκυρία τα ξενοδοχεία χρειάζονται περισσότερα κεφάλαια σε σχέση με το παρελθόν.

Κατά συνέπεια, δεν μπορεί να αποδοθεί η συρρίκνωση των δανειακών υπολοίπων των τουριστικών επιχειρήσεων κατά τα τελευταία έτη, σε αντίστοιχη έλλειψη ενδιαφέροντος για κεφάλαια από την πλευρά του ιδιωτικού τομέα. Επομένως, είναι δυσεξήγητο το πολύ χαμηλό ποσοστό συμμετοχής του τουριστικού κλάδου στη συνολική τραπεζική χρηματοδότηση.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος σχετικά με την τραπεζική χρηματοδότηση των εγχώριων επιχειρήσεων, τα δανειακά υπόλοιπα των τουριστικών επιχειρήσεων στο τέλος του 1ου 9μήνου του 2012 ανήλθαν σε 7.326 εκατ. ευρώ. Στον τουριστικό τομέα κατευθύνθηκε μόνο το 5,8% των πιστώσεων που χορηγούν τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα προς τον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας, τη στιγμή που ο κλάδος συνεισφέρει με πάνω από 15% στο ΑΕΠ της χώρας. Η πιστωτική έκθεση των τραπεζικών ιδρυμάτων στον κλάδο του τουρισμού παραμένει στην ουσία στάσιμη από το 2009 (7.358 εκατ. ευρώ) μέχρι σήμερα.

Αυτό πρακτικά σημαίνει, ότι οι τοκοχρεωλυτικές δόσεις που καταβάλλουν οι τουριστικές επιχειρήσεις για εξόφληση προγενέστερων δανειακών υποχρεώσεων, είναι υψηλότερες από τις νέες χορηγήσεις τα τελευταία χρόνια.

Το γεγονός αυτό αποτελεί σαφή ένδειξη ότι οι νέες επενδύσεις σε πάγια είναι χαμηλότερες από τις αποσβέσεις των υφιστάμενων εγκαταστάσεων που χρησιμοποιούν οι τουριστικές επιχειρήσεις της χώρας μας. **Με άλλα λόγια, το παραγωγικό δυναμικό κεφάλαιο που χρησιμοποιεί ο κλάδος φθείρεται χωρίς να αντικαθίσταται.**

Συμπερασματικά, πρέπει να τονιστεί ότι η υποχρηματοδότηση των δημόσιων έργων και των τουριστικών επιχειρήσεων δεν μπορεί να συνεχιστεί για πολύ καιρό ακόμα χωρίς να υποβαθμιστεί η ποιότητα του τουριστικού προϊόντος της χώρας μας και να πληγούν ανεπανόρθωτα οι μακροπρόθεσμες προοπτικές των επιχειρήσεων του κλάδου.

Έσοδα των ελληνικών ξενοδοχείων κατά το 2011.

Τα στατιστικά του κύκλου εργασιών που συλλέγονται στην ετήσια έρευνα, αφορούν στην προηγούμενη διαχειριστική περίοδο. Επομένως, στη φετινή έκθεση παρουσιάζονται τα οικονομικά αποτελέσματα των ελληνικών ξενοδοχείων κατά το 2011.

Το 2011 υπήρξε χρονιά ανάκαμψης για την ελληνική ξενοδοχία. Από την τρέχουσα έρευνα πεδίου που πραγματοποίησε το ΙΤΕΠ, προέκυψε ότι τα μέσα έσοδα ανά δωμάτιο ανήλθαν σε 14.490 ευρώ και ήταν αυξημένα κατά 9,2% έναντι του 2010. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι εισπράξεις των ελληνικών ξενοδοχείων το 2010, ήταν μειωμένες κατά 13,4% έναντι του 2009. Η κρίση είχε πλήξει ιδιαίτερα τις μεσαίες κατηγορίες ξενοδοχείων, 3 και 4 αστέρων. Αντίθετα, είχαν καταγραφεί περιορισμένες απώλειες στις μονάδες χαμηλών κατηγοριών.

Η ανάκαμψη του 2011 ευνόησε περισσότερο τα μεγάλα ξενοδοχεία των υψηλών κατηγοριών που απευθύνονται κατά κύριο λόγο σε αλλοδαπούς πελάτες. Όπως φαίνεται στον Πίνακα 13, τα έσοδα των ξενοδοχείων 5 αστέρων αυξήθηκαν κατά 12,3% σε σχέση με το 2010. Στα ξενοδοχεία 4 αστέρων αυξήθηκαν κατά 11,3% και στα 3 αστέρων κατά 7,5%. Αντίθετα, στα ξενοδοχεία 2 αστέρων οι εισπράξεις συρρικνώθηκαν κατά 3,4% και στα ξενοδοχεία ενός αστέρου κατά 5,6%. Με εξαίρεση τις μονάδες στο Νότιο Αιγαίο, οι ετήσιες εισπράξεις των ξενοδοχείων ενός αστέρου είναι πολύ χαμηλές, δεδομένου ότι δεν υπερβαίνουν τις 3.000 ευρώ ανά δωμάτιο.

Πίνακας 16. Μέσο Έσοδο ανά Δωμάτιο 2011 και Ρυθμός Μεταβολής έναντι 2010

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	5****	4****	3***	2**	1*	Μ.Ο. 2011	Μ.Ο. 2010	Δ% 2011/10
Αττική (χωρίς νησιά)	50.064,7	21.779,4	12.298,7	10.343,3	4.784,9	27.517,8	28.095,1	-2,1%
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	24.721,7	11.486,6	8.173,2	3.506,4	2.164,3	8.815,8	8.661,9	1,8%
Ήπειρος-Θεσσαλία	20.164,0	11.682,9	7.018,5	5.202,3	3.249,8	8.958,4	9.848,6	-9,0%
Μακεδονία-Θράκη	28.123,7	15.528,7	7.803,0	4.484,6	3.411,5	13.869,1	11.132,6	24,6%
Πελοπόννησος	18.317,3	13.498,9	8.587,7	5.190,3	1.728,3	10.223,8	10.495,8	-2,6%
Νησιά Αιγαίου	19.086,8	10.070,4	5.410,2	4.783,0	1.312,5	7.931,0	7.800,8	1,7%
Κρήτη	22.880,5	14.987,2	9.681,0	4.989,4	2.552,2	15.111,9	12.837,4	17,7%
Κυκλάδες - Δωδεκάνησα	23.048,0	15.136,9	8.721,2	6.703,9	5.240,2	13.755,9	12.285,9	12,0%
Νησιά Ιονίου	18.233,8	14.162,5	7.566,3	5.477,1	1.754,1	10.275,1	10.109,7	1,6%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ 2011	27.556,9	15.450,0	8.650,2	5.709,2	3.344,5	14.491,2	13.274,4	9,2%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ 2010	24.532,7	13.887,4	8.043,3	5.912,1	3.544,2	13.274,4		
Δ% 2011/2010	12,3%	11,3%	7,5%	-3,4%	-5,6%	9,2%		

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Είναι εμφανές ότι τα οικογενειακά ξενοδοχεία που προσφέρουν υπηρεσίες χαμηλής ποιοτικής στάθμης, δυσκολεύονται να απευθυνθούν στη διεθνή τουριστική αγορά προκειμένου να αναπληρώσουν την απώλεια του τζίρου τους από την καθίζηση της εσωτερικής αγοράς.

Σε περιφερειακό επίπεδο, τις καλύτερες επιδόσεις σε σύγκριση με το 2010 τις πέτυχαν τα ξενοδοχεία της Μακεδονίας-Θράκης, τα οποία ωφελήθηκαν σημαντικά από τη συνεχιζόμενη βελτίωση των τουριστικών ροών από τη ρωσική και τουρκική αγορά.

Πολύ καλές οικονομικές επιδόσεις πέτυχαν και τα ξενοδοχεία της Κρήτης με άνοδο των εισπράξεών τους κατά 17,7% και τα νησιά του Νοτίου Αιγαίου με άνοδο 12%.

Τα ξενοδοχεία της ηπειρωτικής χώρας σημείωσαν φτωχότερες επιδόσεις το 2011. Η μεγαλύτερη μείωση εισπράξεων καταγράφεται στα ξενοδοχεία της Ηπείρου-Θεσσαλίας, της Πελοποννήσου και της Αττικής.

Σε απόλυτα μεγέθη, τις μεγαλύτερες εισπράξεις εξακολουθούν να τις έχουν τα ξενοδοχεία υψηλών κατηγοριών της Αττικής και της Θεσσαλονίκης που αποκομίζουν σημαντικά έσοδα από τη διάθεση αιθουσών και τη λειτουργία χώρων μαζικής εστίασης, οι οποίοι απευθύνονται στο ευρύ κοινό.

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, τα μικρότερα έσοδα ανά δωμάτιο τα πραγματοποιούν τα ξενοδοχεία στο Βόρειο Αιγαίο και την Κεντρική Ελλάδα. Το γεγονός αυτό αποδίδεται στο ότι τα ξενοδοχεία του Β. Αιγαίου εμφανίζουν την υψηλότερη εποχικότητα, ενώ τα ξενοδοχεία στην ενδοχώρα της ηπειρωτικής Ελλάδας εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο έλληνες τουρίστες χαμηλής εισοδηματικής τάξης ή λειτουργούν μόνο κατά τη χειμερινή περίοδο.

Πληρότητες ελληνικών ξενοδοχείων κατά το 2012.

Το 2012 η εικόνα της τουριστικής δραστηριότητας στην Ελλάδα εμφάνισε δύο όψεις. Στους πρώτους 7 μήνες σημειώθηκε μεγάλη καθίζηση της τουριστικής ζήτησης. Η πολιτική αβεβαιότητα, σε συνδυασμό με τη βαθιά και παρατεταμένη ύφεση, μείωσαν σε πρωτοφανή έκταση τη ζήτηση από την εσωτερική αγορά. Αλλά και ο εισερχόμενος τουρισμός επηρεάστηκε αρνητικά από τα δυσφημιστικά σχόλια των διεθνών ΜΜΕ γύρω από την πολιτική και οικονομική κατάσταση της χώρας και του διαφαινόμενου κινδύνου εξόδου από την Ευρωζώνη.

Οι διπλές εκλογές στην έναρξη της τουριστικής περιόδου είχαν δυσμενέστερες επιδράσεις στο σύνολο της τουριστικής αγοράς. Το Μάιο του 2012 η μέση πληρότητα των ελληνικών ξενοδοχείων ήταν μειωμένη κατά 6,2% σε σχέση με τον αντίστοιχο μήνα του 2011 και κατά μέσο όρο ανήλθε στο 45,29%.

Πρόκειται για τη μέση πληρότητα των ξενοδοχείων που λειτούργησαν. Η διευκρίνιση γίνεται γιατί κατά το 2012 εμφανίστηκε ένα πρωτόγνωρο φαινόμενο που είχε σχέση με το μεγάλο αριθμό εποχικών ξενοδοχείων χαμηλών κατηγοριών, τα οποία δεν λειτούργησαν καθόλου μέχρι και το τέλος Μαΐου. Τα ξενοδοχεία 4 και 5 αστέρων λειτούργησαν στο σύνολό τους, αλλά στα ξενοδοχεία ενός αστέρου παρέμεινε ανεργό το 12,8% του δυναμικού, στα ξενοδοχεία των 2 αστέρων το 10,3% και στα 3 αστέρων το 6,9% (Πίνακας 17).

Πίνακας 17. Ποσοστό κλειστών ξενοδοχείων το Μάιο 2012						
Περιφέρεια	5*****	4****	3***	2**	1*	Σύνολο
Αττική (χωρίς νησιά)	0,0%	0,0%	8,2%	0,0%	0,0%	2,1%
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	0,0%	0,0%	14,9%	11,1%	21,4%	9,6%
Ήπειρος-Θεσσαλία	0,0%	0,0%	5,1%	19,7%	0,0%	8,0%
Μακεδονία-Θράκη	0,0%	0,0%	7,8%	10,8%	16,5%	5,0%
Πελοπόννησος	0,0%	0,0%	15,9%	6,1%	53,1%	7,2%
Νησιά Ιονίου	0,0%	0,0%	6,9%	11,8%	29,9%	5,8%
Κυκλάδες-Δωδεκάνησα	0,0%	3,2%	5,3%	15,7%	2,2%	5,3%
Κρήτη	0,0%	0,0%	2,0%	4,1%	8,0%	1,2%
Νησιά Αιγαίου	0,0%	0,0%	0,0%	9,8%	0,0%	2,8%
Σύνολο Χώρας	0,0%	1,1%	6,9%	10,3%	12,8%	4,3%

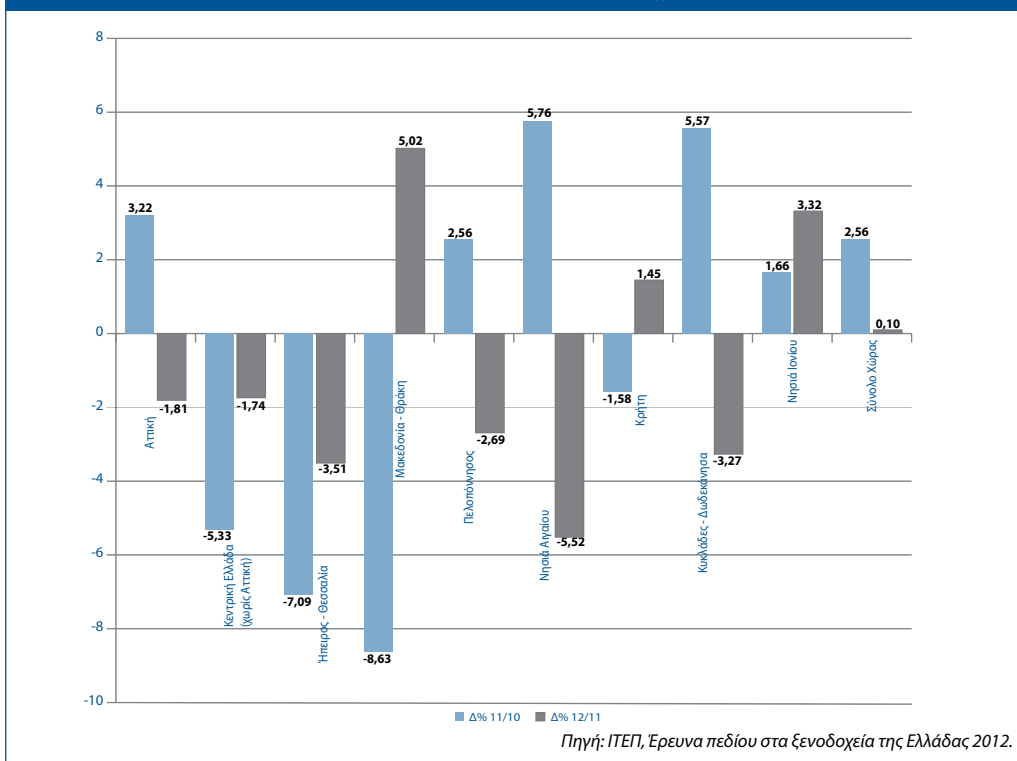
Πηγή: Έρευνα πεδίου ΙΤΕΠ για την πορεία και τις εξελίξεις στα ξενοδοχεία, 2012

Πρόκειται για ιδιαίτερα δυσμενή εξέλιξη, διότι αποδεικνύεται ότι η τουριστική περίοδος στα ξενοδοχεία χαμηλών κατηγοριών και ειδικά σε όσα είναι εγκατεστημένα στην ηπειρωτική χώρα, συρρικνώνεται διαρκώς.

Αντίθετα, τον Αύγουστο η αυξημένη ζήτηση που εκδηλώθηκε από τις αγορές του εξωτερικού, υπερέβη τη συνεχιζόμενη καθίζηση του εσωτερικού τουρισμού. Η αποκατάσταση του κλίματος εμπιστοσύνης μετά τις εκλογές της 17ης Ιουνίου, είχε ως

αποτέλεσμα την οριακή βελτίωση της μέσης πληρότητας των ελληνικών ξενοδοχείων τον Αύγουστο του 2012, έναντι του αντίστοιχου μήνα του 2011. Πράγματι, η μέση πληρότητα βελτιώθηκε κατά 0,1% και ανήλθε στο 77,86%.

Διάγραμμα 19. Μεταβολή της Μέσης Πληρότητας στα Ξενοδοχεία ανά Περιφέρεια (Αύγουστος)

Τα τελευταία δύο έτη οι τουριστικοί προορισμοί της ηπειρωτικής χώρας ακολουθούν διαμετρικά αντίθετη πορεία από τους νησιωτικούς προορισμούς. Οι πόλεις της ηπειρωτικής χώρας που προσέλκυαν επιχειρηματικά ταξίδια και οι περιοχές που επισκέπτονται παραδοσιακά οι έλληνες εκδρομείς μεσαίας και χαμηλής εισοδηματικής τάξης εξακολουθούν να εμφανίζουν περαιτέρω μείωση στις πληρότητες των ξενοδοχείων. Αντίθετα, οι νησιωτικοί προορισμοί που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό αλλοδαπών τουριστών αναβαθμίζουν διαρκώς τη σχετική τους θέση.

Είναι ενδεικτικό ότι το Μάιο οι πληρότητες μειώθηκαν κατά 23,38% στην Αττική, 18,6% στην Ήπειρο-Θεσσαλία, κατά 14,34% στην Πελοπόννησο και κατά 10,76% στην Κεντρική Ελλάδα. Με εξαίρεση την Αττική, στις ίδιες περιοχές είχε σημειωθεί μείωση των πληροτήτων και κατά το 2011. Μόνο στα ξενοδοχεία της Μακεδονίας-Θράκης, στην Κρήτη και στα νησιά του Ιονίου καταγράφεται άνοδος στις πληρότητες.

Πίνακας 18. Μέση Πληρότητα στα Ξενοδοχεία (%)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μάιος			Δ%		Αύγουστος			Δ%	
	2010	2011	2012	11/10	12/11	2010	2011	2012	11/10	12/11
Αττική (χωρίς νησιά)	61,08	70,89	54,32	16,06	-23,38	53,67	55,40	54,40	3,22	-1,81
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	39,09	28,93	25,82	-25,99	-10,76	63,80	60,40	59,35	-5,33	-1,74
Ήπειρος - Θεσσαλία	46,12	36,10	29,39	-21,73	-18,60	65,04	60,43	58,31	-7,09	-3,51
Μακεδονία - Θράκη	50,88	39,66	44,89	-22,05	13,20	72,33	66,09	69,41	-8,63	5,02
Πελοπόννησος	36,70	34,15	29,25	-6,95	-14,34	73,13	75,00	72,98	2,56	-2,69
Νησιά Αιγαίου	40,14	38,95	30,75	-2,96	-21,05	70,29	74,34	70,23	5,76	-5,52
Κρήτη	54,74	50,46	51,54	-7,82	2,14	89,06	87,65	88,92	-1,58	1,45
Κυκλάδες - Δωδεκάνησα	47,67	50,31	46,31	5,54	-7,94	85,13	89,87	86,93	5,57	-3,27
Νησιά Ιονίου	51,03	47,66	48,29	-6,60	1,32	86,55	87,99	90,91	1,66	3,32
Σύνολο Χώρας	47,33	48,28	45,29	2,01	-6,20	75,84	77,78	77,86	2,56	0,10

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Φέτος τις θετικότερες επιδόσεις τις εμφάνισε η περιφέρεια της Μακεδονίας-Θράκης, η οποία όμως το 2011 ήταν ο αρνητικός πρωταγωνιστής. Στο γεγονός αυτό συνέβαλαν δύο συγκυριακοί παράγοντες.

- Η βελτίωση των επιδόσεων στα ξενοδοχεία της Θεσσαλονίκης που φιλοξένησε σημαντικό αριθμό τραυματιών και των συνοδών τους από τη Λιβύη, με δαπάνες που κάλυπταν πλούσιες πετρελαιοπαραγωγές χώρες της Μέσης Ανατολής, και
- Η συνέχιση της ανοδικής πορείας των αφίξεων από τη ρωσική αγορά, την Τουρκία και τις άλλες βαλκανικές χώρες που επισκέπτονται οδικώς τους προορισμούς της Βορ. Ελλάδας.

Συμπερασματικά, θα πρέπει να επισημανθεί ότι διαχρονικά, και ανεξάρτητα από συγκυριακούς παράγοντες, φαίνεται ότι η τουριστική δραστηριότητα εξακολουθεί να συγκεντρώνεται στους νησιωτικούς προορισμούς της χώρας.

Μέση πληρότητα ανά μέγεθος μονάδας

Από όλες τις προηγούμενες έρευνες γνωρίζουμε ότι το μέγεθος της ξενοδοχειακής μονάδας σχετίζεται θετικά με τη μέση πληρότητα που επιτυγχάνεται (Πίνακας 19). Το γεγονός αυτό επιβεβαιώθηκε και φέτος, καθώς τα μικρά οικογενειακά ξενοδοχεία πέτυχαν πληρότητες που το Μάιο άγγιξαν το 24,76% και τον Αύγουστο ανήλθαν στο 67,40% κατά μέσο όρο.

Πίνακας 19. Μέση Πληρότητα στα Ξενοδοχεία (%)

ΜΕΓΕΘΟΣ	Μάιος			Δ%		Αύγουστος			Δ%	
	2010	2011	2012	11/10	12/11	2010	2011	2012	11/10	12/11
Οικογενειακό (1-20 δωμάτια)	35,03	26,14	24,76	-25,38	-5,30	66,45	68,65	67,40	3,31	-1,82
Μικρό (21-50 δωμάτια)	44,48	37,00	34,26	-16,82	-7,41	71,96	72,55	73,51	0,82	1,32
Μεσαίο (51-100 δωμάτια)	47,25	47,46	41,04	0,44	-13,53	73,15	72,92	73,24	-0,31	0,44
Μεγάλο (> 101 δωμάτια)	53,91	55,52	53,47	2,99	-3,70	82,62	82,60	82,40	-0,02	-0,25
Σύνολο ξεν/χείων	47,33	48,28	45,29	2,01	-6,20	75,84	77,78	77,86	2,56	0,10

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Οι μικρές μονάδες (από 20 έως 50 δωμάτια) το Μάιο πέτυχαν πληρότητες της τάξης του 34,3%, οι μεσαίες της τάξης του 41% και οι μεγάλες (άνω των 100 δωματίων) 53,5%. Τον Αύγουστο οι διαφορές είναι λιγότερο ορατές, αλλά και πάλι τα μεγάλα ξενοδοχεία επιτυγχάνουν μεγαλύτερες πληρότητες.

Πίνακας 20. Μέση Πληρότητα στα Ξενοδοχεία (%)

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Μάιος			Δ%		Αύγουστος			Δ%	
	2010	2011	2012	11/10	12/11	2010	2011	2012	11/10	12/11
5*****	52,71	56,17	55,83	6,56	-0,60	77,17	77,02	81,72	-0,19	6,10
4****	57,41	57,32	52,04	-0,16	-9,22	84,73	84,63	82,76	-0,12	-2,22
3***	46,95	39,71	38,98	-15,42	-1,83	75,07	73,3	72,83	-2,36	-0,65
2**	39,01	35,39	32,43	-9,28	-8,38	70,84	72,49	72,34	2,33	-0,20
1*	35,57	25,68	25,64	-27,80	-0,14	67,57	73,83	72,27	9,26	-2,11
Σύνολο ξεν/χείων	47,33	48,28	45,29	2,01	-6,20	75,84	77,78	77,86	2,56	0,10

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Στις μικρομεσαίες μονάδες η πληρότητα ανέρχεται στο 75% περίπου και στις μεγάλες (άνω των 100 δωματίων) στο 82,4%. Όμως σε σχέση με το 2010 οι πληρότητες έχουν παραμείνει στάσιμες ακόμα και στα μεγάλα ξενοδοχεία.

Παρόμοιες ενδείξεις καταγράφονται και από τα στατιστικά στοιχεία που αφορούν την εξέλιξη των πληροτήτων σε σχέση με τα αστέρια (Πίνακας 20). Τις υψηλότερες πληρότητες τις επιτυγχάνουν οι μονάδες υψηλών κατηγοριών. Το Μάιο η πληρότητα στα ξενοδοχεία 4 και 5 αστέρων κινείται γύρω στο 55% και τον Αύγουστο γύρω στο 82%. Αντίθετα, τα ξενοδοχεία της μεσαίας ποιοτικής στάθμης το Μάιο εμφανίζουν πληρότητες που είναι χαμηλότερες του 40% και τον Αύγουστο γύρω στο 72,5%.

Διαχρονικά φαίνεται πως οι μονάδες υψηλών κατηγοριών βελτιώνουν διαρκώς τις μέσες πληρότητες, ενώ τα ξενοδοχεία ενός και δύο αστέρων αδυνατούν να συγκρατήσουν την πελατεία τους. Είναι ενδεικτικό ότι τον Αύγουστο του 2012 η οριακή βελτίωση της μέσης πληρότητας των ελληνικών ξενοδοχείων οφείλεται στο σύνολό της στις καλύτερες επιδόσεις των πεντάστερων ξενοδοχείων. Ήταν τα μόνα που βελτιώ-

σαν την πληρότητά τους σε σχέση με το 2011 κατά 6,1%, ενώ σε όλες τις άλλες κατηγορίες η πληρότητα ήταν χαμηλότερη σε σχέση με το 2011.

Είναι προφανές ότι κατά την περίοδο της κρίσης τα ξενοδοχεία υψηλών κατηγοριών είναι σε θέση να ασκήσουν μια πιο ευέλικτη τιμολογιακή πολιτική. Περιορίζοντας τις τιμές διάθεσης των δωματίων, μπορούν να περιορίσουν ευκολότερα τις απώλειες στο επίπεδο των διανυκτερεύσεων. Επιπλέον, τα ξενοδοχεία υψηλών κατηγοριών ήταν πάντοτε λιγότερο εξαρτημένα από την εγχώρια τουριστική αγορά. Σε κάθε περίπτωση είναι ευκολότερο να αναπληρώσουν τις απώλειες προσελκύοντας περισσότερους πελάτες από τη διεθνή αγορά.

Είναι ενδεικτικό ότι το Μάιο το 61,7% των ελληνικών ξενοδοχείων είχαν μέση μηνιαία πληρότητα κάτω από 40%, ενώ μόνο το 3,9% είχαν πληρότητες που υπερέβαιναν το 80% (Πίνακας 21).

Φυσικά τον Αύγουστο τα πράγματα είναι αισθητά καλύτερα. Μόνο το 16,3% των μονάδων, οι περισσότερες από τις οποίες βρίσκονται στα αστικά κέντρα της ηπειρωτικής χώρας, επιτυγχάνουν πληρότητες χαμηλότερες από 40%. Το 50% των ξενοδοχείων έχουν μέση πληρότητα άνω του 70%. Τέλος, σχεδόν το 30% των μονάδων επιτυγχάνουν τον Αύγουστο πληρότητες που υπερβαίνουν το 90%.

Πίνακας 21. Κατανομή Μέσης Πληρότητας που Πέτυχαν τα Ελληνικά Ξενοδοχεία το 2012

Ποσοστό ξενοδοχείων που επιτυγχάνουν:	Μάιος 2012		Αύγουστος 2012	
	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική κατανομή	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική κατανομή
Μέση πληρότητα <20%	33,9%	33,9	5,9%	5,9
Μέση πληρότητα 21-40%	27,8%	61,7	10,4%	16,3
Μέση πληρότητα 41-60%	20,2%	81,8	12,6%	28,9
Μέση πληρότητα 61-70%	8,8%	90,7	8,1%	37,0
Μέση πληρότητα 71-80%	5,4%	96,1	13,1%	50,1
Μέση πληρότητα 81-90%	2,1%	98,2	20,8%	70,9
Μέση πληρότητα 91-100%	1,8%	100,0	29,1%	100,0

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Τιμές διάθεσης του ελληνικού ξενοδοχειακού προϊόντος.

Από τα στοιχεία της φετινής έρευνας του ΙΤΕΠ, προκύπτει ότι για άλλη μία χρονιά οι τιμές διάθεσης των δωματίων στα ελληνικά ξενοδοχεία παρέμειναν ουσιαστικά στάσιμες. Η μέση σταθμισμένη τιμή διάθεσης των δωματίων στο σύνολο της χώρας αυξήθηκε κατά 1,14% το Μάιο και 1,97% τον Αύγουστο (Πίνακας 22). Πρόκειται για διαφορές που κινούνται στα όρια του στατιστικού λάθους, δεδομένης της συνεχούς βελτίωσης στην αναλογία των ξενοδοχείων υψηλότερων κατηγοριών στο σύνολο του δυναμικού των δωματίων που προσφέρονται στην αγορά.

Πίνακας 22. Μέση Τιμή Δωματίου ανά Περιφέρεια (€)										
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Μάιος			Δ%		Αύγουστος			Δ%	
	2010	2011	2012	11/10	12/11	2010	2011	2012	11/10	12/11
Αττική (χωρίς νησιά)	108,90	98,54	87,08	-9,51	-11,63	118,68	98,83	82,90	-16,73	-16,11
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	61,20	52,04	57,20	-14,97	9,91	77,38	65,67	73,78	-15,13	12,35
Ήπειρος - Θεσσαλία	68,29	56,11	50,91	-17,84	-9,27	84,83	65,35	65,94	-22,96	0,90
Μακεδονία - Θράκη	67,40	68,73	62,02	1,97	-9,77	110,15	102,36	106,04	-7,07	3,60
Πελοπόννησος	75,42	68,26	68,21	-9,49	-0,07	98,71	95,17	88,63	-3,59	-6,87
Νησιά Αιγαίου	44,69	51,65	52,04	15,57	0,76	66,74	70,63	72,81	5,83	3,09
Κρήτη	61,47	66,35	70,45	7,94	6,18	97,37	106,55	122,12	9,43	14,62
Κυκλάδες - Δωδεκάνησα	57,95	61,32	62,62	5,82	2,12	97,84	109,55	111,42	11,97	1,70
Νησιά Ιονίου	57,20	55,07	57,82	-3,72	4,99	103,56	107,41	96,50	3,72	-10,16
Σύνολο Χώρας	65,80	65,28	66,02	-0,79	1,14	99,42	100,16	102,13	0,74	1,97

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 201.

Για την ιστορία, υπενθυμίζεται ότι οι τιμές ακολούθησαν ανοδικές τάσεις από το 2000 ως το 2008, το οποίο εξακολουθεί να παραμένει έτος ρεκόρ για τις τιμές στα ελληνικά ξενοδοχεία. Το 2009 οι τιμές μειώθηκαν κατά 5% περίπου και έκτοτε παραμένουν ουσιαστικά αμετάβλητες.

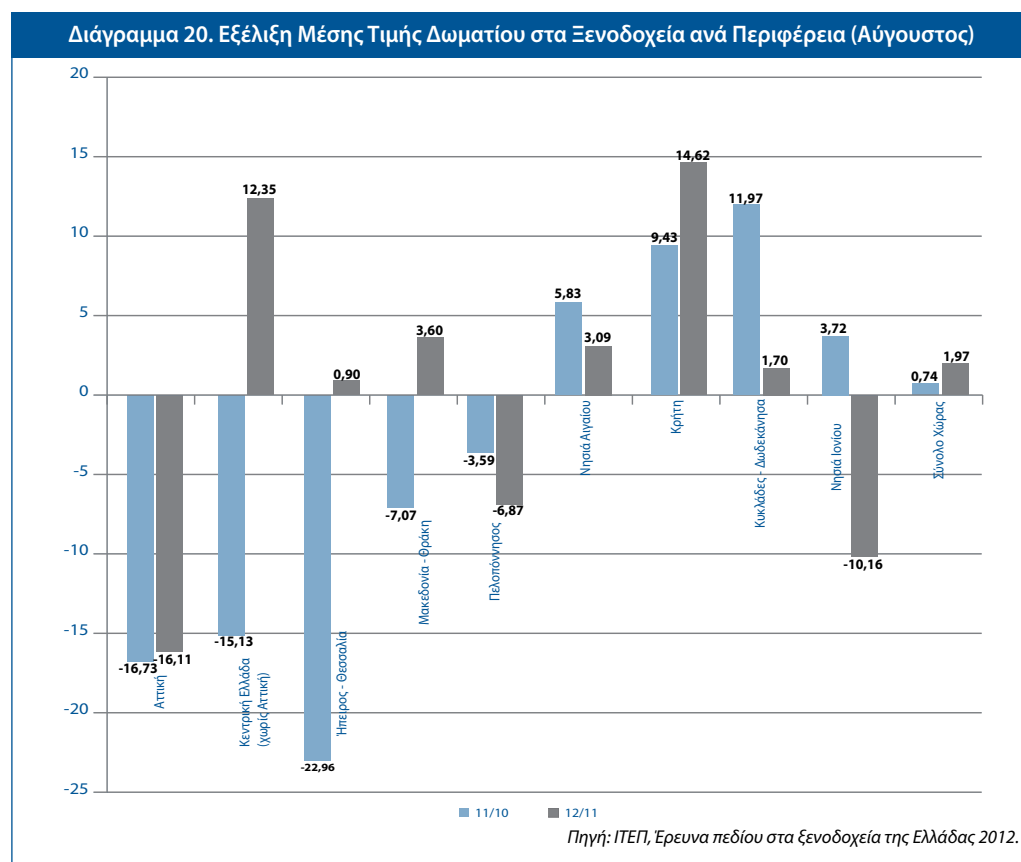
Τον Μάιο του 2012 η μέση τιμή δωματίου στο σύνολο της χώρας ανήλθε στα 66 €, από 65,3 € που ήταν τον Μάιο του 2011. Αντίστοιχα τον Αύγουστο του 2012 αυξήθηκε σε 102,13 €, από 100,0 € που ήταν τον Αύγουστο του 2011.

Οι τιμές δεν διαφοροποιήθηκαν με παρόμοιο τρόπο στο σύνολο της επικράτειας. Στους περισσότερους νησιωτικούς προορισμούς καταγράφεται σημαντική άνοδος των τιμών, ενώ αντίθετα στα ξενοδοχεία της ηπειρωτικής χώρας καταγράφεται αισθητή μείωση των τιμών. Η μεγαλύτερη μείωση σημειώθηκε στα ξενοδοχεία της Αττικής (-16,1% τον Αύγουστο και -11,6% το Μάιο).

Μείωση τιμών καταγράφεται και στα ξενοδοχεία της Πελοποννήσου, η οποία το Μάιο ανήλθε στο 9,5% και τον Αύγουστο στο 3,6%. Στις περιοχές με αρνητική επίδοση συγκαταλέγονται και τα νησιά του Ιονίου όπου, παρά την αύξηση κατά 5% που καταγράφηκε το Μάιο, τον Αύγουστο σημειώθηκε θεαματική μείωση των τιμών της

που ανήλθε σε 10% περίπου (Διάγρ. 20). Φαίνεται πως τα ξενοδοχεία της περιοχής αναγκάστηκαν να προσφέρουν στους tour operators περισσότερα δωμάτια σε δελεαστικές τιμές, προκειμένου να προσελκύσουν αυξημένο αριθμό πελατών από την αγγλική αγορά και να αντισταθμίσουν την καθίζηση των πωλήσεων στην ιταλική και την εγχώρια αγορά. Με άλλα λόγια, τα ξενοδοχεία του Ιονίου έχασαν πολλούς μεμονωμένους πελάτες από την ιταλική και την ελληνική αγορά που πληρώνουν τις υψηλότερες τιμές κατά την περίοδο της υψηλής ζήτησης τον Αύγουστο.

Στους υπόλοιπους νησιωτικούς προορισμούς, και ειδικά στην Κρήτη, καταγράφηκαν αυξήσεις τιμών. Στο Νότιο Αιγαίο η μέση τιμή διάθεσης δωματίου ανέβηκε στα 111,4 € περίπου και ήταν αυξημένη κατά 1,7% έναντι του 2011. Πρόκειται για θετική εξέλιξη, δεδομένου ότι και το προηγούμενο έτος οι τιμές είχαν αυξηθεί κατά 12%. Στα νησιά του Βορ. Αιγαίου η άνοδος των τιμών ήταν πιο ήπια και κυμάνθηκε σωρευτικά γύρω στο 3% τα δύο έτη. Ο κερδισμένος της φετινής χρονιάς ήταν αναμφισβήτητα η Κρήτη. Οι τιμές διάθεσης των δωματίων βελτιώθηκαν κατά 6,2% το Μάιο και κατά 14,6% τον Αύγουστο.

Ανεξάρτητα από τη θετική πορεία της τουριστικής αγοράς στη συγκεκριμένη περιφέρεια, πρέπει να επισημανθεί ότι η άνοδος των τιμών τα τρία τελευταία έτη τόσο στο Νότιο Αιγαίο, όσο και στην Κρήτη, οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην αύξηση του

αριθμού των δωματίων σε ξενοδοχεία πέντε αστέρων. Η εξέλιξη αυτή επέφερε αντίστοιχη αύξηση του ειδικού βάρους των δωματίων της συγκεκριμένης κατηγορίας στη διαμόρφωση της μέσης τιμής διάθεσης των δωματίων της περιοχής.

Στις ενδιαφέρουσες παρατηρήσεις συγκαταλέγεται και το γεγονός ότι οι υψηλότερες τιμές τον Αύγουστο καταγράφονται πλέον στα ξενοδοχεία της Κρήτης, του Νοτίου Αιγαίου και του Ιονίου, ενώ παραδοσιακά οι υψηλότερες μέσες τιμές καταγράφονταν στην Αττική και την Κεντρική Μακεδονία. Πρόκειται για άλλη μια σαφή ένδειξη ότι κατά το 2012 αυξήθηκαν οι τιμές στα παραθεριστικά ξενοδοχεία, ενώ στα ξενοδοχεία πόλης που εξυπηρετούν σε μεγαλύτερη αναλογία πελάτες από την εγχώρια αγορά, οι τιμές εξακολούθησαν να κινούνται πτωτικά μετά από μια ακόμα μεγαλύτερη μείωση που είχε σημειωθεί τα δύο προηγούμενα έτη.

Τιμολογιακή πολιτική με βάση το μέγεθος της μονάδας

Επισημάνθηκε και προηγουμένως ότι κατά την περίοδο της κρίσης, τα μικρότερα ξενοδοχεία έχουν προβεί στις μεγαλύτερες μειώσεις τιμών. Στα μικρά οικογενειακά ξενοδοχεία (μέχρι 20 δωμάτια) εμφανίζεται μικρή μείωση των τιμών κατά 1,4% τον Αύγουστο και αισθητά μεγαλύτερη (-6,6%) το Μάιο. Στην κατηγορία των μικρών ξενοδοχείων καταγράφεται μείωση τιμών κατά 4% περίπου τόσο το Μάιο και ανάλογη μείωση τον Αύγουστο. Μείωση τιμών κατά 6% εμφανίζουν και τα μεσαία ξενοδοχεία το Μάιο, ενώ τον Αύγουστο βελτιώνουν την τιμολογιακή τους πολιτική κατά 2,9%.

Πίνακας 23. Μέση Τιμή Δωματίου (€)										
ΜΕΓΕΘΟΣ	Μάιος			Δ%		Αύγουστος			Δ%	
	2010	2011	2012	11/10	12/11	2010	2011	2012	11/10	12/11
Οικογενειακό (1-20 δωμάτια)	51,61	51,40	48,01	-0,41	-6,60	66,89	67,19	66,26	0,45	-1,39
Μικρό (21-50 δωμάτια)	53,81	48,82	46,81	-9,27	-4,11	73,08	70,11	67,34	-4,06	-3,95
Μεσαίο (51-100 δωμάτια)	53,86	59,27	55,78	10,04	-5,90	71,95	77,17	79,39	7,26	2,88
Μεγάλο (> 101 δωμάτια)	78,33	79,38	78,88	1,34	-0,63	126,89	122,62	127,61	-3,37	4,07
Σύνολο ξεν/χειών	65,80	65,28	66,02	-0,79	1,14	99,42	100,16	102,13	0,74	1,97

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Σε ότι αφορά στην εξέλιξη των τιμών στις επιμέρους κατηγορίες ξενοδοχείων, θα πρέπει να επισημανθεί ότι εξακολουθούν να χάνουν έδαφος στην αγορά τα ξενοδοχεία των χαμηλών τάξεων.

Τον Αύγουστο οι τιμές στα ξενοδοχεία 5 αστέρων αυξήθηκαν κατά 9% περίπου και στα 4 αστέρων κατά 2,5%. Αντίθετα, στις μονάδες 3 αστέρων οι τιμές έπεσαν κατά 3,7% και των 2 αστέρων κατά 7,8%.

Πίνακας 24. Μέση Τιμή Δωματίου (€)										
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Μάιος			Δ%		Αύγουστος			Δ%	
	2010	2011	2012	11/10	12/11	2010	2011	2012	11/10	12/11
5*****	108,14	102,61	101,99	-5,11	-0,61	166,00	156,90	170,99	-5,48	8,98
4****	70,06	69,13	70,11	-1,33	1,42	112,65	107,42	110,05	-4,64	2,45
3***	53,49	49,98	49,01	-6,56	-1,93	71,76	69,99	67,40	-2,47	-3,70
2**	44,38	44,67	41,12	0,65	-7,94	59,79	62,67	57,80	4,82	-7,78
1*	41,40	32,96	31,04	-20,39	-5,81	57,94	48,51	47,26	-16,28	-2,57
Σύνολο ξεν/χείων	65,80	65,28	66,02	-0,79	1,14	99,42	100,16	102,13	0,74	1,97

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Είναι προφανές, ότι σταδιακά ενισχύεται η θέση των μεγάλων πολυτελών μονάδων που μπορούν να προσελκύσουν με αξιώσεις αλλοδαπούς πελάτες και υποφέρουν οι μικρότερες μονάδες χαμηλών κατηγοριών που ήταν προσανατολισμένες στην εξυπηρέτηση ελληνων πελατών.

Πρόκειται για ανησυχητική εξέλιξη που αν συνεχιστεί θα αλλοιώσει την παραδοσιακή φυσιογνωμία της ελληνικής ξενοδοχίας, οδηγώντας σε μεγαλύτερη συγκέντρωση στον κλάδο.

Σε απόλυτα μεγέθη, οι μέσες τιμές δωματίου στα ελληνικά ξενοδοχεία τείνουν να παγιωθούν στα επίπεδα που αναφέρονται στον Πίνακα 25.

Πίνακας 25. Μέση Τιμή Διάθεσης Δωματίων στα Ελληνικά Ξενοδοχεία(€)		
ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	Μάιος	Αύγουστος
5*****	100 €	170 €
4****	70 €	110 €
3***	50 €	70 €
2**	40 €	60 €
1*	30 €	50 €

Πηγή: ΙΤΕΠ, Εκτιμήσεις από την Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Στα ξενοδοχεία 5 αστέρων οι τιμές κυμαίνονται γύρω στα 100 ευρώ το Μάιο και γύρω στα 170 ευρώ τον Αύγουστο. Στα ξενοδοχεία 2 αστέρων που αποτελούν την πλειονότητα των μονάδων οι τιμές διαμορφώνονται γύρω στα 40 ευρώ το Μάιο και τα 60 ευρώ τον Αύγουστο.

Οι τιμές αυτές αποτελούν τους σταθμισμένους μέσους της κάθε κατηγορίας. Επομένως, η βαρύτητα των μεγάλων μονάδων είναι πολύ αυξημένη έναντι των μικρών. Αν μελετηθεί διεξοδικότερα η κατανομή των τιμών, διαπιστώνεται ότι το 42% των ελληνικών ξενοδοχείων διαθέτουν τα δωμάτιά τους κάτω από 40 ευρώ το Μάιο (Πίνακας 26). Το ποσοστό των ξενοδοχείων που πωλούν κάτω από 60 ευρώ ανέρχεται στο 73,4%. Αντίθετα, μόνο το 7% των ελληνικών ξενοδοχείων πωλούν πάνω από 100 ευρώ τα δωμάτιά τους το Μάιο.

Τον Αύγουστο το επίπεδο των τιμών είναι σαφώς πιο βελτιωμένο. Μόνο το 7% των

ξενοδοχείων διαθέτει δωμάτια κάτω από 40 ευρώ. Υπάρχει όμως ένας μεγάλος αριθμός μονάδων (37,9%) που πωλούν από 40 έως 60 ευρώ το δωμάτιο. Στην περίοδο της υψηλής ζήτησης μόνο το 17% των ξενοδοχειακών μονάδων διαθέτει τα δωμάτια πάνω από 100 ευρώ την ημέρα.

Πίνακας 26. Κατανομή Μέσης Τιμής Διάθεσης των Δωματίων				
Ποσοστό ξενοδοχείων που διαθέτουν τα δωμάτιά τους με:	Μάιος 2012		Αύγουστος 2012	
	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική κατανομή	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική κατανομή
Μέση τιμή <40 ευρώ	42,1%	42,1	17,0%	17,0
Μέση τιμή 41-60 ευρώ	31,3%	73,4	37,9%	54,9
Μέση τιμή 61-80 ευρώ	14,2%	87,6	17,9%	72,8
Μέση τιμή 81-100 ευρώ	6,3%	93,8	10,3%	83,1
Μέση τιμή 101-130 ευρώ	3,1%	97,0	6,2%	89,2
Μέση τιμή 131-150 ευρώ	1,2%	98,2	4,1%	93,4
Μέση τιμή >151 ευρώ	1,8%	100,0	6,6%	100,0

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Συνεκτιμώντας την ουσιαστική στασιμότητα των τιμών, τη μικρή βελτίωση στις πληρότητες των ξενοδοχείων τον Αύγουστο, αλλά και τη σημαντική υστέρηση που εμφάνισαν οι πρώτοι μήνες του έτους, καθώς και τον περιορισμό των εσόδων από εκδηλώσεις και άλλες παρεμφερείς δραστηριότητες στα ξενοδοχεία πόλης, εκτιμούμε ότι ο κύκλος εργασιών στα ελληνικά ξενοδοχεία θα μειωθεί το 2012 κατά 5% περίπου. Αναμένεται να σημειωθεί βελτίωση των οικονομικών μεγεθών στα παραθεριστικά ξενοδοχεία της νησιωτικής χώρας που εξυπηρετούν αλλοδαπούς τουρίστες, αλλά θα αντισταθμιστεί από την περαιτέρω επιδείνωση των οικονομικών αποτελεσμάτων των ξενοδοχείων της ηπειρωτικής χώρας και των μεγάλων πόλεων που επηρεάζονται από τις αρνητικές εξελίξεις στην εγχώρια αγορά.

Οι μικρές μονάδες των χαμηλών τάξεων και τα ενοικιαζόμενα δωμάτια θα υποφέρουν περισσότερο. Αν συνεκτιμηθεί η υπερφορολόγηση των ακινήτων και το πρόβλημα της υποχρεωτικής ασφάλισης στον ΟΑΕΕ, καθίσταται προφανές ότι τίθεται πλέον σε κίνδυνο η βιωσιμότητα των μικρών οικογενειακών μονάδων που αποτέλεσαν για χρόνια τη ραχοκοκαλιά της ελληνικής ξενοδοχίας.

Επιδόσεις ξενοδοχείων που φιλοξενούν κατά κύριο λόγο αλλοδαπούς πελάτες.

Παρατηρείται μεγάλη διαφορά στις επιδόσεις των ξενοδοχείων που φιλοξενούν αλλοδαπούς σε σχέση με αυτά που εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο έλληνες πελάτες.

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 27, τα ξενοδοχεία που απευθύνονται στη διεθνή τουριστική αγορά, ανεξάρτητα από το μέγεθος και την τάξη στην οποία ανήκουν, εμφανίζουν πολύ καλύτερες επιδόσεις.

Το μέσο έσοδο ανά δωμάτιο είναι αντιστρόφως ανάλογο με το ποσοστό των αλλοδα-

πών που φιλοξενεί το κάθε ξενοδοχείο. Στις μονάδες που οι αλλοδαποί υπολείπονται του 20% στο σύνολο των πελατών, το μέσο ετήσιο έσοδο ανά δωμάτιο διαμορφώνεται στα 9.885 ευρώ, ενώ στις μονάδες που εξυπηρετούν πάνω από 70% αλλοδαπούς φτάνει στα 16.290 ευρώ.

Η μέση πληρότητα το Μάιο είναι 30,5% στα ξενοδοχεία που οι αλλοδαποί αντιπροσωπεύουν λιγότερο από το 20% των πελατών και 51,6% σε αυτά που η αναλογία των αλλοδαπών υπερβαίνει το 70%. Κάτι αντίστοιχο συμβαίνει και τον Αύγουστο. Η μέση πληρότητα των μονάδων που εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο αλλοδαπούς φτάνει το 85,7%, ενώ στις μονάδες που απευθύνονται στην εσωτερική αγορά ανέρχεται σε 61,7%.

Και οι τιμές διάθεσης των δωματίων είναι υψηλότερες στα ξενοδοχεία που προσελκύουν μεγαλύτερο αριθμό αλλοδαπών πελατών.

Το πιο ενδιαφέρον όμως είναι ότι τα ξενοδοχεία με τους περισσότερους αλλοδαπούς πελάτες επιτυγχάνουν μεγαλύτερες αυξήσεις τιμών τον Αύγουστο έναντι του Μαΐου. Στα ξενοδοχεία που φιλοξενούν κατά κύριο λόγο Έλληνες, η μέση τιμή από 53 ευρώ το Μάιο διαμορφώνεται σε 70 ευρώ τον Αύγουστο (αύξηση 24,3%). Αντίθετα, στα ξενοδοχεία που φιλοξενούν κατά βάση αλλοδαπούς, η τιμή από 71,5 ευρώ το Μάιο διαμορφώνεται στα 119,7 ευρώ τον Αύγουστο (αύξηση 67,4%).

Πίνακας 27. Επίδραση του ποσοστού των αλλοδαπών πελατών στις επιδόσεις των ξενοδοχείων				
Βασικές Τουριστικές Μεταβλητές	Ποσοστό αλλοδαπών πελατών στα ξενοδοχεία			
	<20%	21-50%	51-70%	>71%
Μέσο έσοδο ανά δωμάτιο 2011	9.885,61	10.825,18	13.380,90	16.292,48
Πληρότητα Μάιος 2012	30,48%	40,33%	43,72%	51,67%
Πληρότητα Αύγουστος 2012	61,66%	65,56%	68,40%	85,76%
Μέση τιμή διάθεσης δωματίου Μάιος 2012	53,08%	55,04%	62,19%	71,47%
Μέση τιμή διάθεσης δωματίου Αύγουστος 2012	69,41%	67,37%	83,24%	119,70%

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Απασχόληση.

Ο τουρισμός είναι η μόνη εξωστρεφής δραστηριότητα της ελληνικής οικονομίας που συμβάλλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης μετά το 2000. Όπως φαίνεται από τα στοιχεία του Πίνακα 15, την περίοδο της οικονομικής μεγέθυνσης που εκτείνεται μέχρι το 2008, οι περισσότεροι νέες θέσεις απασχόλησης δημιουργήθηκαν στο Δημόσιο τομέα και ειδικότερα στους τομείς της Δημόσιας Διοίκησης, της Άμυνας και της Εκπαίδευσης.

Ακολούθησε ο κλάδος του εμπορίου (Λιανικό και Χονδρικό Εμπόριο) και οι κατασκευές. Στον τομέα των Ξενοδοχείων και της Εστίασης δημιουργήθηκαν αθροιστικά 52.700 νέες θέσεις απασχόλησης από το 2000 ως το 2008. Αντίθετα, σε όλους τους παραδοσιακούς εξαγωγικούς τομείς, όπως είναι η βιομηχανία τροφίμων, η βιομηχανία ένδυσης και υπόδησης, η γεωργία, η παραγωγή προϊόντων καπνού, η χημική βιομηχανία αλλά και οι μεταφορές, απασχολείται μικρότερος αριθμός εργαζομένων το 2008 σε σχέση με το 2000.

Πίνακας 28. Κλάδοι με τους μεγαλύτερους αριθμούς δημιουργίας και απώλειας θέσεων εργασίας Σύνολο Χώρας 2000 - 2008			
Κλάδοι που δημιουργούν περισσότερες θέσεις απασχόλησης		Κλάδοι που χάνουν περισσότερες θέσεις απασχόλησης	
Κλάδος	Αριθμός Θέσεων	Κλάδος	Αριθμός Θέσεων
Κατασκευές	88.419	Γεωργία - Κτηνοτροφία	-159.900
Λιανικό Εμπόριο	87.993	Κατασκευή ειδών ένδυσης & γουναρικών	-36.472
Δημόσια Διοίκηση, Άμυνα & Κοιν. Ασφάλιση	80.869	Ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ταμεία	-14.651
Άλλες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες	80.185	Βιομηχανία τροφίμων & ποτών	-6.672
Εκπαίδευση	72.182	Παραγωγή προϊόντων καπνού	-5.005
Ξενοδοχεία - Εστιατόρια	52.697	Κατεργασία δέρματος	-3.525
Υγεία & Κοινωνική Μέριμνα	45.822	Βιομηχανία ξύλου & κατασκευή προϊόντων	-3.228
Χονδρικό Εμπόριο	35.809	Προϊόντα διύλισης πετρελαίου	-2.242
Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών	25.272	Αεροπορικές Μεταφορές	-2.055
Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας	21.493	Κατασκευή ιατρικών οργάνων	-1.980
Σύνολο	590.741	Σύνολο	-270.201

Πηγή: ΕΣΥΕ. Επεξεργασία ΙΝΕ/ΓΣΕΕ.

Κατά την περίοδο της ύφεσης από το 2008 μέχρι σήμερα, επλήγησαν σημαντικά όλοι οι τομείς που συνεισέφεραν στην απασχόληση κατά την προηγούμενη περίοδο, πλην του τουρισμού.

Συνολικά, τα τελευταία χρόνια χάθηκαν 815 χιλιάδες θέσεις εργασίας στην Ελλάδα. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στο χώρο των κατασκευών χάθηκαν 182.000 θέσεις εργασίας από το 2008 μέχρι το τρίτο τρίμηνο του 2012. Το ίδιο διάστημα χάθηκαν 177.000 θέσεις εργασίας στη μεταποίηση, ενώ στο λιανικό και χονδρικό εμπόριο χάθηκαν γύρω στις 170.000 θέσεις. Λόγω της μνημονιακής δημοσιονομικής πολιτικής η απασχόληση θα συρρικνωθεί σημαντικά και στο Δημόσιο τομέα της οικονομίας στο άμεσο μέλλον.

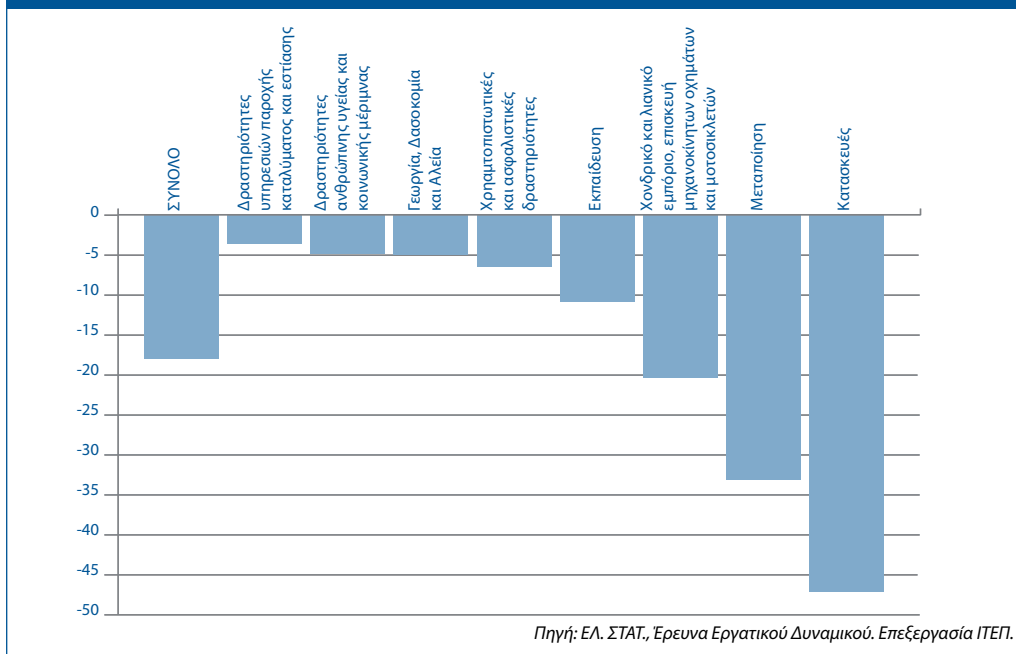
**Πίνακας 29. Κλαδικές μεταβολές στο σύνολο των απασχολούμενων
2008 – Γ' 3μηνο 2012 (σε χιλιάδες)**

ΚΛΑΔΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ	2008	Γ' 3μηνο 2012	Σωρευτική Μεταβολή	Δ% 2012/2008
Δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων	1,6	1,6	0,0	0,0%
Δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και εστίασης	307,1	296,0	-11,1	-3,6%
Δραστηριότητες ανθρώπινης υγείας και κοινωνικής μέριμνας	231,0	219,9	-11,1	-4,8%
Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία	516,9	491,5	-25,4	-4,9%
Χρηματοπιστωτικές και ασφαλιστικές δραστηριότητες	113,4	106,1	-7,3	-6,4%
Επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες	244,5	223,4	-21,1	-8,6%
Εκπαίδευση	322,3	287,6	-34,7	-10,8%
Διοικητικές και υποστηρικτικές δραστηριότητες	72,7	64,8	-7,9	-10,9%
Ενημέρωση και επικοινωνία	78,0	68,0	-10,0	-12,8%
Δημόσια διοίκηση και άμυνα. Υποχρεωτική κοινωνική ασφάλιση	377,4	327,3	-50,1	-13,3%
Μεταφορά και αποθήκευση	214,9	185,2	-29,7	-13,8%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου, ατμού και κλιματισμού	32,1	27,3	-4,8	-15,0%
Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	92,0	77,6	-14,4	-15,7%
Ορυχεία και Λατομεία	15,6	12,7	-2,9	-18,6%
Χονδρικό και λιανικό εμπόριο, επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών	834,0	664,6	-169,4	-20,3%
Διαχείριση ακίνητης περιουσίας	8,6	6,3	-2,3	-26,7%
Παροχή νερού, επεξεργασία λυμάτων, διαχείριση αποβλήτων και δραστηριότητες εξυγίανσης	31,4	22,9	-8,5	-27,1%
Τέχνες, διασκέδαση και ψυχαγωγία	58,1	40,6	-17,5	-30,1%
Μεταποίηση	533,7	356,9	-176,8	-33,1%
Δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών	81,7	54,1	-27,6	-33,8%
Κατασκευές	386,8	204,8	-182,0	-47,1%
ΣΥΝΟΛΟ	4.553,8	3.739,2	-814,6	-17,9%

Πηγή: ΕΛ. ΣΤΑΤ., Έρευνα Εργατικού Δυναμικού. Επεξεργασία ΙΤΕΠ.

Στον τομέα της ξενοδοχίας και εστίασης η μείωση της απασχόλησης κατά τη διάρκεια της ύφεσης υπήρξε οριακή (-3,6%), αφού σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της ΕΛΣΤΑΤ από το 2008 μέχρι σήμερα χάθηκαν μόλις 11.100 θέσεις εργασίας. Εκτιμάται βάσιμα ότι οι θέσεις αυτές χάθηκαν στο χώρο της εστίασης, δεδομένου ότι όπως αναφέρουν οι συνδικαλιστικοί φορείς του κλάδου, έχουν κλείσει περίπου 4.500 μικρές επιχειρήσεις εστίασης και αναψυχής στις πόλεις της ηπειρωτικής χώρας (Διάγρ. 21).

Διάγραμμα 21. Ποσοστιαία Μεταβολή της Απασχόλησης σε Επιλεγμένους Κλάδους της Ελληνικής Οικονομίας 2008 - 2012

Από το Διάγραμμα 13 καθίσταται εμφανές ότι ο χώρος του τουρισμού αποτελεί το μοναδικό κλάδο που μπορεί αυτή τη στιγμή να συγκρατήσει την απασχόληση και βραχυπρόθεσμα να δημιουργήσει νέες θέσεις εργασίας στη χώρα μας.

Απασχόληση στα ελληνικά ξενοδοχεία.

Σύμφωνα με τις εκτιμήσεις που προκύπτουν από την έρευνα πεδίου του ΙΤΕΠ, στα ελληνικά ξενοδοχεία το Μάιο του 2012 εργάζονταν 94.360 άτομα και τον Αύγουστο 119.920. Τα συγκεκριμένα μεγέθη προκύπτουν από αναγωγή των δεδομένων του δείγματος στο συνολικό αριθμό των δωματίων. Η μέση απασχόληση σταθμίζεται ως προς το μέγεθος της μονάδας, την τάξη του ξενοδοχείου και την περιφέρεια που είναι εγκατεστημένο.

Σε σχέση με το 2011, η απασχόληση το μήνα Μάιο, εμφανίζεται μειωμένη κατά 2,3% και τον Αύγουστο αυξημένη κατά 0,8%.

Τα απόλυτα μεγέθη του 2012 δεν είναι άμεσα συγκρίσιμα με τα στοιχεία που δημοσιοποιήθηκαν στην έκθεση του 2011, καθώς δε συμπεριλαμβάνουν τα περιστασιακά συμβοηθούντα μέλη των οικογενειών στις μικρές μονάδες και έχει επαναπροσδιοριστεί ο τρόπος στάθμισης. Η μέση απασχόληση σταθμίζεται ως προς το μέγεθος της μονάδας, την τάξη του ξενοδοχείου και την περιφέρεια που είναι εγκατεστημένο. Στους συγκριτικούς πίνακες που ακολουθούν έχει επανεκτιμηθεί ο αριθμός των εργαζομένων για το 2011 και κατά συνέπεια τα στοιχεία που παρουσιάζονται είναι απολύτως συγκρίσιμα.

Σε περιφερειακό επίπεδο, καταγράφεται μεγάλη μείωση της απασχόλησης στις περιοχές που φιλοξενούν μεγάλο αριθμό ελλήνων πελατών. Αντίθετα, σημειώνεται αύξηση της απασχόλησης στους παραδοσιακούς προορισμούς που εξυπηρετούν κατά κύριο λόγο αλλοδαπούς πελάτες. Η μεγαλύτερη μείωση σημειώθηκε στις περιοχές Ηπείρου – Θεσσαλίας με -31,5% το Μάιο και -21,3% τον Αύγουστο. Ακολούθησε η Πελοπόννησος, όπου η απασχόληση συρρικνώθηκε κατά 16% και η Αττική, όπου υπήρξε μείωση κατά 8,2% τον Αύγουστο.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σημειωθεί ότι η απασχόληση στα ξενοδοχεία της Αττικής μειώνεται συνεχώς από το 2008. Η συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού το 2012 έρχεται να προστεθεί σε μια αφύσικα υψηλή πτώση της απασχόλησης κατά 19,4% το 2011. Η περσινή πτώση σε μεγάλο βαθμό είχε προκληθεί εξαιτίας του γεγονότος ότι είχαν διακόψει τη λειτουργία τους αρκετές ξενοδοχειακές μονάδες στο κέντρο της πρωτεύουσας.

Η σημαντικότερη άνοδος της απασχόλησης μεταξύ 2011-12 καταγράφεται στην περιφέρεια της Μακεδονίας – Θράκης (+11,4%). Το προηγούμενο έτος είχε καταγραφεί πτώση της απασχόλησης κατά 8,56% στην εν λόγω περιοχή, λόγω των αρνητικών επιδόσεων που είχαν σημειώσει τα ξενοδοχεία της πόλης της Θεσσαλονίκης το 2011. Στην ουσία φέτος η απασχόληση στη συγκεκριμένη περιφέρεια επανήλθε στα επίπεδα του 2010.

Στην Κρήτη και τα Νησιά του Νοτίου Αιγαίου η απασχόληση αυξήθηκε για άλλη μια χρονιά. Η περιφέρεια του Νοτίου Αιγαίου είναι η μόνη περιοχή, όπου αυξάνεται διαρκώς η απασχόληση από το 2008 και εντεύθεν. Σε αυτό έχει συμβάλει αποφασιστικά η συνεχής επέκταση του αριθμού και της δυναμικότητας σε κλίνες των ξενοδοχείων υψηλών κατηγοριών.

Να σημειωθεί ότι το 2012 το ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας αυξήθηκε κατά 3.000 δωμάτια. Τα περισσότερα από αυτά προστέθηκαν στο δυναμικό του Νοτίου Αιγαίου, της Κρήτης και της Μακεδονίας - Θράκης. Χωρίς την πρόσθετη απασχόληση που οφείλεται στη λειτουργία των νέων μονάδων, ο αριθμός των εργαζομένων στα ελληνικά ξενοδοχεία θα είχε συρρικνωθεί κατά 1,3% επιπλέον το Μάιο, ενώ θα εμφάνιζε αρνητικό πρόσημο και τον Αύγουστο.

Για άλλη μια χρονιά συνεχίστηκε η τάση συγκέντρωσης της τουριστικής απασχόλησης στη νησιωτική χώρα. Σε απόλυτα μεγέθη ο μεγαλύτερος αριθμός απασχολούμενων καταγράφεται στην περιοχή του Νοτίου Αιγαίου, με τα ξενοδοχεία να απασχολούν τον Αύγουστο πάνω από 30.850 άτομα. Ακολουθεί η Κρήτη με 27.570 εργαζόμενους.

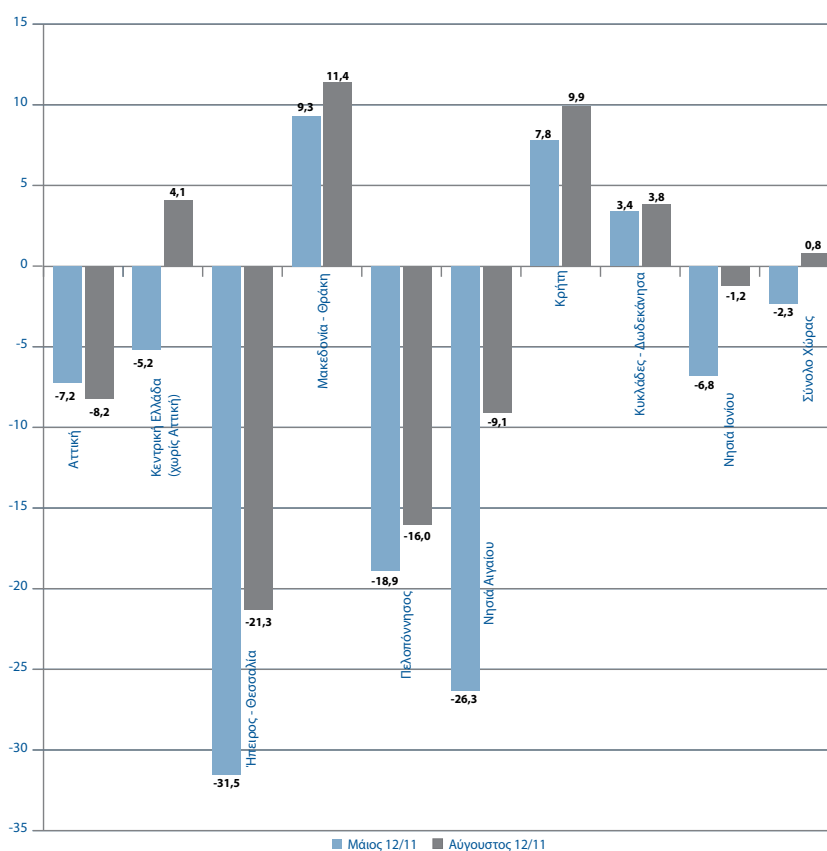
Το 2008 πρώτη σε απασχόληση ήταν η Κρήτη, ενώ το 2012 είναι η Περιφέρεια Νοτίου Αιγαίου. Αντίθετα έχει συρρικνωθεί πολύ το μερίδιο της Αττικής στη συνολική απασχόληση. Πέρυσι την είχε υποσκελίσει σε απόλυτους αριθμούς η Περιφέρεια Μακεδονίας – Θράκης, ενώ φέτος την ξεπέρασε και η περιοχή των Ιονίων Νήσων.

Πίνακας 30. Εκτίμηση της Συνολικής Απασχόλησης στα Ξενοδοχεία ανά Περιφέρεια

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Απασχόληση Μάι. 11	Απασχόληση Μάι. 12	Δ% Μάι.12/ Μάι. 11	Απασχόληση Αύγ. 11	Απασχόληση Αύγ. 12	Δ% Αυγ.12/ Αυγ.11
Αττική (χωρίς νησιά)	11.027	10.236	-7,2%	11.298	10.374	-8,2%
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	2.750	2.608	-5,2%	3.584	3.731	4,1%
Ήπειρος - Θεσσαλία	5.525	3.786	-31,5%	6.207	4.887	-21,3%
Μακεδονία - Θράκη	11.597	12.677	9,3%	14.755	16.438	11,4%
Πελοπόννησος	8.813	7.148	-18,9%	11.448	9.613	-16,0%
Νησιά Αιγαίου	2.516	1.854	-26,3%	3.101	2.818	-9,1%
Κρήτη	20.453	22.043	7,8%	25.096	27.569	9,9%
Κυκλάδες - Δωδεκάνησα	23.060	23.855	3,4%	29.732	30.854	3,8%
Νησιά Ιονίου	10.890	10.155	-6,8%	13.867	13.707	-1,2%
ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	96.631	94.361	-2,3%	119.088	119.992	0,8%

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Διάγραμμα 22. Εξέλιξη της Συνολικής Απασχόλησης στα Ξενοδοχεία ανά Περιφέρεια (Μάιος – Αύγουστος)

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Ποσοστό απασχόλησης γυναικών στα ελληνικά ξενοδοχεία.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας το 58,1% των εργαζομένων στα ελληνικά ξενοδοχεία είναι γυναίκες. Η μεγαλύτερη αναλογία γυναικών καταγράφεται στα ξενοδοχεία των χαμηλότερων κατηγοριών. Στα ξενοδοχεία ενός αστέρου, στο σύνολο της Επικράτειας, το ποσοστό των απασχολούμενων γυναικών διαμορφώνεται στο 64,7% το Μάιο και στο 69,3% τον Αύγουστο. Στα ξενοδοχεία 2 αστέρων η αναλογία των γυναικών διαμορφώνεται στο 64,3% το Μάιο και σε 66,1% τον Αύγουστο. Στα ξενοδοχεία 3 αστέρων πλησιάζει το 60,5%, στα ξενοδοχεία 4 αστέρων ανέρχεται στο 55% περίπου και στα πεντάστερα διαμορφώνεται χαμηλότερα, κοντά στο 51,5%. Είναι προφανές ότι στα μικρότερα ξενοδοχεία που δεν χρησιμοποιούνται εξειδικευμένοι υπάλληλοι για συγκεκριμένες θέσεις, η αναλογία των γυναικών είναι μεγαλύτερη. Στις οικογενειακές μονάδες μέχρι 20 δωματίων κυμαίνεται στο 72%, ενώ στις μεγάλες μονάδες άνω των 100 δωματίων το αντίστοιχο ποσοστό περιορίζεται στο 54,5%.

Πίνακας 31 Απασχόληση Γυναικών στα Ξενοδοχεία (%)												
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	5*****		4****		3***		2**		1*		Σύνολο	
	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12
Αττική (χωρίς νησιά)	43,5	43,8	50,9	51,7	55,1	57,0	61,9	62,5	45,0	45,0	50,8	51,8
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	62,3	60,0	58,1	63,0	65,4	67,2	55,0	66,5	0,0	0,0	60,5	64,7
Ήπειρος - Θεσσαλία	56,8	58,0	61,3	61,5	52,4	57,0	56,6	55,9	61,5	66,1	56,0	57,9
Μακεδονία - Θράκη	53,0	53,5	57,7	57,3	62,6	62,1	65,4	66,7	78,4	77,3	59,9	60,3
Πελοπόννησος	47,7	57,7	60,9	58,7	65,4	64,2	64,4	65,2	58,9	76,0	60,9	62,2
Νησιά Αιγαίου	51,1	49,1	57,2	58,6	60,1	64,6	61,3	67,2	42,7	54,9	58,1	61,6
Κρήτη	55,6	55,5	57,9	57,8	64,7	64,3	64,9	66,0	57,6	69,1	59,2	59,5
Κυκλάδες - Δωδεκάνησα	47,9	47,9	52,7	53,7	63,0	62,0	67,4	69,1	68,5	69,8	55,9	57,1
Νησιά Ιονίου	46,2	48,4	50,4	50,6	52,7	51,6	66,7	68,3	50,0	73,2	54,3	55,2
Σύνολο Χώρας	51,1	51,7	55,1	55,4	60,1	60,4	64,3	66,1	64,7	69,3	57,0	58,1

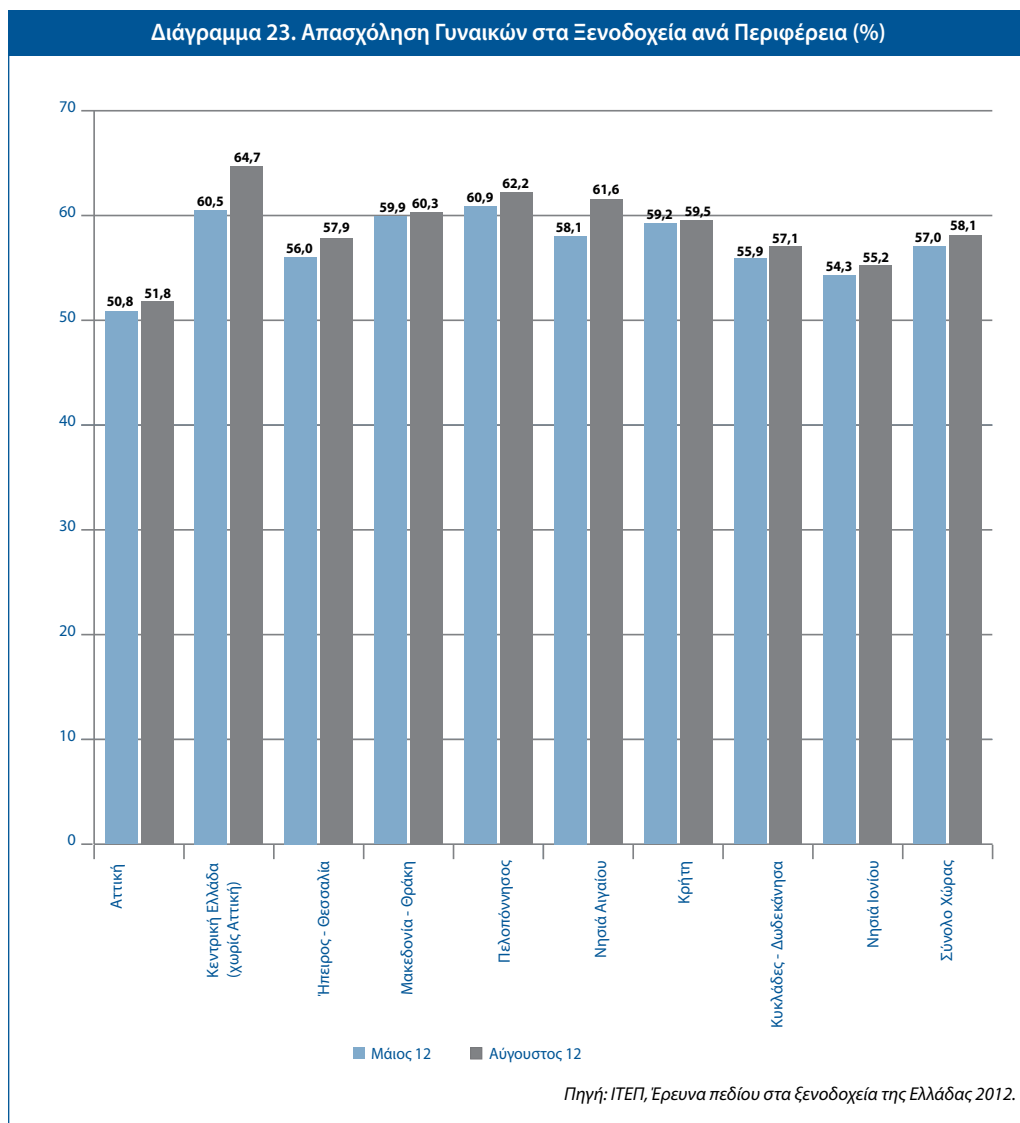
Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Σε επίπεδο περιφέρειας η χαμηλότερη αναλογία γυναικών καταγράφεται στην Αττική με 51%. Εντός της περιφέρειας Αττικής, η μικρότερη αναλογία καταγράφεται στα ξενοδοχεία 5 αστέρων με 43,5%, ενώ γύρω στο 51% παραμένει η αναλογία των γυναικών και στα ξενοδοχεία 4 αστέρων.

Η μεγαλύτερη αναλογία στην απασχόληση γυναικών καταγράφεται στα ξενοδοχεία 1 αστέρου της Μακεδονίας-Θράκης, των Ιονίων νήσων και των Κυκλάδων, όπου οι γυναίκες αποτελούν πάνω από το 70% του απασχολούμενου δυναμικού το μήνα Αύγουστο.

Στα ξενοδοχεία χαμηλών κατηγοριών της νησιωτικής χώρας, οι υπάλληλοι απασχολούνται κατά βάση στην καθαριότητα, τα επισιτιστικά τμήματα και τη ρεσεψιόν. Γι' αυτές τις ειδικότητες προτιμώνται γυναίκες από την τοπική αγορά εργασίας. Στις

μεγάλες μονάδες υπάρχει μεγαλύτερη εξειδίκευση και οι θέσεις εργασίας είναι πιο σταθερές. Αυτές οι θέσεις καταλαμβάνονται συχνότερα από άνδρες, οι οποίοι στη συνέχεια δεν αντικαθίστανται εύκολα, καθώς διαμορφώνουν το βασικό κορμό του στελεχιακού δυναμικού της επιχείρησης. Συντηρητές, κηπουροί, σερβιτόροι και αποθηκάριοι είναι συνήθως άνδρες που παραμένουν για πολλά χρόνια στην ίδια επιχείρηση.

Ανεξάρτητα από αυτό, είναι προφανές ότι ο ξενοδοχειακός κλάδος προσφέρει εργασιακές ευκαιρίες στην ελληνική περιφέρεια σε μια στιγμή που η ανεργία πλήττει μεγάλο ποσοστό του γυναικείου εργατικού δυναμικού. Βέβαια, υπάρχουν ενδείξεις ότι οι γυναίκες απασχολούνται σε συγκεκριμένες ειδικότητες και δε συμμετέχουν συχνά στο μόνιμο στελεχιακό δυναμικό των επιχειρήσεων. Το ζήτημα αυτό θα πρέπει να αντιμετωπιστεί στο μέλλον με την παροχή των κατάλληλων κινήτρων.

Πίνακας 32. Απασχόληση Γυναικών στα Ξενοδοχεία ανά Μέγεθος και Περιφέρεια (%)

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	Οικογενειακό (1-20 δωμ.)		Μικρό (21-50 δωμ.)		Μεσαίο (51-100 δωμ.)		Μεγάλο (>101 δωμ.)		Σύνολο	
	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12
Αττική (χωρίς νησιά)	50,95	49,31	62,96	63,90	52,94	54,61	46,80	47,74	50,81	51,79
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	78,40	79,00	56,10	65,02	57,47	61,15	63,66	60,64	60,53	64,72
Ηπειρος - Θεσσαλία	59,37	60,03	62,37	64,51	53,03	54,95	49,77	50,50	56,05	57,86
Μακεδονία - Θράκη	70,44	71,69	64,76	65,78	59,91	60,47	56,35	55,77	59,89	60,28
Πελοπόννησος	69,99	69,87	66,24	66,18	63,25	65,19	53,00	55,02	60,86	62,17
Νησιά Αιγαίου	26,92	42,56	65,35	68,74	58,50	64,45	54,33	55,10	58,06	61,58
Κρήτη	63,42	70,31	63,78	65,65	63,82	62,64	57,29	57,21	59,23	59,54
Κυκλάδες - Δωδεκάνησα	70,35	72,73	65,59	66,83	60,35	61,33	51,84	52,35	55,91	57,06
Νησιά Ιονίου	72,74	74,28	55,92	60,45	67,66	63,27	48,55	48,73	54,26	55,22
Σύνολο Χώρας	66,53	68,84	63,22	65,32	59,83	60,56	53,25	53,51	57,04	58,08

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Ποσοστό απασχόλησης αλλοδαπών στα ελληνικά ξενοδοχεία.

Όπως και η αναλογία των γυναικών, έτσι και η αναλογία των αλλοδαπών είναι μεγαλύτερη στα ξενοδοχεία των μεσαίων και χαμηλών κατηγοριών. Στο σύνολο της επικράτειας, η μεγαλύτερη αναλογία αλλοδαπών καταγράφεται στα ξενοδοχεία 1 αστέρου με 30% περίπου και η μικρότερη στα ξενοδοχεία 5 αστέρων το Μάιο με 16,4%.

Σε περιφερειακό επίπεδο, η μεγαλύτερη αναλογία αλλοδαπών εργαζομένων καταγράφεται στα ξενοδοχεία του Νοτίου Αιγαίου με 33,14% τον Αύγουστο και 31,79% το Μάιο. Ακολουθούν τα ξενοδοχεία της Μακεδονίας-Θράκης όπου η αναλογία διαμορφώνεται γύρω στο 20% και της Κρήτης με 19% τον Αύγουστο. Στον αντίποδα βρίσκονται τα ξενοδοχεία της Αττικής, όπου η απασχόληση των αλλοδαπών περιορίζεται στο 16,8%. Μάλιστα, η αναλογία αλλοδαπών στα ξενοδοχεία πέντε αστέρων κυμαίνεται γύρω στο 7%. Σε όλη την ηπειρωτική χώρα η αναλογία των αλλοδαπών εργαζομένων είναι μικρότερη από το μέσο όρο της Επικράτειας.

Ένα άλλο ενδιαφέρον στοιχείο που προκύπτει από την εξέλιξη της απασχόλησης είναι ότι το 2012 συρρικνώθηκε αισθητά ο αριθμός των αλλοδαπών που εργάζονται στα ελληνικά ξενοδοχεία.

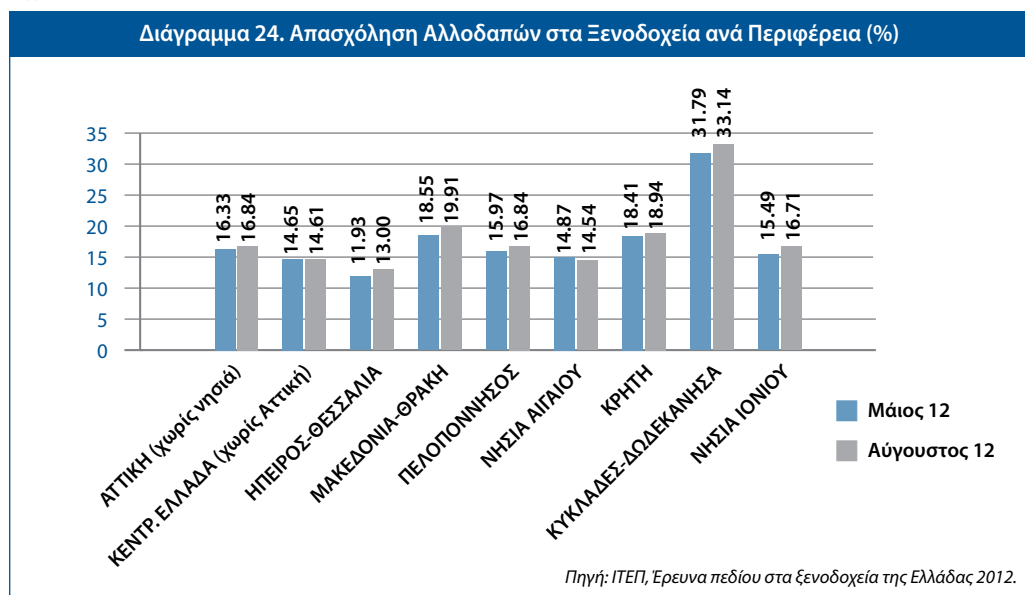
Τον Μάιο του 2012 το ποσοστό των αλλοδαπών εργαζομένων περιορίστηκε στο 20,48% και τον Αύγουστο στο 21,42% του συνόλου των απασχολούμενων. Συγκριτικά με το 2011, ο αριθμός των αλλοδαπών εργαζομένων μειώθηκε κατά 7,3% το Μάιο και κατά 8,4% τον Αύγουστο. Η μεγαλύτερη μείωση στην απασχόληση αλλοδαπών καταγράφεται στα ξενοδοχεία της ηπειρωτικής χώρας των μεσαίων κατηγοριών. Αύξηση του ποσοστού εμφανίζεται μόνο στα ξενοδοχεία χαμηλών κατηγοριών του

Νοτίου Αιγαίου και της Κρήτης. Φαίνεται πως στις τοπικές κοινωνίες λειτουργούν τα αντανακλαστικά της κοινωνικής αλληλεγγύης. Οι ξενοδοχοί στηρίζουν την απασχόληση των νέων που κατάγονται από την περιοχή τους, αψηφώντας την αναγκαιότητα για περιορισμό του λειτουργικού κόστους των επιχειρήσεών τους.

Πίνακας 33. Απασχόληση Αλλοδαπών στα Ξενοδοχεία (%)													
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ	5****		4****		3***		2**		1*		Σύνολο		
	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	Μάι. 12	Αυγ. 12	
Αττική (χωρίς νησιά)	7,25	7,00	15,08	16,38	21,16	21,63	30,92	30,49	19,00	19,00	16,33	16,84	
Κεντρική Ελλάδα (χωρίς Αττική)	9,13	9,55	9,42	15,30	14,52	13,52	20,54	18,43	0,00	0,00	14,65	14,61	
Ήπειρος - Θεσσαλία	18,94	15,89	17,59	13,63	8,83	11,19	9,51	14,99	6,25	2,34	11,93	13,00	
Μακεδονία - Θράκη	23,54	24,15	17,96	19,07	11,26	13,46	18,34	20,35	40,53	37,85	18,55	19,91	
Πελοπόννησος	8,83	10,16	16,07	15,88	23,04	23,56	12,62	14,95	34,04	12,52	15,97	16,84	
Νησιά Αιγαίου	14,07	18,63	8,54	13,96	17,84	14,13	15,00	12,90	14,58	14,58	14,87	14,54	
Κρήτη	13,66	15,11	17,48	18,84	19,93	18,21	29,46	28,12	25,15	22,79	18,41	18,94	
Κυκλάδες - Δωδεκάνησα	27,54	32,28	28,55	29,59	38,87	38,73	39,20	37,99	43,00	36,24	31,79	33,14	
Νησιά Ιονίου	9,00	12,83	9,31	10,86	13,83	12,50	31,07	31,78	0,00	29,49	15,49	16,71	
Σύνολο Χώρας	16,40	18,23	20,10	21,28	19,77	19,73	26,63	26,80	32,52	27,21	20,48	21,42	

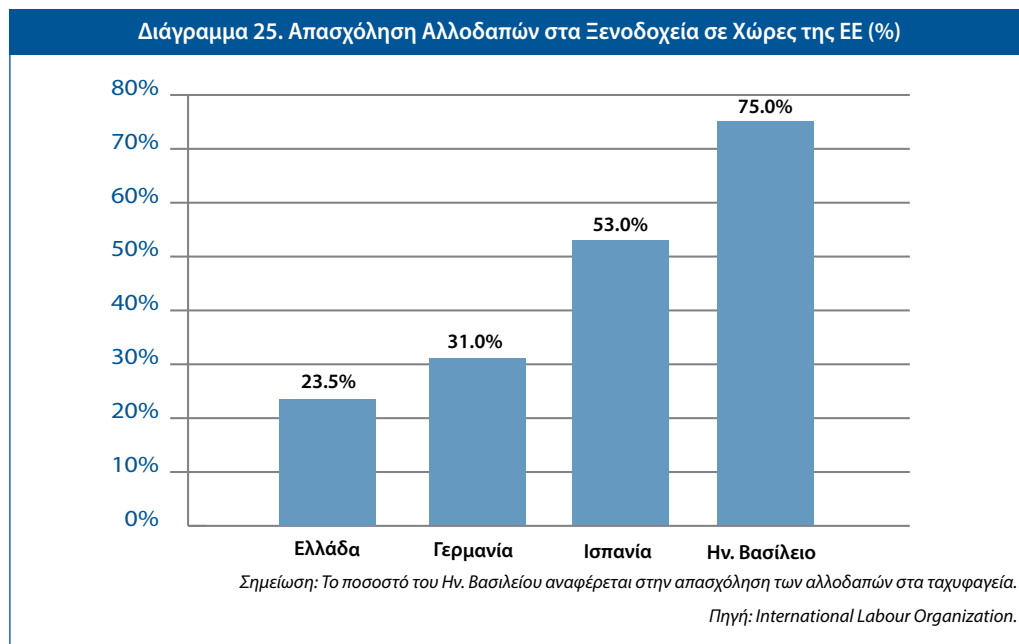
Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Ο αριθμός των αλλοδαπών δε φαίνεται να διαφοροποιείται σημαντικά σε σχέση με το μέγεθος των μονάδων. Στις μικρές οικογενειακές επιχειρήσεις (1-20 δωμάτια), η αναλογία κυμαίνεται στο 28%, στις μεσαίες από 25-27% και στις μεγάλες στο 21%. Φαίνεται όμως ότι η διαφορά αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι τα μεγάλα ξενοδοχεία πόλης απασχολούν μικρότερο αριθμό αλλοδαπών εργαζομένων. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η αναλογία αλλοδαπών εργαζομένων στα παραθεριστικά ξενοδοχεία είναι σχεδόν παραπλήσια, ανεξάρτητα από το μέγεθος της μονάδας.

Θα πρέπει να επισημανθεί ότι η τουριστική δραστηριότητα προσφέρεται για την απασχόληση αλλοδαπών εργαζομένων σε όλο τον κόσμο. Η Ελλάδα δε συγκαταλέγεται στις χώρες με υψηλό ποσοστό απασχόλησης αλλοδαπών στο συγκεκριμένο κλάδο.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην Ισπανία οι μετανάστες αποτελούν το 53% των εργαζομένων στον κλάδο, στη Γερμανία το 31,0%, ενώ σε χώρες όπως στην Αγγλία και τη Δανία το ποσοστό είναι ακόμα υψηλότερο.

Μέση απασχόληση ανά ξενοδοχειακή μονάδα.

Σε ό,τι αφορά την απασχόληση ανά ξενοδοχειακή μονάδα, από την έρευνα του ΙΤΕΠ προκύπτει, ότι το 17,8% των ξενοδοχειακών επιχειρήσεων το Μάιο και το 12,6% τον Αύγουστο απασχολούσε μόνο ένα άτομο που κατά πάσα πιθανότητα είναι ο ιδιοκτήτης της επιχείρησης. Σωρευτικά, το 50,7% των ελληνικών ξενοδοχείων το Μάιο και το 46% τον Αύγουστο, απασχολούν λιγότερους από πέντε εργαζομένους. Μόνο το 5,2% των ελληνικών ξενοδοχείων απασχολούν πάνω από εκατό (100) εργαζομένους στην περίοδο αιχμής του Αυγούστου. Οι αριθμοί αυτοί δεν είναι μικροί με βάση τα ευρωπαϊκά δεδομένα. Σύμφωνα με τα στοιχεία του Παγκόσμιου Οργανισμού Εργασίας (International Labour Organization, ILO), από τα 2,7 εκατ. τουριστικών επιχειρήσεων στην ΕΕ το 94% απασχολεί κάτω από 10 εργαζόμενους. Ο μέσος αριθμός απασχολούμενων ανά επιχείρηση στον τουριστικό κλάδο πλησιάζει τα 3,5 άτομα, τη στιγμή που στα ελληνικά ξενοδοχεία τον μήνα Αύγουστο απασχολούνται κατά μέσο όρο 14 άτομα ανά μονάδα.

Πίνακας 34. Κατανομή Απασχολουμένων στα Ελληνικά Ξενοδοχεία (%)

Εύρος απασχολουμένων	Μάιος 2012		Αύγουστος 2012	
	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική κατανομή	% Ξενοδοχείων	Αθροιστική κατανομή
Μέχρι 1 εργαζόμενος	17,8	17,8	12,6	12,6
2-3 εργαζόμενοι	20,2	37,9	18,9	31,5
4-5 εργαζόμενοι	12,7	50,7	14,5	46,0
6-7 εργαζόμενοι	7,7	58,4	9,4	55,4
8-10 εργαζόμενοι	9,3	67,6	9,3	64,7
11-15 εργαζόμενοι	8,6	76,3	8,9	73,6
16-25 εργαζόμενοι	7,1	83,3	8,6	82,2
26-50 εργαζόμενοι	6,0	89,4	6,5	88,7
51-100 εργαζόμενοι	6,5	95,9	6,1	94,8
100 + εργαζόμενοι	4,1	100,0	5,2	100,0

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Η απασχόληση ανά δωμάτιο το Μάιο εκτιμάται ότι κυμαίνεται στο 0,28 και τον Αύγουστο ανεβαίνει στο 0,35. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι για κάθε 3 νέα δωμάτια που προστίθενται στο ξενοδοχειακό δυναμικό της χώρας δημιουργείται μία νέα βιώσιμη θέση απασχόλησης. Φυσικά, η απασχόληση ανά δωμάτιο είναι μεγαλύτερη στα ξενοδοχεία υψηλότερων κατηγοριών. Πιο συγκεκριμένα, στα ξενοδοχεία πέντε αστέρων η μέση απασχόληση ανά δωμάτιο ανέρχεται στα 0,6 άτομα. Στα ξενοδοχεία τεσσάρων αστέρων σε 0,38, στα ξενοδοχεία τριών αστέρων σε 0,24 και στα ξενοδοχεία των δύο χαμηλότερων κατηγοριών σε 0,17 εργαζόμενους ανά δωμάτιο.

Πίνακας 35. Απασχόληση ανά Δωμάτιο στα Ελληνικά Ξενοδοχεία 2012

Κατηγορία	Μάιος	Αύγουστος
5*****	0,51	0,62
4****	0,31	0,38
3***	0,19	0,24
2**	0,13	0,18
1*	0,09	0,13

Πηγή: ΙΤΕΠ, Έρευνα πεδίου στα ξενοδοχεία της Ελλάδας 2012.

Για να διερευνηθεί και ποσοτικά η επίδραση διαφόρων χαρακτηριστικών των ξενοδοχείων στον αριθμό των απασχολουμένων μιας ξενοδοχειακής μονάδας, σε μελέτη του ΙΤΕΠ έχουν εκτιμηθεί ορισμένα λογαριθμικά οικονομετρικά υποδείγματα.

Τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν από τα πρόσημα και τα απόλυτα μεγέθη των εκτιμώμενων συντελεστών των παλινδρομήσεων, είναι τα ακόλουθα:

- α) Η μεταβλητή που ερμηνεύει το μεγαλύτερο ποσοστό της διακύμανσης της απασχόλησης είναι ο αριθμός των δωματίων κάθε ξενοδοχείου. Δηλαδή το μέγεθος της μονάδας. Η ελαστικότητα ως προς την απασχόληση εκτιμήθηκε στο 0,84. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι μια μονάδα που διαθέτει 10% περισσότερα δωμάτια θα απασχολεί 8,5% περισσότερους εργαζόμενους από μια άλλη της ίδιας κατηγορίας

και με παρόμοια τεχνικά χαρακτηριστικά.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι οι μικρότερες μονάδες της ίδιας τάξης συμβάλλουν αναλογικά περισσότερο στην απασχόληση.

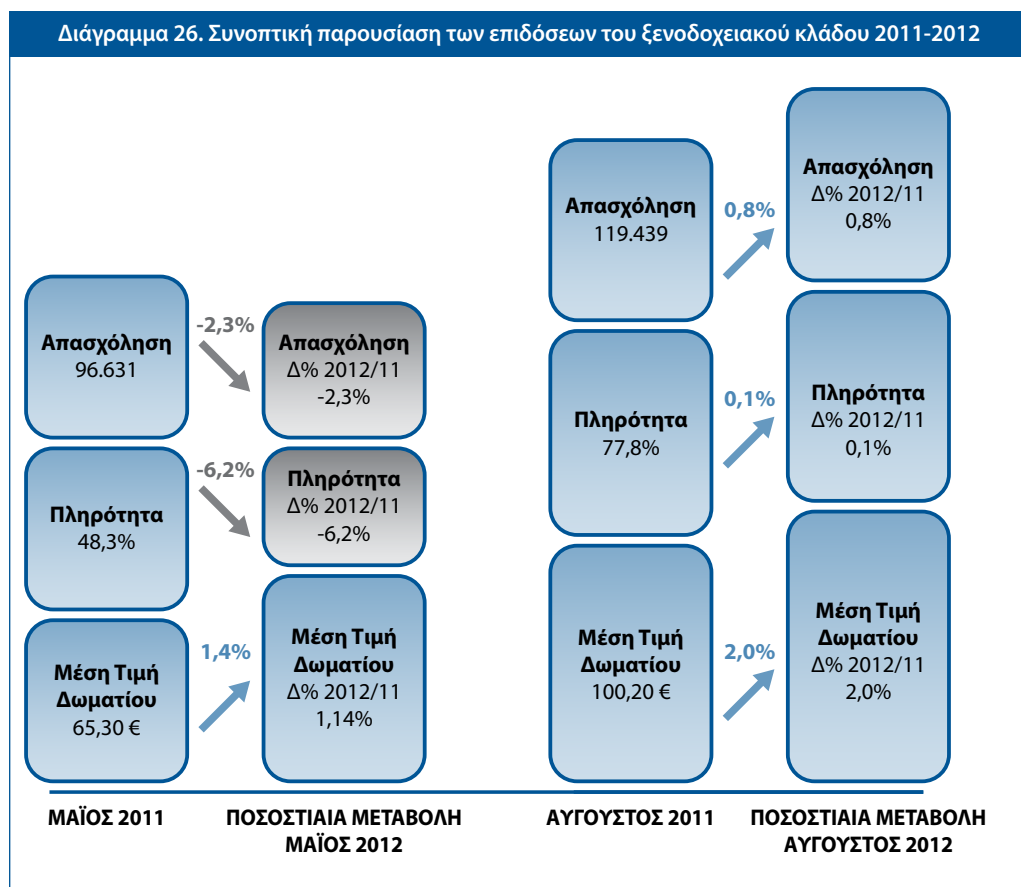
- β) Η ελαστικότητα της τιμής του δωματίου ως προς την απασχόληση εκτιμήθηκε στο 0,37. Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι αφαιρούμενων των επιδράσεων των άλλων παραγόντων, μια μονάδα που χρεώνει το δωμάτιο κατά 10% περισσότερο από μια άλλη, απασχολεί 3,7% περισσότερους εργαζόμενους. **Επομένως η αύξηση των τιμών συνεπάγεται δημιουργία περισσότερων θέσεων απασχόλησης.**
- γ) Διαπιστώνεται ότι η συνεχής λειτουργία των μονάδων συμβάλλει θετικά στην απασχόληση.
- δ) Οι μονάδες υψηλότερης τάξης απασχολούν περισσότερους εργαζομένους, όταν απομονωθεί η επίδραση των άλλων παραγόντων.
- ε) Η ελαστικότητα της απασχόλησης ως προς την πληρότητα της μονάδας (OR) βρέθηκε πολύ χαμηλή.

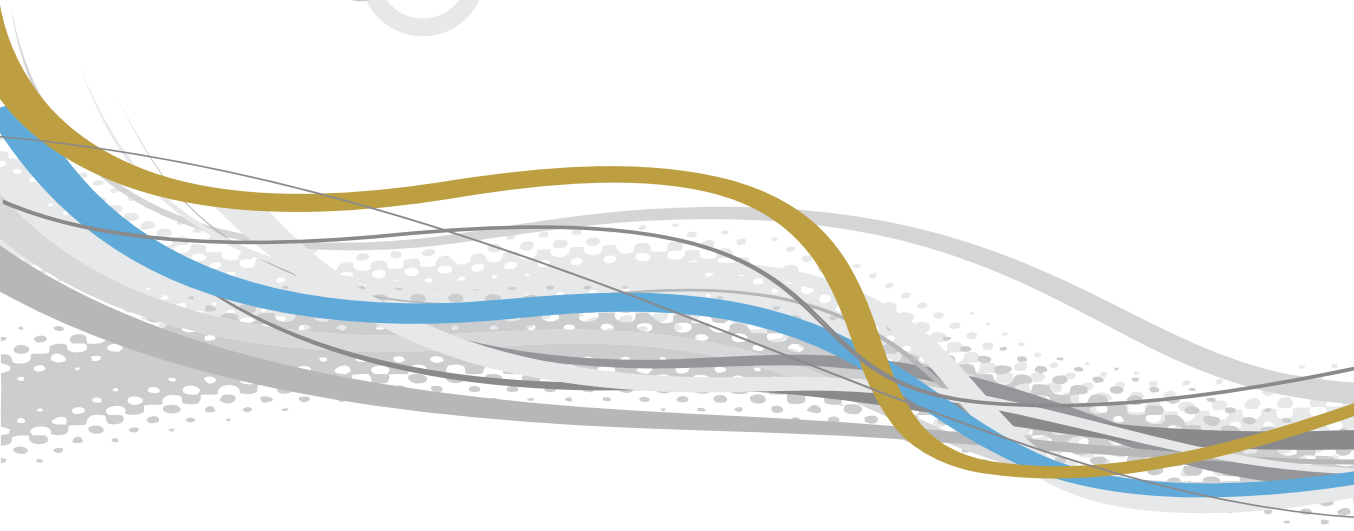
Σύνοψη.

Το 2012 ήταν μια δύσκολη χρονιά για την ελληνική ξενοδοχία. Η εικόνα που παρουσίασαν οι επιδόσεις των ξενοδοχείων είναι διττή: κατά το πρώτο εξάμηνο παρατηρήθηκε μείωση ή στασιμότητα στα βασικά τουριστικά μεγέθη τους (απασχόληση, πληρότητα, μέση τιμή δωματίου), ενώ κατά το 2ο εξάμηνο σημειώθηκε αντιστροφή του κλίματος, με τα αντίστοιχα μεγέθη να καταγράφουν θετικές μεταβολές. Αυτό αποδεικνύει για άλλη μια φορά την ανθεκτικότητα του ελληνικού τουρισμού στις οικονομικές κρίσεις.

Πιο συγκεκριμένα, το Μάιο μικρή αύξηση (1,14%) κατέγραψε η μέση τιμή διάθεσης των δωματίων, ενώ απασχόληση και πληρότητα μειώθηκαν κατά 2,3% και 6,2%, αντίστοιχα. Τον Αύγουστο παρατηρήθηκε οριακή αύξηση των παραπάνω μεγεθών.

Τόσο τα ξενοδοχεία των μεγάλων αστικών κέντρων όσο και οι μονάδες που εξυπηρετούν μεγάλο ποσοστό πελατών από την εσωτερική αγορά υπέστησαν τις μεγαλύτερες επιπτώσεις τις συνεχιζόμενης οικονομικής κρίσης και το 2012. Όμως το 2012 δεν έμειναν ανεπηρέαστες ούτε και πολλοί από τους νησιωτικούς προορισμούς της χώρας.

Ι.Τ.Ε.Π.
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ
ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΕΨΕΩΝ
RESEARCH INSTITUTE FOR TOURISM

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟ ΕΛΑΘΩΣ
HELLENIC CHAMBER OF HOTELS